

ØF-rapport nr. 2/2007

Hest i turistnæring

av

Birgitta Ericsson og Cecilie Mejdell

Østlandsforskning

Østlandsforskning er et forskningsinstitutt som ble etablert i 1984 med fylkeskommunene og høgskolestyrene/de regionale høgskolesentra i fylkene Oppland, Hedmark og Buskerud som stiftere i samarbeid med Kommunaldepartementet.

Østlandsforskning er lokalisert i høgskolemiljøet på Lillehammer og har i tillegg kontorer i Hamar. Instituttet driver anvendt, tverrfaglig og problemorientert forskning og utvikling.

Østlandsforskning er orientert mot en bred og sammensatt gruppe brukere. Den faglige virksomheten er konsentrert om to områder:

Næringsliv og regional utvikling
Velferd, organisasjon og kommunikasjon

Østlandsforskning sine viktigste oppdragsgivere er departement, fylkeskommuner, kommuner, statlige etater, råd og utvalg, Norges forskningsråd, næringslivet og bransjeorganisasjoner.

Østlandsforskning har samarbeidsavtaler med Høgskolen i Lillehammer, Høgskolen i Hedmark og Norsk institutt for naturforskning. Denne kunnskapsressursen utnyttes til beste for alle parter.

Veterinærinstituttet

er en nasjonal forvaltningsstøtteinstitusjon som driver forskning og rådgiving innen landdyr- og fiskehelse, dyrevelferd og mattrygghet. Viktige oppgaver er diagnostikk og overvåking av smittsomme dyresykdommer og zoonoser, mattrygghet og fôrhygiene, beredskap og risikovurderinger.

Veterinærinstituttet skal medvirke til et bærekraftig og miljøvennlig dyrehold der dyrevelferden ivaretas. Veterinærinstituttet deltar i forskningssamarbeid nasjonalt og internasjonalt. Kunnskapsformidling til myndigheter, næringsliv og allmennhet er en sentral oppgave. Veterinærinstituttet ble opprettet allerede i 1891 og har sitt hovedsete i Oslo med regionale laboratorier i Sandnes, Bergen, Trondheim og Harstad.

ØF-rapport nr. 2/2007

Hest i turistnæring

av

Birgitta Ericsson og Cecilie Mejdell

God kvalitet innen hesteturisme omfatter god ledelse, egnede hester og godt hestehold, ivaretagelse av sikkerhet, god kundebehandling samt en forsvarlig bruk av naturen.

Tittel: Hest i turistnæring

Forfatter: Birgitta Ericsson og Cecilie Mejdell

ØF-rapport nr.: 2/2007

ISBN nr.: 978-82-7356-604-1

Prosjektnummer: 10055

Prosjektnavn: Hest i turistnæring - marked og innovasjon

Oppdragsgiver: Norges forskningsråd og Norsk Hestesenter

Prosjektleder: Birgitta Ericsson

Referat: Rapporten tar for seg dagens bruk av hest i turistnæring og drøfter potensial for videre næringsutvikling. Hovedkonklusjonen er at det er et potensial, men det må arbeides videre med kvalitetssikring av alle deler av hesteturistproduktet, og med profesjonalisering av næringsaktørene og organiseringen.

Det trekkes opp status for næringen i dag, både når det gjelder den næringsmessige siden (produkt- og markedssituasjonen) og ulike aspekter ved selve hesteholdet. Turistproduktet er framfor alt turridning, og bedriftene er små, spredt lokaliserte og driver stort sett i sommersesongen. Innovasjonsaktiviteter drives i stor grad av Bransjeforeningen Hest i Turistnæring, men også der er ambisjonene større enn gjennomførings- evnen som begrenses av spredt lokalisering og liten tid.

Kvalifikasjonskrav og kvalitetssikring i andre land blir drøftet, og sett i forhold til situasjonen i Norge. Det forslås å formalisere kvalitetssystemet HiT har utviklet, og å arbeide videre med profesjonalisering og organisasjonsutvikling innenfor hesteturistnæringen.

Emneord: Hest, turistnæring, hesteturistnæring, kvalitetssikring, kompetanse

Dato: 31.01.2007

Antall sider: 94

Pris: Kr 160,-

Utgiver: Østlandsforskning
Serviceboks
2626 Lillehammer

Telefon 61 26 57 00
Telefax 61 25 41 65
e-mail: post@ostforsk.no
<http://www.ostforsk.no>
Foto: © Birger Collection, B.Ericsson

Dette eksemplar er fremstilt etter KOPINOR, Stenergate 1 0050 Oslo 1. Ytterligere eksemplarfremstilling uten avtale og strid med åndsverkloven er straffbart og kan medføre erstatningsansvar.

Forord

Prosjektet er et av Norsk forskningsråds brukerstyrte innovasjonsprosjekter (s.k. BIPer) under AREAL-programmet. Partnere i prosjektet har vært

- Norsk Hestesenter på Starum v/Hallkjell Jensen, sekretær for forskningsutvalget i NHS
- Veterinærinstituttet v/Cecilie Mejdell, forsker
- bransjeforeningen Hest i Turistnæring v/ Anders Johnsen, styreformann
- Østlandsforskning v/Birgitta Ericsson, forsker

Cecilie Mejdell er ansatt som forsker ved Veterinærinstituttet med dyrevelferd som arbeidsfelt. Hun er dyreartsansvarlig for hest. Birgitta Ericsson har bl.a. reiseliv og næringsutvikling som forskningsområder. Ericsson har vært faglig ansvarlig for prosjektet, mens Hallkjell Jensen har hatt det administrative ansvaret. Cecilie Mejdell er ansvarlig for det hestefaglige innholdet, og har i sin helhet skrevet kapittel 3, i tillegg til å ha bidratt med nyttige kommentarer og tillegg til resten av rapporten. Resten av rapporten er ellers ført i pennen av Ericsson, med hjelp av Kjell Overvåg, Østlandsforskning, og Hallkjell Jensen, Norsk Hestesenter.

Kari Adalberon har vært et viktig mellomledd i forhold til de gode kontaktene vi fikk i Frankrike og de franske hesteturistorganisasjonene under besøket på den årlige hestemessen Salon du Cheval i Paris i desember 2006.

Bransjeforeningen Hest i Turistnæringen har tatt godt i mot en ikke ridende og hestefaglig uvitende forsker og svært velvillig delt sine kunnskaper og erfaringer.

Takk til alle sammen som har bidratt til denne rapporten!

Mange har bidratt med gode bidrag, men evt. feil og mangler står undertegnede ene og alene ansvarlig for.

Lillehammer, januar 2007

Ståle Størdal
forskningsleder

Birgitta Ericsson
prosjektleder

Innholdsfortegnelse

Side

Forord

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	7
1.1. Datagrunnlag og metode	8
1.2. Hesteturisme - en klassifisering	9
1.3. Hesteturisme i Norge	11
2. Status i hesteturistnæringen - produkter og markeder	13
2.1. Status	13
2.2. Produktsida	15
2.3. Markedssida	17
3. Hesteholdet, velferdsaspekter og sikkerhet i hesteturistnæringen	21
3.1. Antall hester og eierskap	21
3.2. Hesteraser og etterspurte egenskaper	23
3.3. Oppstalling	26
3.4. Sikkerhet	27
4. Hesteturisme i utvalgte land	29
4.1. Frankrike	29
4.2. Irland/UK	31
4.3. Sverige	34
5. Aktuelle problemstillinger	37
5.1. Produktutvikling og kvalitetssikring	38
5.2. Innovasjonsaktiviteter: Markedsføring og produktutvikling	41
6. Konklusjoner og oppsummering	43
7. Veien videre	45
7.1. Drift og videreutvikling av kvalitetssikringsarbeidet	45
7.2. Profesjonalisering av næringsaktørene	46
7.3. Oppfølging og ansvar	48
Referanser	49

Vedlegg 1: Hest i Turistnæring, Godkjenningsregler, Generelle krav, Fjellridning, Turridning, Kjøring/Kanefart.

Vedlegg 2: Equestrian Tourism Qualifications (BET)

1. Innledning

Interessen for hest og hestesport er økende i Norge. Stadig flere bruker hest for rekreasjon og rideturer i naturen, og i enkelte deler av befolkningen øker denne aktiviteten forholdsvis raskt (NOS Levekårsundersøkelsen 2001 og 2004). Norsk reiseliv profilerer seg både nasjonalt og internasjonalt på flott natur samt naturbaserte opplevelser og aktiviteter. I dette bildet skulle hesteturisme passe godt, og hesteturisme er vel etablert i land som Island, Storbritannia og Irland. Imidlertid har norske hesteturistbedrifter, også de mest profesjonelle, problemer med å synliggjøre sitt tilbud overfor turistmarkedene. Dette paradokset er foranledningen til at Norges forskningsråd og Norsk Hestesenter, Starum, finansierte denne kartleggingen av hesteturistnæringen i Norge.

Rapporten oppsummerer en undersøkelse som er foretatt blant hesteturistbedrifter. Undersøkelsen tok for seg produkt-/markedskoplinger, innovasjons- og samarbeidskonstellasjoner samt sikkerhetsrutiner og dyrevelferdsaspekter. Markeds- og innovasjonsperspektivene er tidligere rapportert i et eget arbeidsnotat (Ericsson 2006), og disse temaene blir derfor mer summarisk behandlet her. Rapporten utgjør samtidig slutt-rapporten fra prosjektet, og er derfor mer problematiserende og drøftende når det gjelder hvordan det framtidige arbeidet med hesteturismen i Norge kan bygges opp og profesjonaliseres.

En generelt økende interesse for hester til rekreasjonsformål i befolkningen fører antakelig også til at flere ser en mulighet til å skape en bedrift og levevei av sin egen hesteinteresse. Trolig kan mye av kommersiell virksomhet i "gråsonene" mellom hest som rendyrket hobbyvirksomhet og hest som rendyrket næringsvirksomhet tilbakeføres til en slik utvikling, kombinert med en velstandsutvikling i befolkningen som i større grad tillater privat hestehold.

Hester er på grunn av sin størrelse, styrke og reaksjonshastighet potensielt farlige dyr, og ridning regnes som en risikosport (Keeling et al. 1999). Ivaretagelse av turistenes sikkerhet er derfor en meget viktig del av hestebedriftenes ansvar, ikke minst siden mange i denne brukergruppen har begrenset kunnskap og erfaring med hester. Kvalitetsarbeidet i forbindelse med turistvirksomhet omfatter bruk av sikkerhetsutstyr, sikkerhetsrutiner, opplæring av personell og valg av egnede hester til virksomheten. God dyrevelferd er primært viktig av hensyn til hestene selv, men har også betydning for turistenes opplevelse av tilbudet. Både praktisk erfaring og forskning tyder dessuten på at hesters atferd

påvirkes av hvordan de holdes og oppstalles, og dette har dermed indirekte betydning for sikkerheten.

Men viktige deler av kvalitetsarbeidet i hesteturismen er også knyttet til selve hesteproduktene, og måten de selges og administreres på. Kvaliteten på hesteturismen handler altså ikke bare om hestene, men like mye om bedriftens forhold til sine kunder, til sine omgivelser og til berørte grunneiere for at et hesteturistprodukt skal gi en god opplevelse for turisten.

Norsk hesteturisme har i dag en marginal betydning i reiselivssammenheng, trass i det verdiskapningspotensial som er til stede. Utnytting av potensialet krever imidlertid en viss startinnsats i tillegg til det næringen selv er i stand til yte på det nåværende tidspunkt.

1.1. Datagrunnlag og metode

Rapporten bygger på en internettbasert spørreskjemaundersøkelse til hestebedrifter som markedsfører seg overfor turister på internett. Metoden til spørreskjemaundersøkelsen er nærmere beskrevet i det tidligere omtalte notatet (Ericsson 2006), og blir derfor bare kort repetert her.

Vi fant i alt 90 bedrifter, av disse var det 14 som likevel ikke skulle være med i populasjonen av forskjellige årsaker. Av de resterende 76 virksomhetene svarte 45%. Vår vurdering er at dette er den mest profesjonelle delen av næringen. Med bakgrunn i analysen av denne delen av undersøkelsen ble det gjennomført personlige ustrukturerte dybdeintervjuer med seks av bedriftene. Grunnlag for intervjuutvalget var hesteturistbedriftenes lokalisering i forhold til andre hestebedrifter og i forhold til andre reiselivsbedrifter. Dette for å se om slike lokaliseringsbetingelser i noen grad påvirket innovasjons- og samarbeidsgrad (klyngeperspektiv). Det ble plukket ut bedrifter som a) lå på etablerte/ større turiststeder, b) bedrifter som lå sammen med andre hestebedrifter, og c) bedrifter som verken lå sammen med heste- eller andre reiselivsbedrifter. Lokaliseringen etter disse kriteriene syns først og fremst å påvirke potensialet for kanefart og kjøring.

Vi har også trukket veksler på faglig arbeid om kvalitetssikring, faglige kvalifikasjoner og organisasjonsmodeller som er gjennomført i utlandet, framfor alt i Frankrike, Irland og Sverige. Der har vi vesentlig brukt internett, personlige kontakter og deltakelse i "Salon du Cheval" i Paris i desember 2006.

1.2. Hesteturisme - en klassifisering

Det er ikke forsket mye på hest i nyere tid, og den forskningen som er utført har primært dreiet seg om hestefaglige temaer, som foring, ytelse, avl, helse, etc.. Det er gjennomført svært lite forskning på hestens plass i reiselivssammenheng, både i Norge og andre steder (jfr. eks.vis. Ollenburg 2005). I dette prosjektet har det derfor vært lite allerede systematisert kunnskap å trekke veksler på. (Dette er for øvrig godt dokumentert i prosjektbeskrivelsen.)

Hesteturisme er et vidt begrep som kan dekke mange typer aktiviteter, fra tilbud som ikke har særlig betydning for ferievalget (barneriding på timebasis, f.eks. i forbindelse med gardsferie, hest på bondegård, ol.) via kjøring/kanefart som ikke stiller krav til turistens ferdigheter til turridding og til andre forholdsvis spesialiserte tilbud både for ferske og mer erfarne ryttere.

I Storbritannia har Departement of Environment, Food and Rural Affairs (Defra) en egen hjemmeside¹ om hesteturisme. Utgangspunktet er den økende interesse for hesteaktiviteter blant folk flest og en erkjennelse av at markedet for kun overnattingstilbud basert på gardsturisme er i ferd med å bli mettet. Å utvikle forskjellige reiselivstilbud spesielt rettet inn mot hesteturisme kan derfor være en måte å tilpasse seg et markedsgrunnlag som antas å kunne gi ytterligere verdiskapingspotensial. I noen tilfeller kan en slik strategi også gi muligheter til å kapitalisere verdier som ligger i ellers unyttet bygningsmasse og tilgang til egnede utmarksområder.

Det er grunn til å tro at det også i Norge vil være mulig å styrke hestenæringens attraktivitet i reiselivsmarkedet, men det forutsetter at en samtidig greier å legge forholdene til rette for utvikling av et tilbud som er konkurransedyktig kvalitativt og sikkerhetsmessig. En slik utvikling må derfor være drevet ut fra et hestefaglig godt kompetansenivå der hesteproduktet er kjerneproduktet til turistene. I Defras tankegang skal enkle hestetilbud på gården drives for å fylle ledig overnattingskapasitet. En slik markedstilpasning vil imidlertid kun være av perifer betydning i hesteturistmarkedet, og i liten grad av avgjørende betydning for turistenes valg av feriedestinasjon.

Claudia Ollenburg (2005) har i sitt notat "Worldwide Structure of the Equestrian Tourism Sector" klassifisert kommersielle hesteturistprodukter etter deres betydning i forhold til turistsektoren, og klassifiseringen er basert på data fra svært mange land på samtlige kontinenter. Hun har identifisert fire grupper, hvorav to er definert som kjerneprodukter i reiselivet, og to som i flg. hennes vurdering er mer perifere i forbindelse med reiselivsvirksomhet. Forskjellige varianter av turridding samt bondegårds- og ranchferier er definert som "ordentlige" reiselivsprodukter. Rideskoler (for nybegynnere eller viderekomne), rideleirer og kjøring er av mer perifer betydning som reiselivsprodukter. (Jfr. tab. 1.)

¹ <http://www.defra.gov.uk/rural/horses/topics/tourism.htm>

Tab. 1. Klassifisering av kommersielle hesteturistprodukter

Type hesteprodukt	Turistsegment	Posisjon i hesteturismebransjen
Guidede turer og turridningsprodukter	Opplevelsesturisme eller økoturisme	Kjerne
Fast overnattingssted på gård, produkter basert på westernridning ("guest and working ranches")	Bondegårdsferie eller landbruksturisme	Kjerne
Rideskoler (ekspert og nybegynnere) og rideleir	Utdanning / skolering	Perferi
Kjøring, kanefart, ol.	Urban	Mindre betydning

Kilde: Ollenburg, Claudia: Worldwide Structure of the Equestrian Sector, Journal of Ecotourism, vol. 4:1, 2005, pp 47-55, Channel View Publications (min oversettelse).

Klassifiseringen er ikke helt passende for norske forhold men kan likevel være nyttig for å systematisere produktene i forhold til markedet. Det som i Norge er forholdsvis uvanlig er det Ollenburg referer til som "gjeste- eller arbeidsgårder". "Gjestegårdene" er i prinsippet en utvidet bondegårdsferie med muligheter til å ri på egen hånd eller med guide, men ikke ta del i selve gårdsdrifta. "Arbeidsgårdene" derimot forutsetter at deltakerne er erfarne og gode ryttere med ferdigheter og fysikk til å ta del i det daglige arbeidet som foregår per hest, for eksempel på store kvegrancher og sauefarmer.

Turridningsproduktene er, iflg. Ollenburg, de mest typiske turistproduktene innenfor hesteturistnæringen. Dette er tilfelle også i Norge, det bekreftes av vår undersøkelse som er rapportert i eget dokument (Ericsson 2006). Turridningsproduktene er viktige turistprodukter for så godt som samtlige medlemsbedriftene i bransjeforeningen Hest i Turistnæring (HiT), og det er disse bedriftene som i størst grad har fått innpass i dette markedet.

Produktene basert på kjøring er tonet ned, ikke fordi de ikke er populære blant turister, men fordi deltakelse ikke forutsetter samhandling direkte mellom turist og hest og dermed heller ikke krever forkunnskaper hos deltakeren, men er noe man kan kjøpe uavhengig av kompetanse og kvalifikasjoner. I Defras klassifisering ville trolig kjøreproduktene i stor grad være å definere som nyttige tilleggsprodukter når turisten først er på stedet, men ikke være avgjørende ved valg av destinasjon eller oppholdssted. Ollenburg har plassert hestekjøringen i byturismesegmentet. Det er antakelig relevant for mye av kjøringen som foregår i andre land, der turistene i (større) byer blir kjørt på sightseeingturer i hest og vogn. På typiske turistdestinasjoner, som ikke nødvendigvis er urbane i bymessig forstand, kan det også være betydelige innslag av kjøring. Mest utbredt (og stemningsfullt) er det antakelig i tilknytning til typiske vintersportsdestinasjoner mange steder i Norge og ellers i Europa.

1.3. Hesteturisme i Norge

Hestenæringen i Norge er altså i vekst på mange områder, antall hester øker, interessen for riding øker i mange aldergrupper og segmenter og interessen for å delta i hesteaktiviteter i forbindelse med ferier øker. En konsekvens av en slik alminneliggjøring av hestehold er at flere også søker å drive kommersiell virksomhet med basis i hesteaktiviteter, uten nødvendigvis å ha et profesjonelt forhold til slik virksomhet.

I 1997 stiftet en del næringsaktører bransjeforeningen Hest i Turistnæring (HiT). Målgruppen var hestebedrifter med turistrettet hesteaktivitet som viktig del av virksomheten. Et av hovedmålene var å opprette en næringsfaglig interesseforening, men like viktig var å arbeide for å sikre god kvalitet på de hesteproduktene som tilbys turistmarkedet. HiT har utarbeidet et kvalitetssikringssystem som omfatter en godkjenningsordning basert på

et HMS internkontrollsystem (Kvalitetssikringshåndboka). Alle krav fra myndighetene skal være oppfylt og Kvalitetssikringshåndboka omfatter følgende deler:

- Det lovpålagte system for HMS-Internkontroll
- En egen enkel arbeidshåndbok/dreiehandbok for både markedsføring og økonomi som skal styrke bedriftens planleggingsfunksjon gjennom året
- Et prosessverktøy som skal sikre den fortløpende kvalitetsutvikling i bedriften utover den lovpålagte HMS Internkontroll. Det omfatter tre deler:
 - *Bedriftens gjesteskjemaer/husblindtester*, hvor en fanger opp signaler fra både kunder, medarbeidere og andre.
 - *Bedriftens kvalitetsfaktorer*, et verktøy for å fastsette og videreutvikle bedriftens kvalitet.
 - *Mini-håndbok i kvalitet*, som oppsummerer bedriftens kvalitet på alle strategiske punkter for hard og myk kvalitet.

I Godkjenningsreglene stilles ett sett med generelle krav til samtlige typer anlegg, og så suppleres det med spesielle krav som er tilpasset den aktuelle aktivitet/aktiviteter som anlegget som søkes godkjent driver med, f.eks. kjøring, turridning eller rideleir.² Bedriftene må dessuten være tilsluttet Reisegarantifondet. I dag er det antakelig slik at HiT-medlemmene er de turistrettede hestevirksomhetene i Norge som er mest profesjonelle.

Bedrifter som er godkjent av godkjenningsnemnda³ i HiT får et sertifikat og tillatelse til å bruke Hest i Turistnærings logo og stempel. Kvalitetskontrollen skal i prinsippet bekreftes hvert 5. år, men det har vært en del kapasitetsproblemer og for lite ressurser i HiT til å følge opp med bedriftsbesøk så hyppig som forutsatt. Internkontrollen gjennomføres av den enkelte virksomhetsansvarlig hvert år, i henhold til krav og standarder i Kvalitetshåndboka, som så dokumenteres, signeres og kontrolleres i HiT.

HiT-logoen er det håndfaste beviset på at hestebedriften holder en definert kvalitet på hester, utstyr, faglighet, kompetanse og hesteproduktene som tilbys. Høsten 2006 er det 17 medlemsbedrifter i HiT, hvorav 13 også er godkjente til å bruke HiT-logoen.

Etter ca 10 års drift er HiT fortsatt en liten organisasjon som vesentlig drives på dugnad, og hesteturismen i Norge er fortsatt av marginal betydning i reiselivssammenheng. Dette er en del av bakgrunnen for dette prosjektet, som har fokus rettet mot marked og innovasjon i hesteturistnæringen i Norge.

² Godkjenningsreglene er vedlagt i vedlegg 1.

³ Består av tre personer: en fra medlemsmassen i HiT, en fra styret i HiT og en utenforstående.

2. Status i hesteturistnæringen - produkter og markeder

2.1. Status

En del av prosjektet har bestått i å kartlegge hesteturistnæringen, bedriftene og hesteholdet, markeder og innovasjonssystemer. Forutsetningen for denne kartleggingen var at den lot seg gjennomføre på internett med hjelp av et elektronisk spørreskjema. En del av denne undersøkelsen er, som tidligere nevnt, grundigere dokumentert i et eget arbeidsnotat (Ericsson 2006: ØF-notat 10/2006), og vi gjentar derfor bare hovedtrekkene av den her. I det nevnte notatet er det imidlertid primært sett på markedsgrunnlag og produkter, mens spørsmålene som dreier seg om selve hesteholdet og sikkerhetsrutiner tas opp mer utfyllende i nærværende rapport.

Oppsummert har vi identifisert følgende status for hesteturistnæringen i Norge når det gjelder markedsgrunnlag, produkter og (forretningsmessig) drift:

- Hesteturistbedriftene er få og relativt små, og de har små ressurser til både markedsføring og organisasjonsarbeid.
- Driften er sterkt konsentrert om sommersesongen, selv om kanefart og kjøring kan drives vinterstid (på turiststeder og i større byer).
- Turridding trekker flere turister enn andre hestetilbud.
- Det er få bedrifter som har gjennomslag på internasjonale markeder.
- Direktesalg er vanligst, men turriddingsbedriftene bruker flere salgskanaler.
- Innovasjonsaktiviteter (idéutveksling og produktutvikling) drives i stor grad av bedriftene i HiT, men også der har daglige oppgaver høyest prioritet.
- Spredt lokaliseringsmønster gjør at faglig samarbeid med naboer eller områdebasert utviklingsarbeid blir krevende.
- Selve forretningsdriften går for de fleste rundt med mye egeninnsats men gir i dag lite grunnlag for å ha (mange) ansatte.

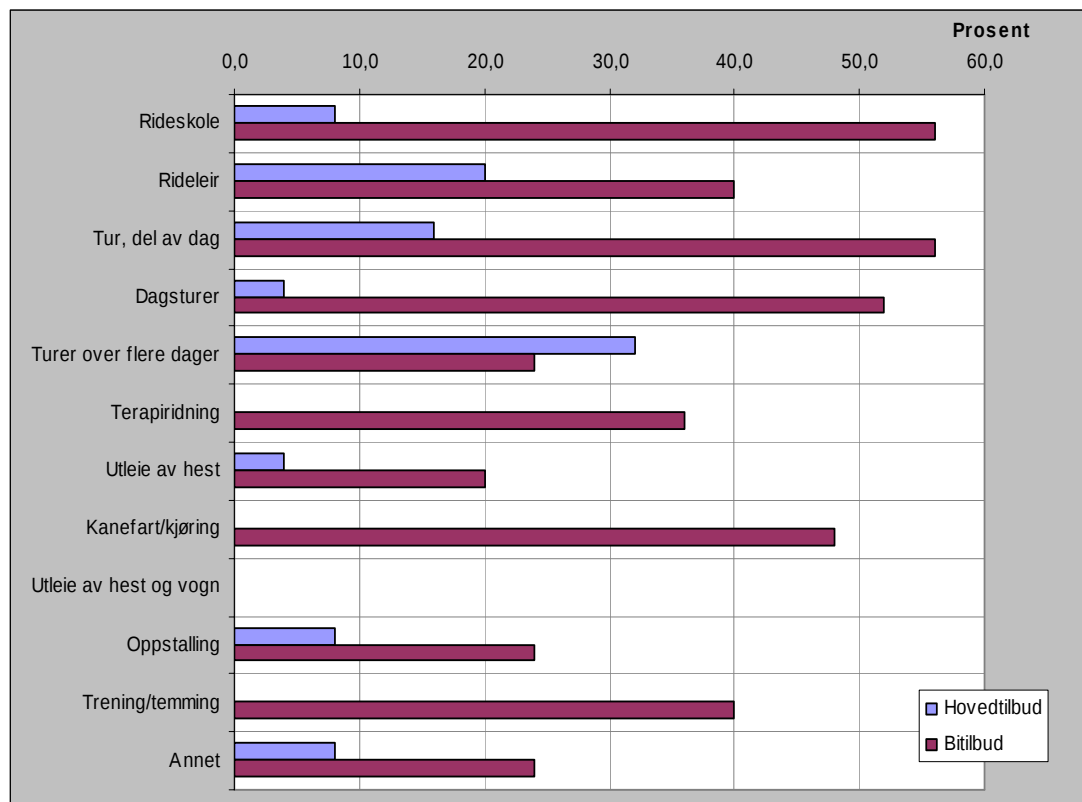

Fig. 2.1. Hesteturistbedriftene etter hoved- og bi-tilbud. Prosent.

- Vanskelig å få framdrift i organisasjonsarbeidet i regi av HiT, ambisjonene har vært større enn gjennomføringsevnen (spredt lokalisering av medlemmene og liten tid er hovedårsaker).

2.2. Produktsida

De fleste av hesteturistbedriftene har (må ha) flere alternative tilbud på produktsida, da det som regel ikke er mulig å spesialisere seg på kun ett produkt. Blant de kartlagte bedriftene er det gjennomsnittlig fem forskjellige aktiviteter som tilbys. Hovedproduktet for de fleste er imidlertid turridning⁴. I underkant av 40% har dags- eller overnattings-turer med leder som hovedprodukt, og ytterligere 17% har turer med leder som er kortere enn heldagsturer. Over halvparten av hesteturistbedriftene har altså turridning som dominerende tilbud til turister. Turridningsproduktene kan imidlertid i mange tilfeller være vanskelig å drive på helårsbasis, både av naturgitte og klimatiske forhold og rett og slett fordi det ikke er etterspørsel hele året. Det er derfor nødvendig for de fleste å ha flere bein å stå på, og da er det mange ulike alternative aktiviteter som tilbys.

I fig. 2.1. går det klart fram at det er turridning⁵ man framfor alt regner som hovedtilbudet, og at rundt 40-50% av bedriftene har en eller annen form for turridning som hovedprodukt. Men turridning er også attraktivt som biprodukter. Turer med overnatting tilbys som kompletterende tilbud av ytterligere 20-25% av virksomhetene, og det er i tillegg mange som har turer av kortere varighet som et aktuelt tilbud. Det er framfor alt turridningsbedriftene som tilbyr et vidt spekter av turritt, men også mange av de tradisjonelle ridebedriftene tilbyr ulike former for turritt. I tillegg til de mer spesialiserte turridningsbedriftene er det en stor andel av bedriftene som driver med andre typer aktivitet, som rideskole og rideleir⁶. Men også avl/oppdrett, trening/temming av andres hester, kanefart og annen kjøring samt terapiridning⁷ finnes representert som tilleggsvirksomhet.

Turridningsprodukter er de produktene som i størst grad tiltrekker seg turister, både fra Norge og utlandet. Dette henger antakeligvis også sammen med at disse virksomhetene har et bredere spekter av markedsførings- og distribusjonskanaler. Det er imidlertid samtidig attraktiviteten til turridningsproduktene som gjør disse egnet til å henvende seg til et større marked med. Andelen utenlandske turister er likevel forholdsvis liten også i disse bedriftene, knappe 20%. (Jfr. fig. 2.2. på neste side.)

⁴ I turridning inkluderer vi ridning i naturen (ikke på bane) relativt uavhengig av varighet. Turridning omfatter altså alt fra halvdagsturer/del av dag til turer som går over flere dager.

⁵ Dvs. alternativene "Tur, del av dag", "Dagsturer" og "Turer over flere dager".

⁶ Det var kun tillatt å svare med ett hovedtilbud, men så mange bitilbud som passet. Prosentene for hovedtilbud vil altså summere seg til 100%, mens prosenttallene for bitilbud i prinsippet kan være inntil 100% for hvert tilbud. (Men fratrasket dem som har respektive tilbud som hovedtilbud, man kan ikke ha samme aktivitet som både hoved- og bitilbud).

⁷ Terapiridning omfatter både fysisk behandling ved hjelp av hest og som terapi i forbindelse med psykiske lidelser.

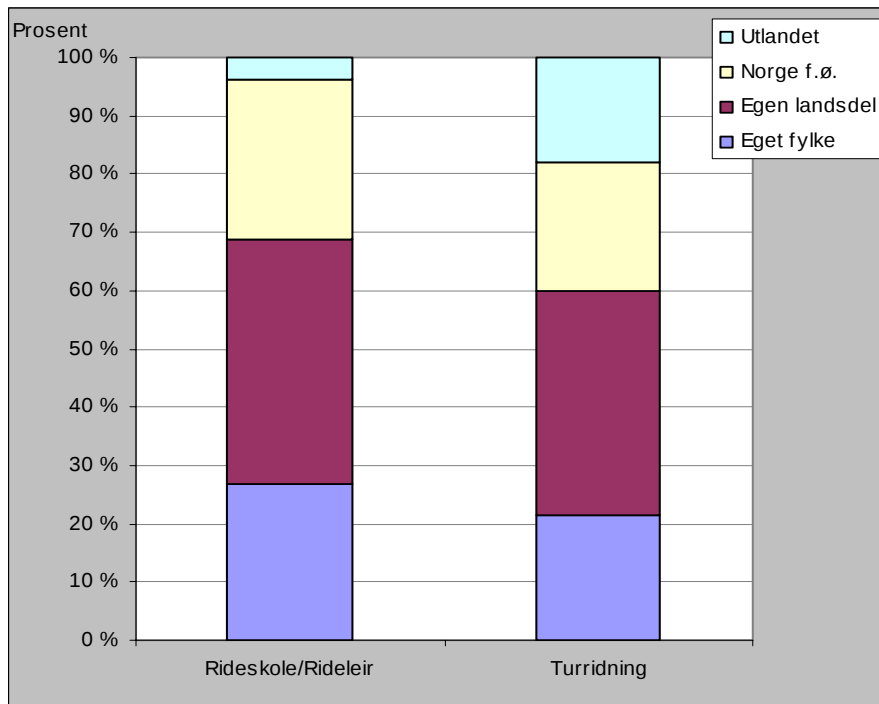

Fig. 2.2. Hestebedrifter som selger til turister: Turistenes hjemsted etter hestebedriftens hovedprodukt. Prosent.

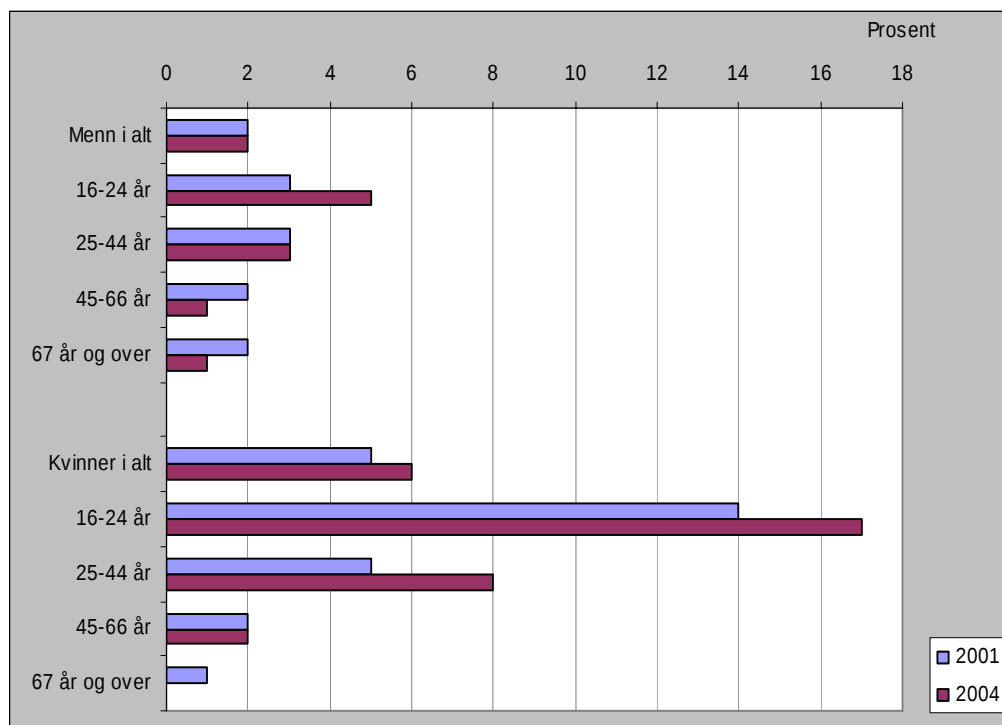

Fig. 2.3. Turridning etter kjønn, alder og år. Norge 2001 og 2004. Prosent.

Kilde: Statistisk sentralbyrå: Levekårsundersøkelsen 2001 og 2004, Statistikkbanken

2.3. Markedssida

I Norge er det økende interesse for turridding. Statistisk sentralbyrå har i de to siste levekårsundersøkelsene (2001 og 2004) spurt hvorvidt man har "vært på ridetur i natur-omgivelser" i løpet av siste år. Selv om den undersøkelsen har tall for deltakelse kun for to enkeltstående år, som dessuten er forholdsvis nære hverandre i tid, indikerer resultatene at denne formen for hesteaktivitet er økende, til dels sterkt i enkelte segmenter. Mest øker interessen blant unge kvinner (16-44 år), men også blant yngre menn (16-24 år) er andelen økende. (Jfr. fig. 2.3.) Dette er trolig en effekt som etter hvert vil forskyve seg oppover i aldrene (altså en kohorteffekt) og dermed gi en befolkning der flere enn nå har rideferdigheter. Andre grupper som kan vise til stor økning i deltakelsen i denne korte perioden er enslige i aldersgruppen 16-24 år, enslige forsørgere i alle aldre og par i alderen 16-44 år uten barn. (Fig. 2.4. på neste side) Geografisk er det områdene fra Vestlandet og nordover som øker mest.

Det har ikke lyktes oss å finne sammenliknbare tall for andre land, men i Irland er den samlede deltakelsen i "hesteaktiviteter" ("equestrian pursuits") på ferieturer i innlandet i samme størrelsesorden som "ridetur i naturaktiviteter i løpet av ett år" i Norge, dvs. 4%. Irland har tilbud som også tiltrekker seg utlenlandsturister, og Irlands Turistråd (Fáilte Ireland/National Tourism Development Authority) oppgir tallet 31 000 tilreisende spesialiserte hesteturister, i størrelsesorden omtrent like mange som den innenlandske hesteturismen. Av oversjøiske turister i Irland i 2005 oppga 5% at de hadde drevet med hesteaktiviteter under ferien på Irland (Fáilte Ireland: Tourism facts 2005). Neppe alt av dette er turridding, men hvor stor del turriddingen utgjør vet vi ikke.

I 2004 og 2005 ble det gjennomført en undersøkelse direkte basert på hesteturister på Irland, både irske og utenlandske. Der kom det fram at selve hesteaktiviteten var helt avgjørende for valg av Irland som feriemål for nær halvparten (45%), og sterkt medvirkende årsak for ytterligere en fjerdedel (27%). For nesten tre fjerdedeler var altså hestebedriften avgjørende eller svært viktig for valg av feriemål. Samme undersøkelse viser også at disse turistene er dedikerte hesteturister - nær halvparten har vært på hesteferie også ved tidligere anledninger, og det er en stor andel som også har vært på ferie i Irland tidligere (50%). Fra et markedspektiv er det interessant å notere seg at gjennomsnittlig oppholdstid er hele 11 dager, og at det er særlig landskapskvaliteter og "scenery" som er viktig for hesteturistene. (Fáilte Ireland. Summary of Equestrian Research Survey 2004-2005) Også i Irland er det turridding som er mest populært som turistprodukter.

Det er for øvrig mange tilbud om rideferier i de fleste land i den vestlige verden, og også i mange land i Asia, Sør-Amerika og Afrika. I Sverige regner enkelte med at trendene i turistutviklingen generelt, med f.eks. økt fokus på aktiviteter og opplevelser, også vil trekke i retning av at hesteturismen vil kunne øke sin attraktivitet (Åberg 2004). Det betyr at trender både i hestenæringen og turismen generelt vil kunne bidra i favør av utviklingen av hesteturisme. Samtidig øker det totale tilbudet av reiselivsprodukter i en

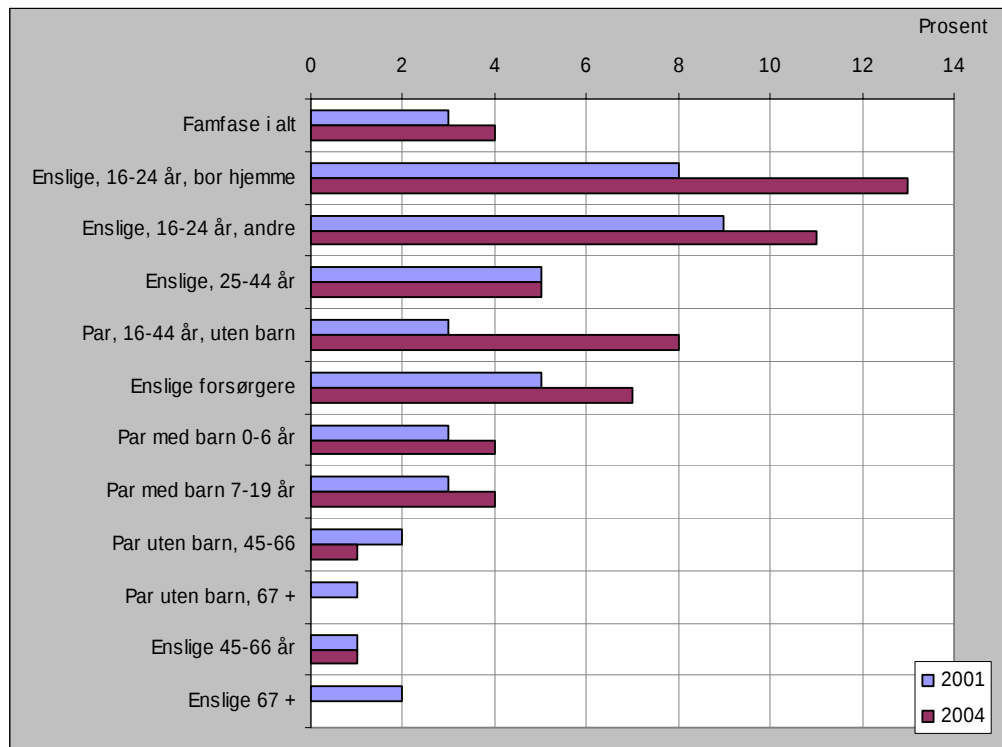

Fig. 2.4. Turridding etter familiefase og år. Norge 2001 og 2004. Prosent.

Kilde: Statistisk sentralbyrå: Levekårsundersøkelsen 2001 og 2004, Statistikkbanken

tilsynelatende ustoppelig strøm, og den enkelte konsument får stadig utvidet sine potensielle ferievalg. For hesteturistbedriftene kan det bety at konkurranseflaten mot andre ferietilbud stadig skjerpes, men det er også tall som tyder på at hesteturister er lojale turister.

Den økende interessen som vises for denne sektor i flere land tyder på at den vokser på internasjonal basis. De tallene som fins i Norge indikerer at en etter hvert får en befolkning der stadig flere har tilegnet seg rideferdigheter, og at man bruker disse ferdighetene bl.a. til turridding i ferieperioder. Hvis dette er tilfelle også i andre land vil etablering av rideskoler ol. øke ferdighetene i befolkningen og slik sett *utvide markedsgrunnlaget* på lengre sikt også for turridningsbedriftene. Også det faktum at rideopplæring gjøres obligatorisk for elever på heste- og hovslagerfaget i videregående skole vil bidra til å øke rideferdighetene i befolkningen, dette gjelder i størrelsesorden 300 elever pr. år. At ridning er en aktivitet som man kan fortsette med opp i relativt høy alder, understreker potensialet framover.

3. Hesteholdet, velferdsaspekter og sikkerhet i hesteturismenæringen

Gjennom prosjektet er det foretatt en kartlegging av hestematerialet som brukes i hesteturismebedriftene, hvordan hestene holdes i og utenfor sesongen, samt om bruk av sikkerhetsutstyr og sikkerhetsrutiner. Hesters erfaringer fra opplæring og bruk og måten de holdes på påvirker deres atferd og dermed indirekte sikkerheten for mennesker som skal bruke hestene. God hestevelferd er i dag ikke bare et krav i regelverket, men inngår trolig i kvalitetsbegrepet for en økende andel av mennesker som er potensielle kjøpere av hesteturisttilbud.

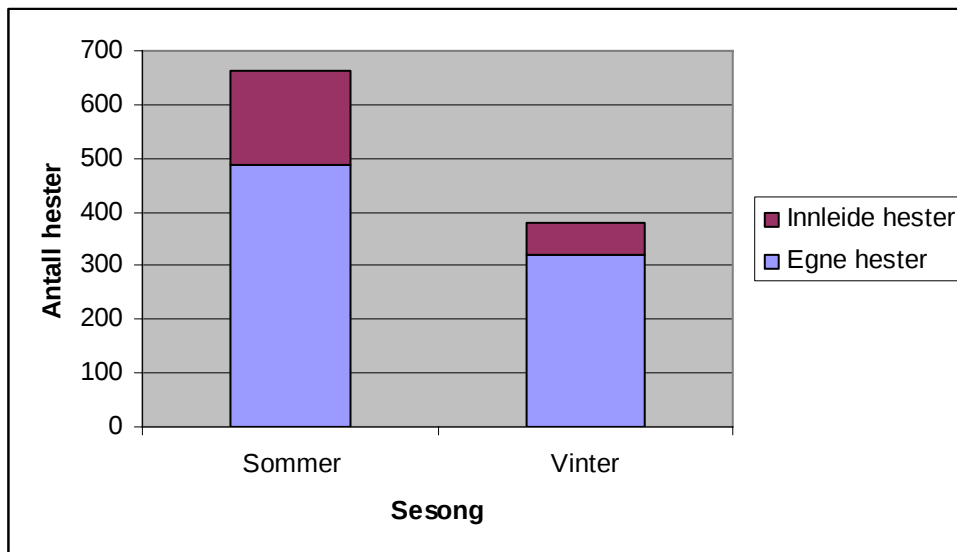
3.1. Antall hester og eierskap

Den nettbaserte undersøkelsen omfattet virksomheter som til sammen hadde 661 hester sommeren 2005 og 380 hester vinteren 2005/2006 (Figur 3.1. på neste side).

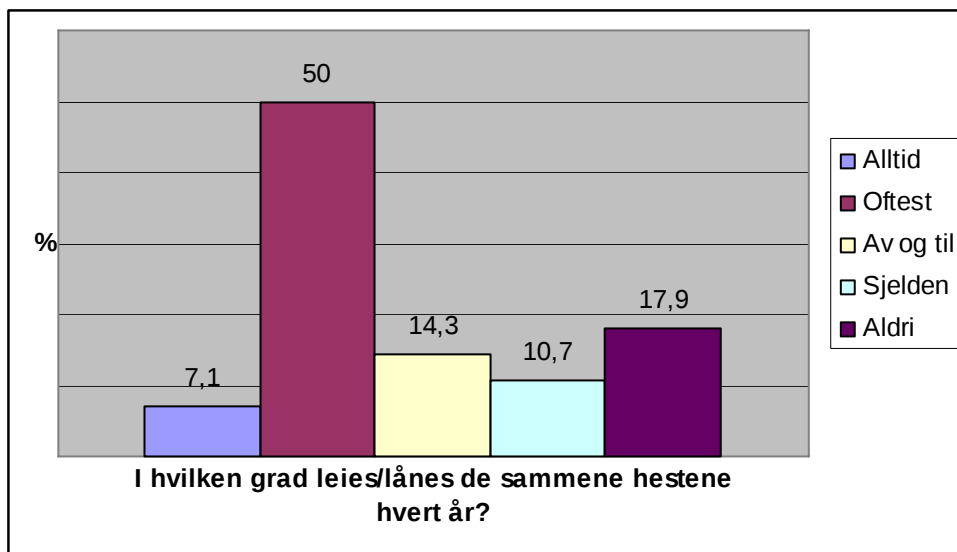
Ikke alle bedriftene har i sine svar skilt mellom brukshester og unghester, slik at det reelle tallet egne hester som faktisk benyttes i næringsvirksomheten nok er noe lavere enn det som går fram av figuren over.

Hester koster både i innkjøp og løpende hold, og økonomisk kan det være en fordel å tilpasse antallet hester til sesongens behov. Noen bedrifter eier mange hester selv, og setter hester bort ”på fôr” utenom sesongen. Andre baserer seg på færre egne hester og leier eller låner inn hester fra andre i sesongen. Sommeren 2005 leide/lånte bedriftene i gjennomsnitt 5 hester hver (variasjon 0-50, median 1,5), mens for vintersesongen 2005/2006 var gjennomsnittet 3 hester (variasjon 0-15, median 1,5).

Det er forskjellige rutiner på om de samme individene lånes hvert år (se figur 3.2), men over halvparten (57 %) av bedriftene som låner/leier tar alltid eller oftest i mot de samme hesteindividene hvert år. Dette gjelder også bedrifter som leier/låner forholdsvis mange hester. Det er også stor spredning i hvor mange ulike *staller* de innlånte/innleide hestene kommer fra, fra 1-41.

Figur 3.1. Totalt antall hester i virksomhetene fordelt på sesong og eierskap.

Figur 3.2. Andel bedrifter som leier/låner de samme hestene hvert år, andel blant de som oppgir å låne/leie hester

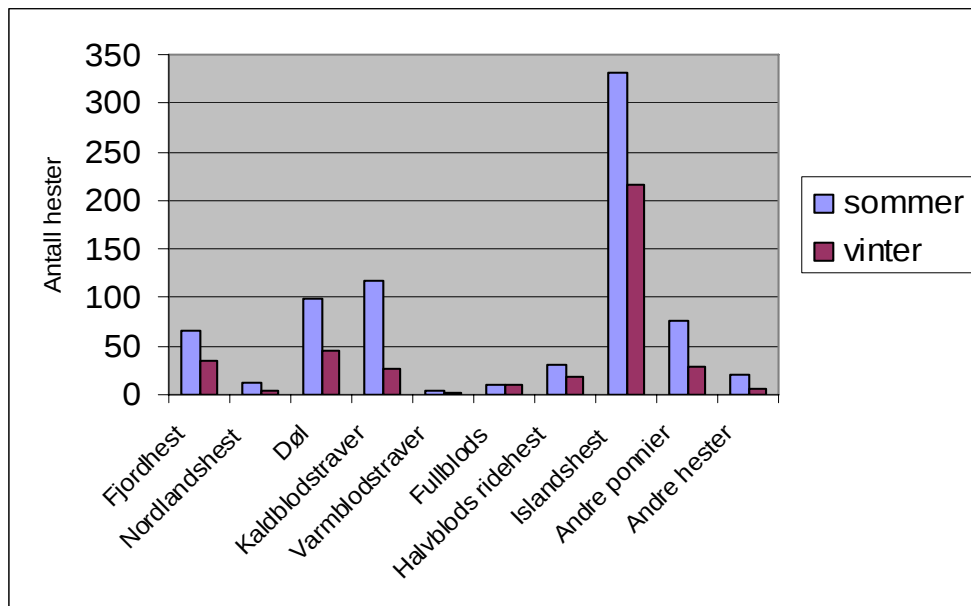
De fleste hester er tilpasningsdyktige og takler endringer. Men fra et velferdssynspunkt vil et stadig skifte av miljø, ikke minst sosialt miljø, kunne være en stressfaktor. Hester er utpreget sosiale dyr som ofte knytter sterke sosiale bånd til andre individer. At de samme individene leies/lånes inn hvert år og/eller at leies/lånes sammen med hester de kjenner fra før, vil redusere mulig belastning ved miljøskiftet. Blanding av hester som ikke kjenner hverandre er dessuten en situasjon der det ofte forekommer aggressiv adferd og økt risiko for skader.

3.2. Hesteraser og etterspurte egenskaper

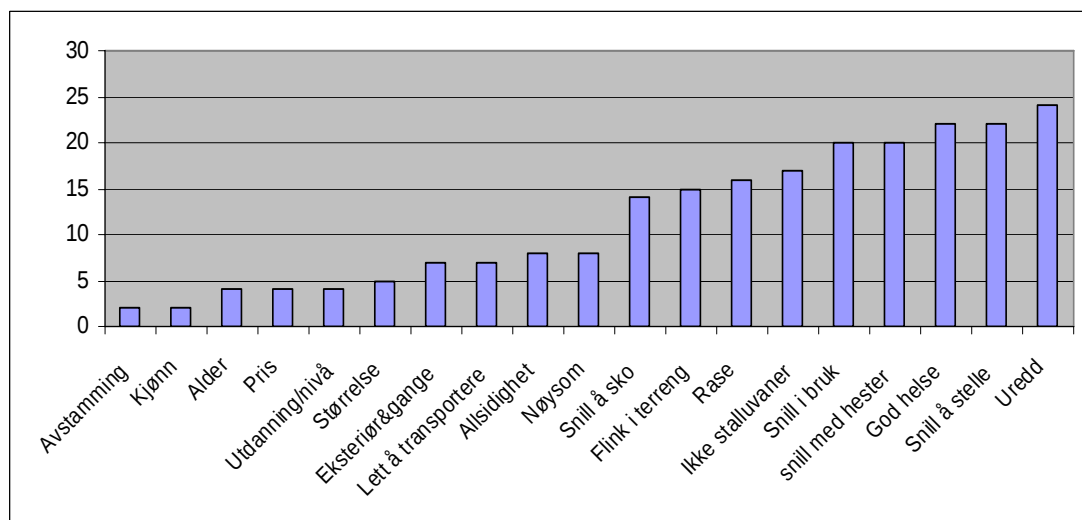
De fleste hesteturismebedriftene driver turridning som ofte foregår i utmark, langs stier eller skogsveger i skog og fjell. Rideleir for barn og unge er et annet viktig tilbud. Hovedaktivitetene gjenspeiles også i de hesterasene som er representert hos virksomhetene. Antall hester av de ulike vanligste rasene er vist i figur 3.3. på neste side. Islandshesten er mest populær. Dette er en liten, men sterk hest, som passer både for barn og voksne ryttere. Den er kjent for å være nysom og flink til å ta seg fram i terreng. De typiske ridehestrasene (halvblods ridehester) er nesten ikke representert. Disse hestene er ofte store og relativt kostbare i innkjøp. På den annen side er dette hester som ofte er godt skolert innen dressur og sprang. Slike ferdigheter betyr imidlertid mindre ved turridning, og hestens utdanningsnivå er ikke en egenskap som hesteturismebedriftene legger særlig vekt ved anskaffelse av hester, (jfr. figur 3.4. på neste side). Arabisk og engelsk fullblods og også varmblodstraver benyttes lite. Hester av disse rasene regnes mer eller mindre korrekt som lite robuste, og de er dessuten ofte mer skvetne og nervøse.

Mer overraskende er det at de norske hesterasene ikke er mer benyttet. Fjordhesten er kjent over hele verden som noe typisk norsk og kunne kanskje vært et trekkplaster i seg selv for utenlandske turister. Nordlands-/lyngshesten, som nesten ikke er i bruk blant bedriftene, er i størrelse meget lik islandshesten og regnes også for å være flink til å ta seg fram i terrenget og er dessuten rimeligere i innkjøp. Kaldblodstraver og døl er store hester som vanligvis kan benyttes både til kjøring og ridning, men allsidighet er overraskende nok ikke en egenskap som hestebedriftene rangerer spesielt høyt (se figur 3.4).

Ulike hestetilbud kan kreve ulike typer hester. Mange bedrifter kan ha behov for ulike hester for å dekke ønskene både til helt nybegynnere og til mer erfarne ryttere.

Figur 3.3. Antall hester i virksomhetene fordelt på rase og sesong.

Figur 3.4. Antall bedrifter som har merket av angitt egenskap som svært viktig ved anskaffelse av hest til sin virksomhet.

Bedriftene ble spurt om å krysse av for grad av viktighet (svært viktig, viktig, verken viktig eller uviktig, mindre betydning, uten betydning) for 19 potensielt viktige egenskaper⁸ hos en hest når de skal anskaffe ny hest til egen virksomhet. Det var mulig å krysse av for samme viktighetsgrad for flere alternativer. Figur 3.4. viser rangering av egenskapene etter antall bedrifter som har svart ”svært viktig” for egenskapen. At hesten er rolig og uredd, er robust med god helse, snill å stelle og håndtere for alle og snill med andre hester anses av de fleste som svært viktig. Dette er bruksegenskaper som er viktige for den at daglige virksomheten skal gli problemfritt.

Ble svarene ”svært viktig” og ”viktig” slått sammen ble forskjellene mindre, i det respondentene fant at de fleste av disse 19 foreslåtte egenskapene hadde betydning. Bare egenskapen avstamning fikk færre enn ti kryss (for svært viktig eller viktig), etterfulgt av kjønn og skolerings-/utdanningsnivå. At hestens skoleringsnivå ikke ble ansett som viktig av flere, skyldes nok at rideskolevirksomhet kan ha bidratt til tilstrekkelig skolering.

De minst viktige egenskapene, det vil si egenskaper som ble kategorisert av flest til å ha liten eller ingen betydning, var

- god avstamning
- kjønn
- allsidighet, for eksempel at hesten både kan kjøres og ris
- alder
- størrelse
- pris

Avstamning, alder og kjønn betyr lite for en hest som beviselig er en god brukshest, men iallfall for hopper kan dette ha betydning for pris og mulighet for alternativ bruk i avl. Det er litt overraskende at allsidighet (at hesten kan brukes både til kjøring og ridning) ikke verdsettes mer, men gjenspeiler kanskje at kanefart og kjøring ikke anses av så mange bedrifter som aktuelle tilleggsaktiviteter for å forlenge sesongen. Overraskende er det også at pris ikke teller mer ved anskaffelse. Mulig skyldes dette at prisforskjellen mellom gode og mindre gode hester av samme rase ikke er spesielt stor for dette bruksområdet.

Bedriftene ble spurt om de syns det er vanskelig å finne hester som passer for deres bruk. 21 % av respondentene mener det er helt uproblematisk å finne hester som er godt egnet for deres virksomhet, mens 9 % mener det er vanskelig. De resterende synes det stort sett går greit, selv om det av og til kan ta litt tid.

⁸ De 19 egenskapene vi spurte om går fram av figur 3.4.

3.3. Oppstalling

Bedriftene ble spurt om hvordan hestene ble holdt, sommer som vinter. Samtlige bedrifter opplyser at hestene får gå løse ute hver dag i tillegg til den tiden de aktivt brukes. På sommeren holder $\frac{3}{4}$ av bedriftene hestene i gruppe utendørs hele døgnet (utenom den tiden de brukes). En tredel svarer at de holder iallfall noen av hestene sine i utedrift også vinterstid, mens det vanligste er at hestene står enkeltvis oppstallet inne om natten og går i gruppe ute på dagtid. Bare én besetning (med 15 hester) holder alle hester enkeltvis både inne på stallen og ute hele året, mens 12-15 % holder enkelte hester slik. Dette kan f.eks. gjelde hingster, men det er også vel kjent at enkelte hester mangler ”sosiale ferdigheter” og derfor ikke kan holdes i gruppe uten skader som resultat.

De fleste bedriftene tar ulike forholdsregler når ukjente hester skal slippes sammen, for å redusere risikoen for skader. Tiltak som nevnes av flest er god plass, ta av sko, nøye overvåking og gradvis introduksjon. Gradvis introduksjon kan være å sette den nye hesten på stall over natten ved siden av hester den seinere skal slippes sammen med, slippe den nye hesten i egen innhegning ved siden av hovedhegnet, og å slippe den nye hesten sammen med en eller to andre ”snille” hester først.

Respondentene ble spurt om sitt syn på noen påstander om gruppehold av hester. Svaralternativene var helt enig, litt enig, verken enig eller uenig, litt uenig og helt uenig.

- *Gruppehold er positivt med hensyn på hesters velferd:* 88 % er helt eller er litt enig.
- *Hester som holdes i gruppe utendørs blir roligere i bruk:* 97 % er helt eller litt enig.
- *Gruppehold er totalt sett MER arbeidskrevende enn tradisjonell oppstalling på boks eller spilt:* 60 % er litt eller helt uenig.
- *Gruppehold er lite egnet på staller der det ofte kommer nye hester:* Stor spredning på svarene, 42 % er helt eller litt enig, mens 36 % er litt eller helt uenig.
- *Gruppehold gir økt risiko for alvorlig skade på hestene:* Stor spredning på svarene, 44 % er helt eller litt enig, mens 47 % litt eller helt uenig.
- *Hester som går i gruppe er ofte vanskeligere å få tak i:* Kun 3 % (1 respondent) er enig, mens 73 % er litt eller helt uenig i dette.
- *Hester bør settes på stall etter at de er brukt om de er svette og det er kaldt i været:* 88 % er helt eller litt enig.

De aller fleste synes å mene at gruppehold av hester er positivt, særlig med tanke på hestens egen velferd. At gruppehold skulle stille større krav til den daglige arbeidsinnsatsen i virksomheten får heller ikke allmenn oppslutning i materialet. Derimot kreves noe mer årvåkenhet og pass ved etablering av grupper og ved introduksjon av nye individer i allerede etablerte grupper. Det var ingen klare forskjeller i svarene mellom virksomheter som praktiserte gruppehold om vinteren og virksomheter som holdt i alle fall enkelte hester alene.

Bedriftene ble spurt om hvor mange ganger man hadde tilkalt veterinær i løpet av siste år for behandling av sjukdom eller skade på hest. 18 % svarte at de ikke hadde hatt veterinær det siste året, mens 30 % hadde tilkalt veterinær minst 4 ganger. Bedrifter med mange skader/veterinærbesøk hadde, ikke uventet, gjennomsnittlig flere hester enn de med få skader. Det var likevel påfallende at flere av de største hestebedriftene hadde få skader og at enkelte bedrifter med få hester hadde mange skader. En årsak kan være underrapportering i store virksomheter, men også at disse har mer erfaring med hester og bedre rutiner for å unngå skader.

3.4. Sikkerhet

Ridning regnes som en risikosport, og sikkerhet bør derfor være et viktig anliggende for hestebedriftene. Hesteturisme trekker kunder med variabel erfaring, og virksomhetene er i stor grad avhengig av deltakernes egen rapportering for vurdering av den enkeltes ferdigheter. Undersøkelser tyder på at ryttere har lett for å overvurdere egne ferdigheter. I en spørreundersøkelse foretatt blant hospitaliserte ryttere (etter rideulykke) mente 65 % at de selv var mer erfarne enn gjennomsnittet av ryttere, mens bare 13 % anså seg selv som under middels erfarne (Keeling et al. 1999). På rideleire er flertallet deltakere barn og ungdom, som kan ha begrenset evne til å forutse farlige situasjoner. Barn og unge er da også overrepresentert på skadestatistikken blant ryttere (Keeling et al. 1999). Et annet funn i den nevnte undersøkelsen, var at ryttere som ikke selv foretok det daglige stell av hesten og derfor ikke kjente hesten så godt, var overrepresentert blant uhell som skyldtes ulydighet hos hesten eller misforståelser mellom hest og rytter. Ryttere som selv stelte hesten var helst å finne blant årsakskategoriene rene uhell (som vanskelig kunne forutses og unngås) og uhell som skyldtes fryktreaksjon hos hesten. I hesteturismen vil normal-situasjonen være at rytteren har begrenset kjennskap til hesten.

Under kanefart eller annen kjøring med hest overlates ikke den direkte kontakten med hesten til turisten, og med sertifisering av kusker for oppdragskjøring vil kontrollen over sikkerheten ved denne typen produkter være vesentlig større enn ved alminnelige rideprodukter.

Flertallet av virksomhetene opplyser å ikke hatt uhell med personskade som betinget legebesøk i løpet av siste året, og 28 % har hatt ett skadetilfelle. 19 % har hatt minst tre slike skader. Tre hestebedrifter oppgir at de har hatt 4 eller flere personskader. Det er naturlig nok høyere hyppighet av skader blant bedriftene som oppgir å ha flest hester, men unntak finnes i begge retninger. To av de tre bedriftene med flest skader er større virksomheter med mange hester, mens den tredje kun har et fåtall hester. Denne siste bedriften driver med utleie av ridehest, som må anses som langt mer risikabelt enn turer med leder.

Bedriftene ble spurt om sine rutiner for bruk av ulike sikkerhetstiltak, og resultatene er rapportert nedenfor.

- *Ridehjelmer*: 88 % oppgir at hjelm alltid brukes under ridning, mens resten (12%) svarer at hjelm som oftest brukes.
- *Sikkerhetsvest*: Nesten halvparten svarer at dette sjelden eller aldri brukes.
- *Utløsermekanisme* for stigbøyleremmene: 45 % av bedriftene har dette på samtlige saler, mens 13 % ikke har det på noen av salene.
- *Sikkerhetsstigbøyer*: 21 % oppgir å ha dette på alle salene, mens 28 % ikke har det på noen.
- *Kontroll av utstyr før bruk*: 59 % oppgir at dette alltid gjøres, og ytterligere 38 % sier at dette som oftest blir gjort.
- *Erfaring med hest*: Alle bekrefter at ansatte og medhjelpere har lang erfaring med hester og at det gis grundig opplæring før noen gis selvstendig ansvar.
- *Bruk av medhjelper* under ridning for nybegynnere og handicappede: 85 % benytter dette alltid og bare 1 respondent svarer at medhjelper aldri brukes.

Det var minimale forskjeller i svarene mellom virksomheter som er medlem av ”Hest i turistnæring” eller ”Hest og helse” og de som ikke var medlem av disse foreningene. Det er imidlertid vanlig å bruke forskjellige typer sikkerhetsutstyr avhengig av hva slags hesteaktivitet som bedrives, og slik kan virksomhetenes hovedprodukter styre hva slags og hvor mye sikkerhetsutstyr som benyttes. Det er imidlertid overraskende at ikke flere (alle) oppgir at ridehjelmer alltid benyttes. Hjelmer kan synes upraktisk i forhold til andre hodeplagg (cowboy-hatt) under visse former for turridning, spesielt i regnvær, og ulike ”kulturer” på dette området kan være en årsak til variasjoner i hjelmbruk. Ved voltige, som foregår på myk bane og under kontrollerte former, brukes heller ikke alltid ridehjelmer. Voltige er ikke spesielt nevnt som et tilbud hos bedriftene som deltok i undersøkelsen, og har blant disse trolig svært lite omfang. Sikkerhetsvest, som fordeler trykk ved fall og hvis hesten trækker på person som har falt, er mest aktuelt under kjøring og ved sprangridning, og den lave bruken kan gjenspeile at også relativt få driver med hurtigkjøring og sprang. Alvorlige rideulykker kan lett skje ved fall dersom rytteren blir hengende med foten fast i stigbøylen. Gode støvler kan redusere risikoen, men faren er uansett reell. Saler av engelsk type (i motsetning til western-saler) har normalt en anordning som gjør at stigbøyleremmen løsner fra salen om den får et drag bakover (for eksempel dersom rytteren henger på slep etter hesten). Dette krever imidlertid at rytteren har en viss vekt. I tillegg, eller som alternativ, finnes ulike typer sikkerhetsstigbøyer. Stigbøylen kan være lukket i front slik at foten forhindres i komme så langt fram at den kan sette seg fast, eller stigbøylen kan ha strikk eller utløsermekanisme på bøylen ytterside som lett gir etter for press.

For å forebygge alvorlig personskade ved uhell bør rutiner for bruk av sikkerhetsutstyr inngå som en del av kvalitetssikringen hos den enkelte bedriften.

4. Hesteturisme i utvalgte land

Vi har sett litt nærmere på hvordan hesteturistnæringen drives i enkelte andre land. Som vi har omtalt innledningsvis, syns hesteturisme å være en aktuell turistaktivitet i flere land, men vi har framfor alt sett litt nærmere på forholdene i Frankrike, UK/Irland og Sverige.

4.1. Frankrike

I Frankrike er det en egen hesteturistkomite (Comité National de Tourisme Equestre - CNTE) under det nasjonale rytterforbundet (Fédération Française d'Equitation - FFE). Hestevirksomheten i Frankrike er atskillig større enn i Norge, og det regnes med et antall hester rundt 1 million i alt⁹, og antallet hesteturismevirksomheter er anslått til rundt 1 500 i alt. For å drive hesteturisme kreves dokumentasjon på oppnådd kompetanse. Man opererer nå med fire grader¹⁰:

- Accompagnateur de Tourisme Equestre , ATE (erstattes fra neste år - 2007 - av Certificat de Qualification Professionnelle, Tourisme Equestre (CQP)
- Guide de Tourisme Equestre (GTE)
- Maitre Randonneur (MR)
- Enseignant d'Equitation (BEES)

Rundt 250 av hesteturistvirksomhetene er medlemmer i Le Syndicat National des Entreprises de Tourisme Equestre (SNETE: <http://snete.free.fr/>). Dette er en uavhengig profesjonsforening som drives på frivillig basis, og HiT sin franske søsterorganisasjon. SNETE arbeider for å profesjonalisere hestefolk og gi hesteyrkene større anerkjennelse. SNETE har et nært samarbeid med CNTE og FFE. (Yannick Guyot de Caila, Préseident SNETE, pers. medd.)

Frankrike er også hovedsete for den internasjonale sammenslutningen av nasjonale hesteturistorganisasjoner, Fédération Internationale de Tourisme Equestre (FITE: <http://www.fite-net.org/>). Denne organisasjonen arbeider for å fremme hesteturisme i medlemslandene og i tillegg aktiviteter i tilknytning til TREC (Technique de Randonnée

⁹Antall hester i forhold til folketallet i 2005 var i Norge og Finland 11 hester/1000 innb., i Sverige og Danmark 28 hester/1000 innb., på Island 330 hester/1000 innb. og i Frankrike 17 hester/innb. .

¹⁰ Kompetansekravene og innholdet i opplæringen er tilgjengelige via SNETE.

Fig. 4.1. Comité National de Tourisme Equestre/Federation Francais d'Equitation.
Hesteturiststand på Salon du Cheval i Paris 2006.

Fig. 4.2. Fra avdelingen for hesteturisme på Salon du Cheval i Paris 2006.

Equestre en Competition). Pr. i dag (2006) er det 14 nasjonale organisasjoner som er medlemmer. (Hervé Delambre, Président FITE, pers.medd.)

Organiseringen av hesteturistvirksomheter tok i Frankrike til i 70-åra, men det er fortsatt stor spredning i profesjonalitet og størrelse blant bedriftene. Mange driver profesjonelt mens andre driver i smått og i gråsoner mellom hobby og næring. (Delambre, pers. medd.). Det er rimelig å anta at en så pass lang organisasjonshistorie og mange bedrifter har høynet kravene til bedriftene sammenliknet med status i Norge.

En må konkludere med at hesteturismen er godt organisert i Frankrike, og at det også er mange profesjonelle bedrifter og organisasjoner. Så godt som hvert departement (region/fylke) i Frankrike som egner seg for ridning har sin egen regionale hesteturist-organisasjon. Den nasjonale organisasjonen (CNTE) gir ut en katalog over hesteturist-tilbud over hele Frankrike, Cheval Nature, som beskriver kort naturgrunnlaget i regionene, og gir kontaktopplysninger om "Etablissements CNTE labellisés", "Etablissements CNTE"¹¹, rytterorganisasjoner og andre aktuelle virksomheter. Hesteturistvirksomhetene beskrives faktaorientert med hvilke aktiviteter de driver med, hesteraser, utdanning til driver, ol. Denne katalogen følges av en mindre bok med oversikt over/forslag til aktuelle turer man kan ta på egen hest og overnattingsmuligheter som også passer for hest ikke bare rytter. (Cheval Nature: Spécial Gîtes et hébergements.) Basert på satellitt-foto, digitalisert kartverk og GPS-teknologi er det utviklet et fantastisk fleksibelt planleggingsverktøy på et svært detaljert nivå, som drives på kommersiell basis.

4.2. Irland/UK

Irland har lange tradisjoner med hesteturisme, også når det gjelder turkjøring med hest og vogn. Der satses det nå aktivt på å utvikle hesteturismen for utenlandsturister. I samarbeid med The Irish Tourist Board (Board Fáilte) og The Association of Irish Riding Establishments (AIRE) har man samlet et tjuetalls av Irlands beste hesteturist-virksomheter, som er klassifisert av Board Fáilte og godkjent av AIRE. Disse virksomhetene markedsføres under "Equestrian Holidays Ireland" både med egen side på internett (www.ehi.ie) og med brosjyre. Det arbeides nå videre med å utvikle et mer formalisert kvalitetssikringssystem og å få med flere bedrifter (Reynolds, pers.medd.)

Høsten 2006 ble det gjennomført arbeidsseminarer (work shops) spesielt for små og mellomstore hesteturistbedrifter i regi av Fáilte Ireland med innovasjon og utvikling som hovedmål. Seminarene har vært skreddersydde for hestebedrifter som har satset på turist- og reiselivsmarkedet, og ikke kostet bedriftene mer enn medlemskapet i AIRE. Semi-

¹¹ De "godkjente medlemmene" er vurdert og godkjent etter et "stjernesystem" som vurderer selve anlegget, infrastruktur og standard.

Fig. 4.3. Regional hesteturismeorganisasjon, Burgund, i Frankrike.
Fra Salon du Cheval i Paris 2006.

narene har hatt to faglige hovedvinklinger, den ene har tatt for seg perfektjonering av kundeservice og serviceferdigheter mens den andre har vært konsentrert om markedsføring og salg. Seminarene har vært gjennomført på fire ulike steder og antallet deltakere har vært begrenset til ca 15 hver gang. Få deltakere senker barrierene for å være aktiv og på den måten få et opplegg som er matnyttig for samtlige deltakere.

Hesteturismen i Irland er også godt organisert, men skiller seg noe fra oppbyggingen i Frankrike. Irland syns i større grad å kople hesteturismen opp mot reiselivsnæringen generelt og den markedsføring som drives mot de internasjonale turistmarkedene. I Frankrike virker hesteturismen i større grad å være knyttet opp mot rytter- og andre hesteorganisasjoner, og dermed også mer orientert mot hjemmemarkedet. Dette føyer seg inn i det turisthistoriske bildet til Frankrike og franskmenn som alltid har vært hjemmeorientert i feriemønster og fritidsaktiviteter. På den årlige hestemessen i Paris i desember, "Salon du Cheval", var for øvrig Irland og Canada de eneste internasjonale aktørene vi registrerte i 2006. Canadas stand var imidlertid så godt som utelukkende rettet inn mot oppdrett og avl og i liten grad turridning eller turisme.

I Storbritannia og Irland omfatter kompetansesystemet til ledere i hesteturismen tre nivåer¹², der det internasjonale systemet som praktiseres i FITE er utvidet med en assisterende rittleder.

I Storbritannia administreres kurssystemet av British Horse Society (BHS). Kursene er spesielt rettet inn mot den typen kvalifikasjoner som er nødvendige i forbindelse med hesteturistvirksomhet, og da i særlig grad turridning. Det stilles krav til medarbeiderne når det gjelder ferdigheter og håndtering av så vel hest, rytter og situasjoner som leders vurderingsevne. Det er ikke bare hestene som skal ha det bra, men også ledelse av ritt og oppførsel overfor de deltagende rytterne tillegges vekt i kursene. Det dreier seg altså om kvalitetssikring av hesteturistproduktet for så vel hest som rytter. På engelsk brukes betegnelsen British Equestrian Tourism Qualifications (BET), og de tre nivåene er:

- 1) Assisterende rittleder ("Assistant Ride Leader" - kan tas fra man er 16 år)
- 2) Rittleder ("Ride Leader" - kan tas fra man er 18 år)
- 3) Leder av hesteturistsenter ("Riding Holiday Centre Manager" - kan tas fra man er 22 år)

Som grunnlagskvalifikasjoner for å komme inn på disse kurstilbudene kreves et grunnkurs i riding i trafikken ("Riding and Road Safety") som kan tas fra man er 12 år. Dette kurset gjennomføres av over 4 000 personer i året i Storbritannia og Irland.

Dokumentasjon på BET-kvalifisert personale kan i Storbritannia gi grunnlag for reduksjon i forsikringspremier. British Equestrian Tourism Qualifications praktiseres også i Irland, Skottland og Wales, og alle nasjonale organisasjonene var med på

¹² Utviklet i samarbeid med British Horse Society, The Trekking and Riding Society of Scotland, The Welsh Trekking and Riding Association og The Association of Irish Riding Establishments.

utviklingen av dette kvalifikasjonssystemet. Pensum og kravene til disse gradene er vist i vedlegg 2.

I et evt. oppfølgingsprosjekt bør inngå en nærmere studie av både BET og dette irske kurssystemet, som også inkluderer både hesteturistbedriftenes og Turistrådets erfaringer. Slike skreddersydde kursopplegg med stor grad av egenaktivitet og relativt få deltakere er en modell som også er kjent fra andre næringsområder i Norge, og organiseres og gjennomføres f.eks. av Innovasjon Norge.

4.3. Sverige

I Sverige foregår det hesteturistutdanning i offentlig regi, mens en i f.eks. Frankrike, Irland og Storbritannia har bygget opp et kvalifikasjonshierarki styrt av næringens egne organisasjoner. Denne forskjellen i oppbyggingen har trolig utgangspunkt i utdanningspolitiske og historiske forskjeller mellom landene i Mellom-Europa og i Skandinavia¹³.

I Sverige har man i kjølvannet etter Turistdelegationens utredning om "Häst-Sverige som opplevelseindustri" fra 2004 også utviklet et kvalitetssikringssystem som gir rett til å bruke betegnelsen og logoen "Godkänd hästgård för turism" (www.hastlandet.se), der det stilles krav til hestehold, forhold til miljø og omgivelser, kundesikkerhet, forretningsdrift samt vertskap og service¹⁴. Dette systemet drives helt gjennom egenmeldinger. En gjennomgang av antallet godkjente hestegårder viser at det er 18 godkjente virksomheter (januar 2007). Heller ikke i Sverige er det andre insentiver til å være "godkänd hästgård.." enn egeninteresse, og at "ingen" stiller krav om at andre kriterier skal være oppfylt enn de rent hestevelferdsmessige.

Det lave antallet godkjente gårder indikerer at situasjonen og problemstillingene i hesteturistnæringen i Sverige kan være liknende dem vi har kartlagt i Norge. Man ønsker å bygge en merkevareprofil rundt kvalitet og sikkerhet, men har problemer da de enkelte bedriftene ikke prioriterer fordelene på lengre sikt med dette. Og med små ressurser er det ikke overraskende at kortsiktige markedsføringsframstøt dominerer bildet. I Norge mangler også en mer langsiktig plan for hvilke tiltak som bør prioriteres, og den enkelte bedrift baserer seg kanskje mye på ad-hoc-tiltak som "melder seg", uten at det er mulig å sette markeds- eller andre tiltak inn i en større strategisk sammenheng.

¹³ I Skandinavia/Norden har utdanning, også yrkesutdanning, tradisjonelt vært det offentliges ansvar, mens man i mange andre land har hatt et sterkere laugsvesen.

¹⁴ Kriteriene for å bli "godkänd hästgård för turism" kan hentes på:

<http://www.hastlandet.se/data/internal/data/23/1145954407234/Kriterier+for+Godkand+Hastgard+2006.pdf>

I Sverige har man også etablert en ”KY¹⁵ Hästguide med inriktning på turism och event”¹⁶ over 40 uker (40 poeng) ved Campus Åre i Åre, som har ansvaret for denne utdanningen sammen med travskolen på Wången. Av de 40 ukene utgjør 16 uker fagområder som bedriftsutvikling, guidekunnskap, økologi, friluftsteknikk og fjellsikkerhet. De resterende 24 ukene er fordelt med halvparten på hestefag og halvparten i praksis. Studieplanen er tilgjengelig på internett¹⁷.

¹⁵ KY står for Kvalifiserad Yrkesutbildning. KY er en godkjent yrkesutdanning som bygger på videregående skole, og er utformet i samarbeid med næringslivet. En tredel av studietida er i praksis, men ansvarlig er f.eks. kommuner, utdanningsbedrifter eller høyskoler i samarbeid med næringslivet. (<http://www.ky.se/dettaarky.html>)

¹⁶ Studieomtale, se <http://www.campusare.se/Default.aspx?id=1725>

¹⁷ Studieplanen kan hentes på <http://www.campusare.se/Default.aspx?id=2558>

5. Aktuelle problemstillinger

Det kan på mange måter virke paradoksalt at hesteturistbedriftene ikke har en mer fram-tredende plass i norsk turistnæring enn de har i dag. De gir et attraktivt aktivitetstilbud til turister. Dette aktivitetstilbudet er et tilbud som Norge har gode forutsetninger for å produsere og som passer godt inn i Norges turistprofil både på nasjonale og interna-sjonale markeder. Interessen for turridding i Norge er voksende - i enkelte segmenter forholdsvis sterkt som vist ovenfor. Indikasjoner tyder på at denne interessen er voksende også i andre land.

Hesteturistnæringen er imidlertid en forholdsvis ny næringsgren i Norge. I Norge var det sivile hesteholdet tradisjonelt knyttet til arbeidshester i jord- og skogbruk¹⁸. Rasjonalise- ringen og mekaniseringen i primærnæringene medførte derfor en merkbar reduksjon i antallet hester i Norge, og ”alminnelig” hestehold var på mange måter i ferd med å forsvinne. I Norge var antallet hester i slutten av 40-åra ca 200 000, mens antallet i 1970- åra var redusert til 20 000 - 25 000 hester, dvs. ca 10% av antallet bare 30-40 år tidligere. I dag regner en med at det er ca 50 000 hester i Norge. I mange andre land, som f.eks. Irland, Storbritannia, Frankrike, har man også hatt et hestehold knyttet til rideaktiviteter, jakt og andre atspredelser *parallelt* med nyttebruk av hest. Dette har ført til at en andre steder i langt større grad har hatt en ubrutt hestetradisjon selv om det har foregått store strukturendringer i primærnæringene også i andre land.

Selv om hestetallet i Norge nå er på veg oppover, er aktørene i hesteturistnæringen i Norge fortsatt små og spredt lokaliserte. Både kompetansen og interessen er først og fremst knyttet til hesteholdet. Kompetanse knyttet til forretningsdrift, markedsføring og turistproduksjon er i mindre grad til stede. Liten grad av kompetanse kombinert med små ressurser tidsmessig og økonomisk fører til at denne delen av næringsdriften blir ned-prioritert. Dette betyr at det ikke har vært mulig å overføre verdiskapingspotensialet til næringsvirksomhet. Utfordringene er i stor grad knyttet til markedssiden og til profesjo- nalisering i vid forstand av næringen, som består av få og små aktører. Næringsutviklings- messig er profesjonalisering og markedsaktivitet opplagt temaer som henger sammen og bør utvikles parallelt.

¹⁸ Hesten var imidlertid lenge også sentral i forsvarets virksomhet.

Arbeidet med den nettbaserte undersøkelsen, og ytterligere kunnskap som har kommet fram i forbindelse med studier av praksis og systemer i andre land, viser at det er særlig behov for å gå videre innenfor to hovedområder:

- Å arbeide videre med kvaliteten på produktene, og altså kvalitetssikringen i vid forstand.
- Å arbeide videre med innovasjonsaktiviteter i næringen (markedsføring/ produktutvikling) spesielt rettet mot reiselivsmarkedene.

5.1. Produktkvalitet og kvalitetssikring

God kvalitet innen hesteturisme omfatter god ledelse, egnede hester og godt hestehold, ivaretagelse av sikkerhet, god kundebehandling samt en forsvarlig bruk av naturen.

Kvalitet på hestehold

Det er i dag krav fra myndighetene om stell og pleie av hestene og til hvordan hestene holdes, dvs. staller, utearealer, sosialt fellesskap, osv. som ble gjort gjeldende fra 1. juli 2005 (Hestevelferdsforskriften). Forskriften setter minimumskrav og oppfyllelse av disse bør være en selvfølge, og neppe noe kvalitetsstempel i seg selv. Derimot bør hesteturistnæringen følge opp arbeidet med å stille egne og strengere krav, noe som vil være spesielt aktuelt for forhold som har betydning for hestens adferd og dermed sikkerhet for den som steller og bruker hesten. Mye tyder på at hester som tilbringer mye tid ute i flokk blir roligere i bruk, og at miljøtrening vil gjøre hestene mindre reaktive ved eksponering for nye og ukjente stimuli.

I medhold av hestevelferdsforskriften vil det også etter hvert bli krav om ”godkjent kompetanse” for den som driver ”registreringspliktig hestehold” fra 1. januar 2009.

I retningslinjene til forskriften sies det til dette:

”Utdanningsopplegg som vil bli vurdert, kan være landbruksskole, videregående skole med hestefag, stallmesterkurs og spesielle kurs fra næringen.”.

Kompetansekravene vil gjøres gjeldende for alle typer hestevirksomheter og hestehold som er ”registreringspliktige”¹⁹ uavhengig av hvilken type hesteaktivitet en har valgt å drive med. Disse kompetansekravene er også primært av hestefaglig karakter, og er et ledd i myndighetenes strategi for å sikre forsvarlig dyrevelferd, f.eks. når det gjelder

¹⁹ Som hovedregel er virksomheter med 10 hester eller flere registreringspliktige.

hestefaglige kurs om hovstell og fôring. Utdanningsoppleggene skal godkjennes av Mattilsynet ut fra kriteriet at de gir tilfredsstillende kompetanse for å ivareta god dyrevelferd. Det vil fortsatt ikke stilles spesielle offentlige krav til bedrifter som primært retter seg mot turistmarkedet. Det er imidlertid mulig å inkludere slike aspekter i en utdanning som samtidig tilfredsstiller kompetansekravene i dyrevelferd. Flere husdyrorganisasjoner har utformet slike helhetlige kurs som er mer omfattende enn myndighetenes krav (eks. "Norsvinskolen").

Kvalitet på ledere

I (deler av) Europa opereres det med et skoleringsprogram som er særskilt rettet inn mot hestebedrifter som driver med turridding og aktivitet mot turister. Federation International de Tourisme Equestre (FITE) anerkjenner to sertifiseringsnivåer for personer som driver med hesteturisme, rittleder og leder av hesteturistsenter. Nasjonalt i Frankrike opereres det med fire nivåer. I Storbritannia og Irland omfatter systemet tre nivåer²⁰, der det internasjonale systemet som praktiseres i FITE er utvidet med en assisterende rittleder. Disse utdannings- og godkjenningsordningen er nærmere omtalt i kapittel 4.

Kvalitetssikring

Det er i dag flere aktører innenfor hesteturismen enn de vi registrerte i forbindelse med den internettbaserte kartleggingen referert til tidligere. Både seriøsitet og grad av profesjonalitet varierer stort innenfor feltet, og det er på mange måter glidende overganger fra egen hesteinteresse til profesjonell hesteturistdrift.

I dag er det "ingen" som stiller helhetlige krav til kvalitetssikringssystemer, sikkerhet og kompetanse til den som driver eller til hestene som benyttes. Det betyr bl.a. at det i manges øyne "ikke lønner seg" å investere i utstyr, kompetanse og rutiner som sikrer en god og sikker produktkontroll, også blant ellers profesjonelle og seriøse bedrifter. Dette blir ytterligere merkbart fordi mange med "hobbyhest" kan finne det opportunt å ta på seg betalte oppdrag for på den måten å få finansieringsbidrag til en forholdsvis dyr hobby. Dersom slike enkeltoppdrag gjennomføres mot en rundsumkompensasjon uten skikkelig kalkyle, kan dette bidra til å presse prisene isolert sett nedover. Profesjonelle næringsaktører må ofte stille helt andre krav både til sikkerheten, kvaliteten og kontinuiteten i det som leveres, og ikke minst drive forretningsmessig forsvarlig.

I denne forbindelse bør det påpekes at også enkelte aktører i reiselivsnæringen selv kan være med på å opprettholde mindre seriøse og uprofesjonelle aktører i hesteturistmarkedet gjennom å maksimere kortsiktig gevinst. På kort sikt kan det kanskje være fristende å kunne tilby rimelige og for reiselivsbedriften lite forpliktende hesteaktiviteter, uten å legge vekt på kvalitativt gode og profesjonelle tilbud. Kanskje en avtale med en i nærheten "som har hest", og som kan være interessert i å stille opp hvis turistene ønsker

²⁰ Utviklet i samarbeid med British Horse Society, The Trekking and Riding Society of Scotland, The Welsh Trekking and Riding Association og The Association of Irish Riding Establishments.

å ri, kan være grei å ha. Slike tilbud vil kunne være gode å ha som utvidet aktivitetstilbud, men vil ikke være avgjørende for gjestenes valg av destinasjon. På lengre sikt vil en slik atferd neppe være konkurransefremmende for norsk reiseliv, og heller ikke hesteturistvirksomhet vil kunne drives seriøst på slike betingelser.

Det stilles i dag forskjellige krav fra myndighetene for å holde hest og å drive hestesenter²¹ hjemlet i dyrevernloven. Disse er minimumskrav til stell av hestene og fysisk utforming av stallanlegg, og det er ingenting i veien for at næringen går lenger og setter strengere krav til dyrevelferd for sine medlemmer, som ledd i kvalitetsarbeidet.

Det stilles imidlertid ingen offentlige tilleggskrav til hester, utstyr, sikkerhet eller kompetanse i forbindelse med turridding eller ved underleveranser av rideprodukt til f.eks. andre reiselivsbedrifter. Heller ikke reiselivsnæringen ser ut til å være pådriver for iverksetting av slike krav. At det ikke er noen som fra et kundeperspektiv er pådriver for eller som stiller krav til bedriftene om å sikre god kvalitet på de produktene som tilbys, bidrar til at slikt arbeid gjerne kommer i 2. rekke og dermed må vike prioritet når tida og andre ressurser ikke strekker til.

Innføring og håndheving av slike systemer krever en del ekstra arbeid og kostnader, som kan være vanskelig å forsvare så lenge ingen stiller krav om kvalitetssikrede bedrifter, samtidig som andre (ikke-profesjonelle) aktører kan operere i samme marked og fastsette priser uten å trenge å tenke bedriftsøkonomisk.

Kvalitetstiltak i Norge

I Norge ble det i juli 2006 innført en ordning med kuskesertifikat for oppdragskjøring. Ordningen administreres av Norsk Hestesenter på Starum, og det er frivillig å gjennomføre sertifiseringen. Det vil trolig være viktig for mange oppdragsgivere, som ikke selv har kompetanse til å vurdere heste- eller kjørefaglig kvalitet hos en leverandør, at vedkommende kan vise til et godkjent sertifikat. Dette bekreftes av at det allerede i dag blir stadig flere turoperatører som krever sertifiserte kusker. Slike ordninger er dessuten viktige med tanke på å profesjonalisere hesteturistnæringen.

Bransjeforeningen HiT har i Norge utviklet og tatt i bruk et eget godkjenningssystem som bygger på de pålagte offentlige godkjenningsordningene men har definerte tilleggskrav både til hesteanlegget samt til leder og annet personale for å sikre sikkerhet og kvalitet ved anlegget. Denne godkjenningsordningen er utviklet for å fungere som et kvalitetsstempel overfor turister, og det stilles også kompetansekrav til personale og ansvarlig for bedriften. Dette arbeidet lider imidlertid under at det:

a) delvis er dårlig kjent ute både i hestenæringen og i reiselivsnæringen, og

²¹ Hestesenter er definert som "Virksomhet som driver utleie/utlån av hest, rideundervisning, turridding etc." (Forskrift om velferd for hest, §3.)

b) at det ikke ligger åpenbare fordeler og insentiver for bedriftene til å gjennomføre slike ordninger (som "Kvalitetssikringshåndboka"). Godkjenningssystemet er basert på frivillighet og drives i dag "på dugnad" av HiT.

Godkjenningssystemet til HiT bør vurderes opp mot de kravene som brukes i internasjonal sammenheng, først og fremst av FITE. I Norge, som har et lite utbygget system av ride-, traktor- eller skogsbilveger burde det også vurderes om det er aktuelt å innføre et trafikksikkerhetskurs, bl.a. som et ledd i et videreutdanningsopplegg (jfr. BET omtalt i kap. 4.2.). Dette kurset vil da først og fremst knytte seg til den enkelte rytter, og kunne f.eks. være hestebedriftenes krav til sine kunder.

Aktuelle tiltak

I påvente av eksterne krav fra andre instanser eller myndigheter kan kvalitetskrav alternativt settes av næringen selv, men det forutsetter at næringen har eller kan få en posisjon produktmessig og økonomisk som vil forsvare en slik felles investering. Det er jo det som er en viktig del av problemet i dag - man vil gjerne men greier ikke å framheve fordelene ved å gjøre det. Kravene kunne gjelde forhold som har med sikkerhet for rytter å gjøre, eller virksomhetens forhold til natur og omgivelser og dyrevelferd, og kunne f.eks. omfatte dokumentasjon av forhold som:

- krav om sikkerhetsutstyr for rytter (hjelme, sikkerhetsvest ved sprangridning, sikkerhetsstigbøyler, utløsermekanisme for stigbøylerebben, osv.)
- rutiner for kontroll og ettersyn av utstyr
- kompetanse for ledelse/assistanse ved turritt
- rutiner for å forhåndsvurdere turrytters ferdigheter
- maksimumsgrenser for rytters vekt i forhold til hestens kapasitet
- opplæring av medhjelpere
- tilgjengelig og kyndig personale/medhjelpere ved aktiviteter
- forsikringsordninger for kunder og hester
- avtaler med alle berørte grunneiere
- begrensning av naturslitasje og traseenes beskaffenhet, osv.
- beredskapsplaner eller prosedyrer i tilfelle uhell (hester som springer ut, hester som setter seg fast i myr, ryttere som blir skremt, skader på hest eller menneske, osv.)

5.2. Innovasjonsaktiviteter: Markedsføring og produktutvikling

I stadig flere sammenhenger utvikles det og stilles krav om kvalitetssikringssystemer og sertifiseringsordninger. Særlig viktige blir slike ordninger der de er knyttet opp mot sikkerhetskrav og krav fra myndigheter eller andre autoriteter.

Som nevnt innledningsvis i dette kapitlet omfatter god kvalitet i hesteturismen ikke bare godt hestehold og egnede hester, men også forhold som god ledelse og kundebehandling og ivaretagelse av sikkerhet for mennesker, dyr og natur er også viktige aspekter ved kvalitetsbegrepet.

Kvalitetssikringsopplegget som HiT har utarbeidet er derfor også et viktig ledd i arbeidet med å profesjonalisere denne næringen. En annen viktig del av profesjonaliseringen av næringen er markedsarbeidet. Det er utfordrende nok å finne riktig budskap, riktige salgs- og distribusjonskanaler og å nå ut til potensielle kunder i seg selv, enklere blir det ikke for små bedrifter som framfor alt har hestefaglig kompetanse og små ressurser både tidsmessig og økonomisk til disposisjon. For utenforstående kan det også synes pussig at en bransjeorganisasjon selv skal administrere et kvalitetssikringssystem med godkjenning og kontroll som samtidig er en del av markedsarbeidet ("hesten og havresekken"). Det kan være uheldig om det stilles spørsmål ved habiliteten til ordningen, og det ville være naturlig om Norsk Hestesenter administrerte denne ordningen på linje med kuskesertifisering.

Det er en del viktige problemstillinger som må arbeides videre med, *parallelt* med at kvalitetssikrings-/godkjenningsordningene blir bedre kjent og administrert. Kvalitetssikring, profesjonalisering og markedsføring/produktutvikling er temaområder som henger nært sammen. Det vil derfor trolig være avgjørende for mulighetene til å lykkes i innovasjonsarbeidet framover at man klarer å utvikle disse perspektivene i sammenheng. Ett av problemene syns å være at *foreningen* ikke har forpliktet medlemmene til å bruke f.eks. HiT-logo i egen markedsføring og på eget informasjonsmateriale. HiT har lagt for mye vekt på å synliggjøre de enkelte medlemmer, til dels på bekostning av HiT. Dette er en vanskelig balansegang der HiT må markedsføre *HiT* og ikke enkeltmedlemmene. Det må bygges opp kjennskap til hva HiT står for av kvalitet og faglig innhold. Når HiT vel er kjent som merke og kvalitetsstempel blir det også interessant for enkeltbedriftene å bruke HiT, men inntil det er tilfelle må bedriftene også forplikte seg til å bruke HiT-logo i alt eget markedsarbeid.

I denne forbindelse er det også naturlig å følge opp den undersøkelsen som nå er foretatt blant hesteturistbedriftene med en undersøkelse rettet mot hvilke kvaliteter som hesteturistene faktisk etterspør. Hvilke forhold legger faktiske og potensielle turister vekt på når de velger hesteturistprodukt?

Et velfungerende kvalitetssikringssystem er en avgjørende forutsetning for et vellykket innovasjonsarbeid.

6. Konklusjoner og oppsummering

Det er en økende markedsinteresse for hesteturistaktiviteter i Norge og i utlandet. Dette tilsier generelt at det skulle være rom for økt verdiskapning innenfor hesteturistnæringen. I Norge syns dette potensialet ennå å være lite utnyttet i en profesjonell, seriøs og forretningsmessig sammenheng, mens det samtidig merkes økt fokus på ”hest som tilleggsaktivitet” på turiststeder eller i forbindelse med bondegårdsferier. Iflg. Ollenburg (2005) er dette ikke direkte kjerneprodukter i reiselivet, men mer perifere reiselivsaktiviteter. Definisjonsmessig lener vi oss altså på Ollenburgs (2005) systematisering av hesteprodukter i en reiselivsmessig sammenheng som er referert innledningsvis, og mener derfor fortrinnsvis turrledning når vi omtaler hesteturismen.

Nedenfor er hovedpunkter og konklusjoner oppsummert punktvis. Tallene angir verken prioritering eller viktighet, og har kun praktisk betydning som referanser.

1. Hesteturistnæringen er i Norge liten, svakt organisert og spredt lokalisert. Bedriftene har små ressurser til organisasjonsarbeid og markedsføring. Spredt lokalisering i forhold til hverandre og til markedene (større byer, utlandet) forsterker ulempene.
2. Tall fra Norge og andre land indikerer at det er markedspotensial tilstede. Forutsetninger for å utvikle dette er at
 - a. produktene er kvalitetsmessig gode, og
 - b. produktutvikling (pakking) og markedsføringsarbeid profesjonaliseres og intensiveres
3. Deler av hesteturistnæringen har selv initiert og utviklet system for kvalitetssikring, samarbeid og innovasjon (idéutveksling og produktutvikling) gjennom etableringen av bransjeforeningen Hest i Turistnæring (HiT). De har ikke (hatt) ressurser til alene å drive dette arbeidet videre i tråd med ambisjonene.
4. Kvalitetssikringsarbeidet er i ”godt gjenge” og i prinsippet over i en driftsfase. HiT greier imidlertid ikke å gjennomføre bedriftsbesøk i den grad det er ønskelig, og det mangler derfor systematisk oversikt over oppfølgingen. Det bør diskuteres hvorvidt HiT selv skal stå for kvalitetskontrollen i framtida.
5. Ambisjonene for HiT er foreløpig større enn gjennomføringsevnen, særlig når det gjelder organisasjonsutvikling, profesjonalisering og markedsføring. Som ofte er tilfelle er aktive ildsjeler i fare for å brenne ut når konkrete resultater uteblir.

6. Erfaringene fra Frankrike og Irland tilsier at det er mye å hente for næringen som helhet gjennom profesjonalisering og organisasjonsutvikling.
7. Norges kvaliteter passer godt til det hesteturistene legger vekt på (naturlandskap og ”scenery”), og hesteturistproduktene passer godt i Norges profileringsarbeid på reiselivsområdet (natur, renhet, osv.). Hesteturistene har, iflg. tall fra Irland, andre positive egenskaper/kjennetegn, f.eks. lange opphold (gjennomsnittlig 11 dager) og stor grad av gjenkjøp som ofte etterstrebes i reiselivsnæringen.
8. Dyrevelferd blir stadig viktigere i samfunnet, ikke minst i det segmentet av forbrukere som er potensielle kjøpere av hesteturismeprodukter. Dyrevelferd bør derfor kunne dokumenteres og brukes i markedsføring.
9. Hesteturistnæringen domineres av islandshester. Markedsføringsmessig overfor utlandet er det mulig at større bruk av norske hesteraser, ikke minst fjordhest som mange utlendinger kjenner til, i seg selv kan være et poeng.

7. Veien videre

Arbeidet videre bør konkretiseres i to retninger:

1. Drift og videreutvikling av kvalitetssikringsarbeidet (inkludert arbeid med å gjøre det kjent og allment i bruk).
2. Profesjonalisering av næringsaktørene (inkludert å øke og formalisere kontakten med reiselivsnæringen der det ligger til rette for det).

7.1. Drift og videreutvikling av kvalitetssikringsarbeidet

Som vi ved flere tilfeller har vært inne på, kan det virke uheldig at HiT selv er den instans som utfører og håndhever arbeidet med å godkjenne bedrifter i henhold til de kvalitetskrav som foreningen selv har satt opp. Dette arbeidet bør legges til en nøytral instans med stor integritet, og som kan ta seg av det løpende arbeidet med godkjenning av nye og kontroll med godkjente bedrifter. I dette ligger også oppfølgingen av Kvalitetshåndboka til HiT, evt. en videreutvikling og harmonisering av denne i tråd med internasjonale systemer.

I nær tilknytning til kvalitetssikringen bør en også arbeide aktivt for å få ”noen” til å etterspørre de kvaliteter som godkjente HiT-bedrifter har. Her kan en tenke seg mange alternativer, som eks.vis forsikringsselskaper, reisegarantifondet, turoperatører og andre reiselivsaktører, og ikke minst publikum selv. Først når ”Godkjente HiT-bedrifter” blir et kjent kvalitetskjenne tegn som skiller disse bedriftene fra andre hesteturistbedrifter, vil det ligge insitammenter i ordningen som kan gi bedriftene uttelling for kvalitetsarbeidet.

Vi mener at dette arbeidet naturlig sokner til Norsk Hestesenter på Starum. Det vil være å sammenlikne med både det arbeidet som gjøres for Hest og Helse, og den foreløpig frivillige sertifiseringsordningen for oppdragskjøring, som er omtalt tidligere.

På sikt bør en drøfte mulighetene til å innføre et sertifiseringssystem for hesteturist-ansvarlige som kan passe inn i de systemene som er satt i verk i andre land i Europa, som også er referert ovenfor. Der er mye arbeid gjort når det gjelder å definere viktige krav og kvalifikasjoner og man har også erfaringer med drift av et slikt system.

Det kan være naturlig å se utdanningsprogram rettet mot hesteturismebedriftene i sammenheng med kommende krav til formell kompetanse om hestevelferd etter Hestevelferdsforskriften, og det bør i forbindelse med dette arbeides for et kursopplegg som ivaretar begge behov.

Under besøket på "Salon du Cheval" i Paris desember 2006 hadde vi samtaler med ledelsen både i FITE (den internasjonale Hest i Turismeorganisasjonen) og den nasjonale franske HiT (SNETE). SNETE har over 200 medlemsbedrifter, et omfattende utdanningsprogram, kvalitetssystem, osv. Begge disse organisasjonene er interessert i et nærmere samarbeid med HiT, og dette er tilbud og kontakter som bør følges opp videre. FITE er akkurat ferdig med arbeidet å innlemme (og utvikle) den portugisiske HiT²² og er interessert i å assistere HiT på samme måte.

Videre arbeid med kvalitetssikring (kort sikt):

- håndheving og drift av kvalitetssikringssystemet overtas av NHS Starum
- det arbeides videre med innholdet i kvalitetssystemet
- det arbeides for å få en formalisert sertifiseringsordning også når det gjelder hesteturistnæring og turridning (som "gir uttelling")
- kontaktene med FITE og SNETE bør følges opp, tentative forslag:
 - FITE inviteres til Norge (Starum) av NHS og HiT i løpet av første halvår 2007
 - HiT-medlemmer tar en studietur til Yannick Guyot de Caila (president i SNETE) sin hesteturistbedrift i Burgund i løpet av høsten 2007

7.2. Profesjonalisering av næringsaktørene

En viktig del av arbeidet med profesjonalisering av hesteturistnæringen vil være å støtte og videreutvikle arbeidet som gjøres i HiT i en oppbyggingsperiode. HiT har nå eksistert i ca 10 år uten at man har greid å følge opp ambisjonene som mange har hatt på foreningens vegne, særlig når det gjelder markedsutvikling og markedsføring på vegne av fellesskapet. På den andre sida er HiT fortsatt i aktivitet, noe som viser at bedriftene, selv innenfor knappe ressurser, har prioritert et lavt aktivitetsnivå i foreningen framfor å legge ned. HiT utgjør et viktig fagligsosielt nettverk for hesteturistbedriftene, og som for mange av medlemmene gir nyttig faglig påfyll til produktutvikling og annen nyskaping.

Mange av næringsaktørene har høy hestefaglig kompetanse, men liten bedriftsøkonomisk kompetanse. Deres drivkrefter ligger framfor alt i det å kunne drive med hester. Det har fram til nå vært forholdsvis få muligheter til å oppnå formalkompetanse i hestefag

²² Jfr. <http://baseportal.com/cgi-bin/baseportal.pl?htx=/Antrec/inquerito>

gjennom det offentlige skoleverket, men dette er under endring. Flere videregående skoler gir nå spesialiseringstilbud i hestefag i 2. og 3. året på naturbrukslinjene, men også der er mye av pensum rettet inn mot nettopp hestefag og hestestell, og lite mot ”kundestell” eller forretningsdrift. Mens det som tidligere omtalt i Sverige er etablert en ”KY Hästguide med inriktning på turism och event” over 40 uker, fins det i Norge i dag ingen tilsvarende utdanning. Det burde være meget aktuelt å bygge ut et slikt helhetlig kursopplegg i forbindelse med at det om kort tid innføres krav om formell kompetanse i hestevelferd/hestekunnskap (hjemlet i dyrevernregelverket) for alle som driver med hest på profesjonell basis. En kan her tenke seg moduler som bygger på hverandre, og at det kan gjennomføres i videregående skoler med hestelinje og/eller i samarbeid med Norsk Hestesenter. Husdyrorganisasjoner som Geno, Norsvin, Norsk sau- og geitalslag m.fl. utvikler selv kursopplegg som deretter godkjennes av Mattilsynet. Når det gjelder slike mer aktivitetsrettede kurs som foreslås her må det imidlertid finnes andre godkjenningsinstanser, f.eks. Norsk Hestesenter.

Et tema som vi *ikke* har berørt i det hele tatt i dette prosjektet, men som likevel er viktig for å lykkes i å videreutvikle hesteturistnæringen, er forholdet til grunneiere og forholdet til slitasje på natur. Allemannsretten i Norge sikrer fri ferdsel i utmark også for ryttere, men ferdselsretten gjelder ikke uten videre organisert, kommersiell turridning. Ferdsel med hest, spesielt store hestefølger eller i vått vær, kan fort gjøre en fin sti gjørmete og dermed lite attraktiv for turgåere og andre brukere. I Sverige er dette forhold som skal være i orden i kvalitetssystemet, men er ikke berørt i HiT sine godkjenningsregler. I andre land (med tettere befolkning) er det gjerne et mer utbygd system av skogsbil-, traktor- eller rene rideveger som ikke er tilfelle i Norden i samme grad. Ridning vil derfor i større grad foregå på stier og vandringsveger som er mer sårbare. Ett aktuelt tiltak vil være å kartlegge aktuelle lite sårbare rideveger som kartfestes, og at en kanskje også i enkelte tilfeller kan vurdere å gruse eller på annen måte forsterke utsatte eller slitte traseer. Dette må selvsagt gjøres i forståelse og etter avtale med grunneier.

Videre arbeid med profesjonalisering av næringen

- organisasjonsarbeidet i HiT må styrkes, trolig bør en i første omgang knytte dette arbeidet til et tidsavgrenset prosjekt med sikte på å bygge opp organisasjonen og merkevarearbeidet ved hjelp av finansiell støtte utenfra
- det bør utarbeides et strategidokument og markedsføringsplan for hesteturistnæringen slik at ressurser skal kunne kanaliseres for å gi synergieffekter på lengre sikt
- en markedsundersøkelse av hesteturister bør danne grunnlaget for strategidokument og markedsføringsplan
- strategidokumentet bør også omfatte en strategi for å redusere eller å kanalisere slitasje i sårbare områder
- markedsføringsarbeidet og merkevarebyggingen er imidlertid helt avhengig av at driften av kvalitetssikringssystemet samtidig er i gjenge og håndheves
- kontaktene med FITE og SNETE er viktige når det gjelder profesjonalisering og merkevarebygging - det bør vurderes å formalisere disse kontaktene, aktuelle måter kan være gjennom medlemskap (gjelder FITE) eller partnerskap (SNETE)

7.3. Oppfølging og ansvar

En oppfølging av dette prosjektet i tråd med de linjer som er skissert i pkt. 1 og 2 ovenfor vil bidra til å knytte hesteturistnæringen nærmere opp mot Norsk Hestesenter og dermed også mot resten av norsk hestenæring, samtidig som næringen selv blir mer profesjonell i sin næringsdrift.

I Næringspolitikk for hest (Næringspolitisk utvalg, NHS) er hest i sammenheng med ferie, fritid og opplevelser framhevet som et satsingsområde. I den nye Strategiplanen for Norsk Hestesenter (utarbeidet i 2006) er et av hovedmålene innen 2009 å ha oppnådd formalisert status som sentral autorisasjonsinstans. I den forbindelse nevnes ikke bare godkjenningsordninger for anlegg og virksomheter, men også ordninger for godkjenning av fagpersonell, f.eks. "...ledere i tilbud med hest i fritid og rekreasjon, ..." (pkt. 6.3.)

Tiltakene som er foreslått her føyer seg godt inn i NHS sitt eget utviklingsarbeid, særlig kvalitetssikring og kompetanseoppbygging. Ivaretagelse av best mulig sikkerhet for brukerne og god velferd for hestene er en selvfølgelig del av dette.

Tiltak som tar sikte på å bedre den bedriftsøkonomiske situasjonen i næringen og markedsføringstiltak er også av avgjørende betydning, men der har NHS ikke tatt på seg et uttalt ansvar for utviklingen, men vil at andre skal støtte dette arbeidet. Tiltak som omfatter markedsføring, innovasjon og forretningsdrift - særlig koplet opp mot resten av reiselivsnæringen - må derfor ha et annet organisatorisk og finansielt utgangspunkt.

----- 0000000000 -----

Referanser

Departement of Environment, Food and Rural Affairs (Defra):

<http://www.defra.gov.uk/rural/horses/topics/tourism.htm>

British Horse Society: British Equestrian Tourism Qualifications

[http://www.bhs.org.uk/content/Ods-](http://www.bhs.org.uk/content/Ods-More.asp?id=2016&pg=Education&spg=British%C2%A0Equestrian%C2%A0Tourism&area=2)

[More.asp?id=2016&pg=Education&spg=British%C2%A0Equestrian%C2%A0Tourism&area=2](http://www.bhs.org.uk/content/Ods-More.asp?id=2016&pg=Education&spg=British%C2%A0Equestrian%C2%A0Tourism&area=2)

Ericsson, Birgitta (2006): Hest i turistnæring - markedsundersøkelse, ØF-notat 10/2006, Østlandsforskning, Lillehammer.

Fáilte Ireland/National Tourism Development Authority (2006): "31,000 visitors spend over €30 million per year on equestrian activities", Invitation to local Workshops for "Equestrian Centres and Riding Stables Serving the Visitor Market" in Ireland, October and November 2006.

Fáilte Ireland: Tourism facts 2005: <http://www.failteireland.ie/cms/download.asp?id=966>

Fáilte Ireland. Summary of Equestrian Research Survey 2004-2005:

<http://www.failteireland.ie/cms/download.asp?id=1024>

Keeling, L.J., Blomberg, A. og Ladewig, J., 1999. Horse-riding accidents: When the human-animal relationship goes wrong! I: Proceedings fra 33. International Congress of the International Society of Applied Ethology, Lillehammer, 17-21. August 1999. Side 86.

Næringspolitisk utvalg, (2000). Næringspolitikk for hest, innstilling fra Næringspolitisk utvalg, Norsk Hestesenter, Starum.

Ollenburg, Claudia (2005): Worldwide Structure of the Equestrian Sector, *Journal of Ecotourism*, vol. 4:1, pp 47-55, Channel View Publications

Turistdelegationen (2004): Häst-Sverige som upplevelseindustri, underlag för en nationell branschsatsning på hästturism, Turistdelegationen, Stockholm (www.tourist.se)

Åberg, Ulf (2004): *Internationell hästturism*, Continuum AB, Langstorp.

Statistisk sentralbyrå: Levekårsundersøkelsen 2001 og 2004, Statistikkbanken:

http://statbank.ssb.no/statistikkbanken/Default_FR.asp?PXSid=0&nvl=true&PLanguage=0&tilside=selecttable/hovedtabellHjem.asp&KortnavnWeb=fritid

Samtaler med:

Delambre, Hervé, Fédération International de Tourisme Equestre (FITE),
Président.

Guyot de Caila, Yannick, Syndicat National des Entreprises de Tourisme Equestre
(SNETE), Président.

Reynolds, Siobhan, Failte Ireland, markedsansvarlig for Equestrian and Waterbased
Activities.

Vedlegg 1

Hest i Turistnæring: Godkjenningsregler

**Generelle krav, Fjellridning, Turridning,
Kjøring/Kanefart.**

Hest i Turistnæring

Godkjenningsregler

**Generelle krav
Rideleir-Fjellridning-Turridning-
Kjøring/Kanefart**

Generelle Krav

G.K.1 Søker/bedrift må være medlem i Hest i Turistnæring (HiT)

G.K. 2 KRAV FRA MYNDIGHETENE:

Anlegget skal være godkjent av Distriktsveterinæren. Driften skal gå ut fra anlegg godkjent av

Distriktsveterinæren etter til en hver tid gjeldende regelverk. Siste kontroll må ikke være eldre enn to år. Andre godkjenningskrav fra myndighetene må også oppfylles. Kopi av godkjenninger vedlegges søknad.

Ref. Lov om dyrevern fastsatt av Landbruksdepartementet 20.12.74 nr. 73 med endringer sist ved lov 5.1.96 nr. 3. Forskrifter om hestesenter 15.7.78 med endringer 27.12.93 nr. 1403 og 18.5.94 nr. 361.

G.K.3 DYREVERNMESSIGE HENSYN:

- Stall og stell av hester må ledes av en kvalifisert person og utføres slik at det gir godt allment inntrykk. Som kvalifisert regnes person med:
 - Faglig kompetanse (ridelærer 1 eller tilsvarende)
 - Eller relevant annen utdanning innen hestestell
 - Eller dokumentert relevant praksis
- Hestene skal være trygge i bruk, egnet til oppgaven og være minst 4 år (islandshester minst 5 år).

G.K.4 UNDERVISNING:

- Ridelærer 1/tilsvarende relevant utdanning eller bakgrunn/erfaring skal være ansvarlig for undervisningen.
- Det skal foreligge skriftlig informasjon (plan) for anleggets opplegg.
- Det skal være en ansvarlig leder for virksomheten.

G.K.5 SIKKERHETSTILTAK:

- HiTs Kvalitetssikringsperm må brukes og følges. Det skal årlig fylles ut rapportskjema etter ferdig gjennomgang og utfylling av perm.
- En plan for brann og sikkerhetsrutiner skal foreligge.
- Godkjent sikkerhetshjelm skal være påbudt under all ridning på rideleir og for alle under 18 år ved fjellridning/turridning. Godkjente sikkerhetshjelmer skal være til rådighet.
- Ansvarsforsikring må være tegnet.

- Det skal være adgang til telefon, hvor alarmnummer til brann, politi og lege skal være oppslått ved telefonen.
- Førstehjelpsutstyr/medisinskap som er inntakt skal finnes.
- Stallapotek skal finnes.

G.K.6 ANLEGGET:

- Skal ha en inngjerdet ridevolte, dersom undervisning på bane gis.
- Stedet skal holdes i orden og bære preg av å være velstelt.

Rideleir

Rideanlegg som tilbyr leiopphold av minst 5 dagers varighet med minst 2 undervisningstimer pr. dag som hovedaktivitet kan godkjennes som rideleir. Rideliren må være godkjent av helserådet.

For godkjent rideleir må følgende krav oppfylles:

R.K.1

- Oppfylle generelle krav
- Ansvarlig instruktør, autorisert ridelærer 1 eller tilsvarende relevant utdanning bakgrunn.
- Ansvarlig for undervisning, stall og daglig ledelse kan være samme person.
- For undervisning, inngjerdet ridevolte på minst 20 x 40m.
- Antallet hester pr. time skal ikke overstige 15.

Fjellridning/turridning

For godkjent drift av Fjellridning eller Turridning må følgende krav oppfylles:

F.T.1

- Oppfylle generelle krav
- Eier/daglig leder eller ansvarlige ansatte må kunne dokumentere god faglig kompetanse ut fra utdanning, gjennomførte kurs eller annen relevant opplæring/bakgrunn og må ha min. 5 års erfaring fra drift av hestesenter/rideskole/rideleir/fjell- eller turridning.

Kjøring/kanefart

For godkjent drift av kommersiell kjøring med hest må følgende krav oppfylles:

K.K.1

- Oppfylle generelle krav
- All kommersiell kjøring med hest skal ha en ansvarshavende over 18 år med god hestekunnskap.

K.K.2 KRAV TIL VOGNER/SLEDER/SELETØY:

- Alle vogner/sleder skal ha god plass til kusken. Kusken skal ha plass lengst fram på vognen/sleden med brett/beskyttelse mellom seg og hesten (unntak kan gjøres for gamle originale vogner/sleder).
- Alle vogner/sleder må være konstruert/dimensjonert etter den bruk de er beregnet for.
- Alle vogner/sleder skal tilfredsstille Vegtrafikklovens krav til refleks.
- Alle vogner/sleder for spann/par skal ha lys.
- Om totalvekt inklusive passasjerer, på vogn/slede overstiger hestens/hestenes vekt skal vognen/sleden ha effektiv brems.
- Om par/spann der forspenningen er med liner og midtstang skal det være brems.
- Seletøy skal være dimensjonert for den vekt som skal dras. Dette gjelder særlig: anleggsflate mot hestens skulder/bryst, styrke på nakke og brystrem, drott og baksele.
- Passasjerer må ikke fastspennes i vognen/sleden. Barneseter og rullestoler kan fastspennes, men passasjerene i disse må sitte løse!

K.K.3 KRAV TIL KUSKER:

- For kjøring av enspent: min. 16 år og kunne dokumentere ferdigheter i emnene i kurs 1.
- For kjøring av par: min 18 år og kunne dokumentere ferdigheter i emnene i kurs 1 og 2.
- For kjøring av ekvipasjer i bykjerner: min 18 år og kunne dokumentere ferdigheter i emnene i kurs 1, 2 og 3.
- Det er kusken som skal påse at hesten er skikket for oppdraget og at seletøy og vogner/sleder er i forsvarlig tilstand. Dette fritar imidlertid ikke eier/ansvarshavende leder for det juridiske ansvaret.

KRAV TIL KUNNSKAP OG FERDIGHETER

K.K.4 KRAV TIL NIVÅ 1:

- Innkjøring av hest. Gangen i innkjøring av unghest.
- Påseling. Navn på seletøy og riktig tilpassing.
- Forspenning/fraspennning. Rett rekkefølge med vekt på sikkerhet.
- Tømmetak. Forkorting og forlenging av tømmene gjennom riktig tømmetak.
- Holdt i mot- og medbakke.
- Overganger. Avstander, tegn og signaler.
- Beregning av ekvipasjens bredde/størrelse. (10 porter med bredde på vogn pluss 50 cm).
- Kolonne. Avstander, tegn og signaler.
- Ekvipasjens plassering i trafikkbildet. Trafikkregler.
- Forsikring.
- Førstehjelp.

K.K.5 KRAV TIL NIVÅ 2 – PARKJØRING:

- Ha bestått momentene i kurs 1.
- Forspenning/fraspennning av par. Rett rekkefølge med vekt på sikkerhet.
- Tømmetak. Arbeidstak enhånds og delt. Engelsk tømmetak enhånds og delt.
- Bruk av pisk som korreksjon/hjelper.

- Bruk og tilpassing av skylapper/stangbitt.
- Rygging rett bakover ca. 3 m.
- Overganger og rett form. Hesten i ettergift og regulerbarhet.
- Beregne ekvipasjens bredde. (10 porter med bredde på vogn pluss 50 cm).
- Valg av hest i parkjøring.

K.K.6 KRAV TIL NIVÅ 3 – BYKJØRING:

- Ha bestått momentene i kurs 1 og 2.
- Ha praktisert som kusk i min. ett år.
- Praktisk prøve: praktisk prøve ved kjøring i by med vekt på valg av hester, seletøy og vogn/slede. Samt overvåkenhet og plassering i trafikkbildet.
- Ha med en hjelper til hver ekvipasje.

For å få bransjens godkjenning må man kunne dokumentere ferdighet i emnene som er listet opp under de forskjellige nivåene eller avlegge prøve.

FOR 2005-06-02 nr 505: Forskrift om velferd for hest.

DATO: FOR-2005-06-02-505
DEPARTEMENT: LMD (Landbruks- og matdepartementet)
AVD/DIR: Avd. for matpolitikk
PUBLISERT: I 2005 hefte 7
IKRAFTTREDELSE: 2005-07-01, 2006-01-01, 2007-01-01
SIST-ENDRET:
ENDRER: FOR-1978-07-15-2
GJELDER FOR: Norge
HJEMMEL: LOV-1974-12-20-73-§30, FOR-1976-11-19-3371, LOV-2003-12-19-124-§33, FOR-2003-12-19-1790

For å lenke til dette dokumentet bruk: <http://www.lovdata.no/cgi-wift/ldles?doc=/sf/sf/sf-20050602-0505.html>

INNHOLD

Forskrift om velferd for hest.

Kapittel I. Formål, virkeområde og definisjoner

- § 1. Formål
- § 2. Virkeområde
- § 3. Definisjoner

Kapittel II. Generelle bestemmelser

- § 4. Generelt
- § 5. Kompetanse
- § 6. Hestepass og helsekort
- § 7. Bygning, rom m.m.
- § 8. Tekniske innretninger
- § 9. Klima
- § 10. Lys
- § 11. Støy
- § 12. Brannsikring
- § 13. Medisiner og førstehjelpsutstyr
- § 14. Isolatboks
- § 15. Hestens utstyr
- § 16. Luftegårder, beiter, treningsbaner og uteareal

Kapittel III. Tilsyn og stell

- § 17. Tilsyn og stell
- § 18. Sjuke og skadde dyr
- § 19. Inngrep og medisinsk behandling
- § 20. Renhold og strø
- § 21. Fôr og vann
- § 22. Mosjon
- § 23. Tilvenning til mennesker

Kapittel IV. Oppstalling

§ 24. Innredning av stall

§ 25. Driftsformer med utegang og leskur

Kapittel V. Registreringspliktig hestehold

§ 26. Registreringsplikt

§ 27. Meldeplikt ved nybygg og ominnredning

Kapittel VI. Spesielle bestemmelser om hestesenter, registreringspliktig omsetning av hest, treningsstall og hestepensjonat

§ 28. Tillatelse

§ 29. Bruk av hest i hestesenter

§ 30. Om registreringspliktig omsetning av hest

Kapittel VII. Administrative bestemmelser

§ 31. Tilsyn, vedtak og utfyllende bestemmelser

§ 32. Dispensasjon

§ 33. Straffebestemmelser

§ 34. Tvangsmulkt

Kapittel VIII. Ikrafttredelse og overgangsordninger

§ 35. Ikrafttredelse

§ 36. Overgangsordninger

Forskrift om velferd for hest.

Fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 2. juni 2005 med hjemmel i lov 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevern § 30, jf. delegeringsvedtak 19. november 1976 nr. 3371, og lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) § 33 første ledd, jf. delegeringsvedtak 19. desember 2003 nr. 1790.

Kapittel I. Formål, virkeområde og definisjoner

§ 1. Formål

Formålet med forskriften er å legge forholdene til rette for god helse og trivsel hos hest og sikre at det tas hensyn til hestens naturlige behov.

§ 2. Virkeområde

Forskriften gjelder for alt hold av hest.

§ 3. Definisjoner

I denne forskriften betegner:

Hest: Alle dyr av hestefamilien.

Klima: Lufttemperatur, lufthastighet, luftfuktighet, strålingstemperatur og luftkvalitet.

Luftegård: Et inngjerdet utendørs areal som tilfredsstiller krav til fri bevegelse, men som ikke er beite.

Utegang: Driftsform der hestenes aktivitets- og/eller fôringsområde er ute hele døgnet.

Spiltau: Bås hvor hest oppstalles oppbundet.

Registreringspliktig hestehold: Alle typer hestehold der det totale antall hester overstiger 10.

Hestesenter: Virksomhet som driver utleie/utlån av hest, rideundervisning, turridning etc.

Hestepensjonat: Virksomhet som tar imot hest for oppstalling der pensjonatet har ansvar for daglig stell av hesten.

Treningsstall: Virksomhet som tar imot hest til oppstalling og trening.

Registreringspliktig omsetning av hest: Omsetning av hest, inkludert formidlingssalg, når det selges mer enn 6 hester per år.

Hesteholder: Personen som til enhver tid er ansvarlig for hestens føring og stell.

Hestepass: Identitetsdokument i samsvar med forskrift 13. januar 1999 nr. 67 om godkjente (reinavla/registrerte) dyr av hestefamilien - vedlegg 3, og vedtak 2000/68/EF.

Helsekort: Ordnet opptegnelse over alle medisinske behandlinger ført av behandlende veterinær og hesteholder for den enkelte hest merket med hestens navn og registreringsnummer. Helsekortet skal være et vedlegg til hestepasset.

Kapittel II. Generelle bestemmelser

§ 4. Generelt

Ved alt hold og bruk av hest skal det tas hensyn til hestens adferdsmessige, sosiale og fysiologiske behov, og hesten skal beskyttes mot fare for unødig stress, smerte og lidelse. Det skal legges til rette for at hest kan holdes i grupper der beite inngår.

§ 5. Kompetanse

Hesteholder skal ha nødvendig kunnskap om hest. Den som driver registreringspliktig hestehold, skal etter 1. januar 2009 gjennomgå utdanningsopplegg godkjent av Mattilsynet og kunne dokumentere kunnskap om hestens adferdsmessige, sosiale og fysiologiske behov, aktuelle driftsformer og bestemmelsene i denne forskriften.

Hesteholder har ansvar for at personell som håndterer og steller hestene, har den nødvendige kompetanse til å gjøre dette på en god måte.

§ 6. Hestepass og helsekort

Alle hester skal ha hestepass og helsekort. Hesteholder er ansvarlig for at hestens helsekort og pass er tilgjengelig for veterinær ved medisinsk behandling, og skal selv føre egenbehandling inn på kortet.

§ 7. Bygning, rom m.m.

Stallen/anlegget skal være utformet og innredet slik at hestene ikke kommer i fare for å påføres eller påfører seg selv skade. Det skal benyttes solide materialer.

Det skal være tilgang til kaldt og varmt vann og tilfredsstillende forhold der personell kan skifte klær, vaske seg og reingjøre utstyr.

Anlegg for mer enn 10 hester skal ha vaskeplass med varmt og kaldt vann.

Det skal være egnet plass for hygienisk forsvarlig oppbevaring av fôr. Fôret må være beskyttet mot skadedyr og fugler, og kraftfôr må være sikret slik at hester ikke kan komme til det.

Materialer som brukes i stallen og innredning som hester kommer i kontakt med, skal ikke være skadelige for hestene og skal kunne reingjøres og desinfiseres på en praktisk måte.

Drikkeanordninger, vannledninger og elektriske ledninger må være slik montert at hestene ikke kan rive dem løs.

Takhøyden skal alle steder være stor nok til at hestene med god margin kan stå i naturlig stilling, og til å sikre tilstrekkelig luftvolum.

§ 8. Tekniske innretninger

Tekniske innretninger som brukes i stallen og som vedrører dyrenes velferd, skal ettersees en gang daglig. Ved feil på slike innretninger skal funksjoner som vedrører dyras velferd og hygieniske forhold, kunne ivaretas ved alternative løsninger innen rimelig tid.

Hvis stall har mekanisk ventilasjon, skal det finnes alternative løsninger som sikrer luftskifte i tilfelle strømbrudd.

§ 9. Klima

Klimaet i stallen skal være tilpasset hestenes behov. I stall skal temperatur, luftfuktighet og luftstrømmer tilpasses etter hva som er gunstig for hestenes trivsel. Alle staller skal ha ventilasjonssystemer som sikrer tilstrekkelig luftskifte. Gasser i uheldige konsentrasjoner skal ikke komme inn eller oppstå i rom hvor det er hest. Støv og annen luftforurensning skal holdes på et lavest mulig nivå og skal ikke gi vesentlig ubehag for hestene eller medføre helseskade.

§ 10. Lys

Hester skal være sikret tilstrekkelig tilgang på dagslys. Det skal også være mulighet for kunstig belysning inne. Hest skal ikke utsettes for permanent kunstig lys. Lyskildene skal plasseres slik at de ikke er til ubehag for hestene, og slik at de ikke kan skade seg på dem.

§ 11. Støy

Hester skal ikke utsettes for unødig støy. Støynivået skal være så lavt at det ikke på noe sted i dyrerommet er til ulempe for hestene.

§ 12. Brannsikring

Bygningens konstruksjon, bruk av materialer, samt ettersyn og vedlikehold skal sikre at brannfaren blir minst mulig.

Ventilasjonsanlegg skal være konstruert slik at det ikke sprer branngasser fra andre rom. Det skal være brannslanger eller et tilstrekkelig antall håndslukkeapparater i alle bygninger med hester.

Hestene skal lett kunne slippes ut i tilfelle brann eller andre nødssituasjoner. Plassering og utforming av ganger, dører mv. skal muliggjøre en rask evakuering av hestene.

Alle staller skal ha minst 2 utganger som hest lett kan passere, og som fører ut i friluft. Dette gjelder ikke staller for færre enn 10 hester. Mattilsynet kan i spesielle tilfeller dispensere fra dette kravet hvis stallen har tilfredsstillende brannvarslingssystem.

Alle driftsbygninger hvor det holdes flere enn 10 hester, skal ha et tilfredstillende system for varsling av brann. Stalleier eller den ansvarlige for stallanlegget skal sørge for at det gjennomføres faglig kontroll av elektrisk anlegg minimum hvert 3. år, og at det jevnlig holdes brannøvelser.

§ 13. Medisiner og førstehjelpsutstyr

Det skal finnes førstehjelpsutstyr for hest lett tilgjengelig i stallen. Reseptbelagte medisiner skal oppbevares i avlåst skap.

§ 14. Isolatboks

Staller med 10 hester eller mer skal ha tilgang på et tilstrekkelig antall isolatbokser for isolasjon av hest med smittsom sjukdom. Boksen skal være atskilt fra resten av stallen med egen inngang og separat ventilasjon. Det skal være plass til å henge fra seg overtrekkstøy/sko og egnet mulighet for håndvask.

§ 15. Hestens utstyr

Utstyr som grime, hodelag, sal, sele, dekken og liknende skal være tilpasset til den enkelte hesten, holdes rent og i god stand, og oppbevares på egnet sted.

§ 16. Luftegårder, beiter, treningsbaner og uteareal

Anlegget skal ha tilgang til egnede og mange nok luftegårder, slik at alle hestene kan slippes ut minst 2 timer hver dag.

Luftegårder, beiter, gjerder og porter, skrittemaskiner, ridebaner, ridehaller, treningsbaner og lignende skal være egnet til formålet og skal ettersees og vedlikeholdes på en slik måte at hestene ikke kan påføres skader og lidelser.

I ridehaller skal støv og annen luftforurensning holdes på lavest mulig nivå.

Det er ikke tillatt å bruke piggtråd som eneste gjerdemateriale til hest.

Kapittel III. Tilsyn og stell

§ 17. Tilsyn og stell

Alle hester skal ha nødvendig tilsyn. Alle oppstallede hester, hester på utegang og på innmarksbeite skal ha tilsyn minst en gang daglig. Hester på utmarksbeite i sommerhalvåret skal ha tilsyn etter behov og minst en gang pr. uke. Hester som er nyfødte, sjuke, skadde eller opptrer unormalt, skal ha tilsyn flere ganger daglig. Kravet om hyppigere tilsyn gjelder også for høyt drektige hopper, og særskilt i tiden omkring fødsel.

Hestene skal gis nødvendig stell og holdes rene.

Hestene skal ha hovpleie etter behov.

§ 18. Sjuke og skadde dyr

Sjuke og skadde hester skal straks undersøkes og behandles på en forsvarlig måte. Ved allmennpåkjenning eller mistanke om smittsom sjukdom skal veterinær konsulteres. Når det er nødvendig, skal sjuke eller skadde hester på utegang settes inn på egnet sted med tørr og myk liggeplass. Ved mistanke om smittsom sjukdom skal hesten settes på isolatboks der dette finnes. Dersom det fører til unødig lidelse for hesten å leve videre, skal den avlives.

§ 19. Inngrep og medisinsk behandling

Inngrep som skjer i annen hensikt enn å gi behandling eller å stille en diagnose, er forbudt. Veterinær kan likevel foreta enkel identitetsmerking, tannrøkt og kastrering.

§ 20. Renhold og strø

Det skal være godt renhold i stallen, og utgjødsling skal skje hver dag. Kravet om daglig utgjødsling gjelder ikke for liggeareal med talle. Strø skal brukes i nødvendig utstrekning for å holde hestene tørre og rene, isolere mot varmetap og beskytte mot utvikling av sår og skader forårsaket av underlaget. Talle skal strøs etter behov.

Utgjødsling og lagring av gjødsel skal foregå på en hygienisk og helsemessig forsvarlig måte.

§ 21. Fôr og vann

Hester skal ha fôr som i mengde og kvalitet dekker næringsbehovet, og som er av god hygienisk kvalitet. Ved løsdrift skal alle hester kunne ete samtidig dersom de ikke har fri tilgang på fôr eller det føres individuelt. Det skal være mulighet til individuell fôring. Alle hester skal ha tilgang på tilstrekkelig grovfôr.

Alle hester skal ha tilgang på tilstrekkelige mengder drikkevann av akseptabel bakteriologisk og kjemisk kvalitet. Automatiske innretninger for tildeling av fôr og vann skal kontrolleres daglig.

§ 22. Mosjon

Alle hester skal sikres mulighet for daglig mosjon og uteliv i egnet luftegård eller på beite.

Hester som står oppstallet i boks, skal ha daglig trening eller sikres mulighet for fri bevegelse i minst 2 timer per dag. Hester som står oppbundet, skal i tillegg til eventuell daglig trening sikres mulighet for fri bevegelse og mosjon i minst 2 timer per dag. Kravet om fri bevegelse gjelder ikke dersom helsemessige forhold hos hesten eller vær og føreforhold tilsier noe annet.

§ 23. Tilvenning til mennesker

Alle hester skal i tidlig alder vennenes til å bli håndtert av mennesker.

Kapittel IV. Oppstalling

§ 24. Innredning av stall

Alle dører hest skal passere gjennom, må være brede og høye nok og utformet slik at hesten kan passere uten risiko for å komme til skade.

Innredning skal være utformet slik at hesten ikke kan sette seg fast i sprinkelverk eller andre åpninger, eller på annen måte lett kan skade seg selv eller andre hester.

Vinduer inn til bokser og spiltau må ha uknuselig glass eller være skjermet.

Bokser skal være så store og utformet slik at hestene kan ligge flatsides og snu seg uten problemer. Boksen skal være utformet slik at hesten ikke kan komme seg ut.

Dersom det står flere hester i samme boks, må plassen være stor nok og slik utformet at alle hestene kan ligge flatsides samtidig, og bevege seg omkring uten å

skade hverandre. Det må tas hensyn til sammensetning i gruppen slik at ingen hester jages, og slik at alle hestene får ete, drikke og hvile i fred.

Spiltau skal være langt og bredt nok til at hesten kan ligge flatsides uten å måtte bruke stallgangen. Skilleveggen skal være lang nok til at hestene ikke kan sparke hverandre. I spiltau skal hesten stå oppbundet. Bindsel skal være til minst mulig ulempe for hesten og utformet slik at hesten ikke lett kan sette seg fast eller komme til skade, og slik at den kan legge seg og reise seg uten hindring. Hesten skal lett kunne løses. Det er ikke tillatt å ha flere hester i ett spiltau. Hoppe med føll skal ikke stå på spiltau.

Det er ikke tillatt med strømførende stengsel i stall.

Stallgangen skal være bred nok til at hester på hver side av gangen ikke kan nå hverandre med spark, og slik at to hester lett kan passere hverandre.

Gulvet skal gi godt fotfeste for hesten.

§ 25. Driftsformer med utegang og leskur

Ved driftsformer med utegang og leskur skal bestemmelsene i Kapittel II og III være oppfylt så langt de passer.

Hest skal vennes gradvis til utegang. Hest på utegang skal ha tilgang til liggeplass som gir tilstrekkelig beskyttelse mot vind og nedbør.

Minimumskravet for liggeplass er 3 vindtette vegger og tak. Liggeplassen skal være dekket av halm eller lignende materiale som holder underlaget tørt. Liggeplassen skal være drenert, og vann må ikke kunne renne inn fra områdene rundt. Liggeplassen skal være stor nok til at alle hestene kan ligge samtidig og utformet slik at alle hestene får adgang.

Det skal avsettes særskilt plass for hester som trenger spesielt tilsyn. I den kalde årstiden skal isolert, trekkfritt rom som kan oppvarmes etter behov, være tilgjengelig for slik hest, i rimelig nærhet til de andre hestene.

For å sikre god helse og godt renhold skal grunnen under fôringsplasser og andre belastede områder være hardgjort og drenert. Fôringsplassen skal holdes fri for gjødsel.

Utendørs fôringsplass bør være overbygget med tak hvis fôret blir liggende utover et døgn. Det skal tas hensyn til sammensetningen i gruppen slik at alle hestene får ete, drikke og hvile i fred.

I rimelig nærhet til utegang skal det være egnede forhold hvor personell kan skifte klær, vaske seg og reingjøre utstyr. Det skal være mulig å fremskaffe varmt og kaldt vann.

Kravene i denne paragrafen gjelder ikke hester på beite i vanlig beiteperiode.

Kapittel V. Registreringspliktig hestehold

§ 26. Registreringsplikt

Registreringspliktig hestehold registreres hos Mattilsynets distriktskontor. Registreringen skal inneholde virksomhetens navn og adresse, ansvarlig person, dokumentasjon av basiskunnskaper, virksomhetens art og antallet hester. Hesteholderen har selv ansvar for at Mattilsynet får opplysningene, og for å informere Mattilsynet om endringer eller opphør av virksomheten.

§ 27. Meldeplikt ved nybygg og ominnredning

Den som driver registreringspliktig hestehold, skal melde fra til Mattilsynet før igangsetting av nybygging eller ominnredning. Byggeplanene skal forelegges Mattilsynet på anmodning.

Kapittel VI. Spesielle bestemmelser om hestesenter, registreringspliktig omsetning av hest, treningsstall og hestepensjonat

§ 28. Tillatelse

Den som skal drive hestesenter, registreringspliktig omsetning av hest, treningsstall eller hestepensjonat, skal søke Mattilsynet om tillatelse. I tvilstilfelle avgjør Mattilsynet om virksomheten omfattes av kravet om tillatelse. Det er et vilkår at verken eier eller den som skal forestå virksomheten, i løpet av de siste 10 år er dømt for overtredelse av lov 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevern eller forskrifter gitt i medhold av loven. Tillatelsen skal henges opp på et lett synlig sted i stallen.

For at Mattilsynet skal kunne gi tillatelse, må anlegget og driften tilfredstille kravene i denne forskriften. Det er også en forutsetning at søker gjennom sin tidligere befatning med dyr har opptrådt i samsvar med gjeldende regelverk for dyrehold. Hvis Mattilsynet finner grunn til det, kan det gis tillatelse for et begrenset tidsrom og settes vilkår for tillatelsen, herunder største antall hester som tillates oppstallet.

Mattilsynet kan trekke tilbake tillatelsen hvis anlegget eller driften ved anlegget ikke lenger tilfredstiller de kravene som stilles i denne forskriften. Mattilsynet kan videre trekke en tillatelse tilbake hvis den som har fått tillatelsen, blir dømt for overtredelse av lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) og lov 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevern (dyrevernloven) eller forskrifter gitt i medhold av disse lovene, eller dersom vedkommende ikke oppfyller eventuelle vilkår som Mattilsynet har satt i forbindelse med tillatelsen, eller på andre måter stiller seg slik at han mister den tillit som anses nødvendig for å drive vedkommende virksomhet.

§ 29. Bruk av hest i hestesenter

Hest som brukes i hestesenter, må være i normalt godt hold, skikket til det bruk den er bestemt for og minst 4 år gammel. Bruken av hesten skal tilpasses hestens kondisjon, alder og opplæring. Høydrektige hopper og hopper med unge føll skal ikke brukes. Hest som leies eller lånes ut til person som har liten eller ingen erfaring i den aktuelle bruk av hesten, skal ledsages av eller være under tilsyn av hestevant og erfaren person tilknyttet hestesenteret.

§ 30. Om registreringspliktig omsetning av hest

Ansvarlig leder plikter å forsikre seg om at hestene som omsettes ikke kommer fra besetning som det er forbudt å selge slike dyr fra pga. smittsom dyresjukdom eller mistanke om slik sjukdom. Det skal føres fortegnelse over virksomheten slik at det kan gjøres rede for hvor den enkelte hest kommer fra og hvem den er solgt til. Disse fortegnelsene skal på oppfordring legges fram for Mattilsynet.

Kapittel VII. Administrative bestemmelser

§ 31. Tilsyn, vedtak og utfyllende bestemmelser

Mattilsynet fører tilsyn etter denne forskriften og kan fatte vedtak for å sikre at forskriften etterleves.

Mattilsynet fastsetter veiledende retningslinjer for innredning i staller m.m.

§ 32. Dispensasjon

Mattilsynet kan i særlige tilfelle dispensere fra bestemmelsene i forskriften og sette vilkår for dispensasjonen. Dispensasjoner kan trekkes tilbake ved brudd på gjeldende regelverk for dyreholdet, eller manglende etterlevelse av vilkår og pålegg.

§ 33. Straffebestemmelser

Overtredelser eller unnlatelse av å følge bestemmelser som er gitt i denne forskriften, er straffbart i henhold til lov 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevern § 31 og lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) § 26 og § 28.

§ 34. Tvangsmulkt

Dyrevernemnda kan fastsette tvangsmulkt ved manglende etterlevelse av vedtak fattet av nemnda.

Kapittel VIII. Ikrafttredelse og overgangsordninger

§ 35. Ikrafttredelse

Denne forskrift trer i kraft fra 1. juli 2005. Fra samme dato oppheves forskrifter 15. juli 1978 nr. 2 om hestesenter.

§ 36. Overgangsordninger

Bestemmelsene om hestepass og helsekort trer i kraft 1. januar 2006.

Bestemmelsen om brannvarsling trer i kraft fra 1. januar 2007.

Hestesenter godkjent etter forskrifter 15. juli 1978 nr. 2 om hestesenter, trenger ikke ny godkjenning etter § 10.

RETNINGSLINJER TIL FORSKRIFT OM VELFERD FOR HEST

Fastsatt av Mattilsynet 21. juli 2006. Retningslinjene er utarbeidet med hjemmel i forskrift om velferd for hest 2. juni 2005 nr 505, § 31 annet ledd. Retningslinjene skal bidra til en lik og harmonisert tolkning og gjennomføring av bestemmelsene i forskrift om velferd for hest. Kravene i retningslinjene skal fortrinnsvis oppfylles for nybygg, og er veiledende for bestående staller og det skjønnsom må utøves i det enkelte tilfelle.

De anbefalte tall (størrelser) som er gitt i retningslinjene er minimumstall. I mange tilfeller vil større arealer kunne gi mer hensiktsmessige innredningsløsninger og bedre trivsel, helse og tilvekst for dyra, og det kan i enkelte tilfeller være nødvendig å kreve større arealer for å gi gode løsninger.

De paragrafer som trenger nærmere forklaring, blir omtalt.

Til § 3 Definisjoner

Registreringspliktig hestehold: Det er rimelig å se på hvor mange hester som disponeres av driftsenheten og hvor mange hester som står i stallen. Hvis antallet overstiger 10, er hesteholdet å se på som registreringspliktig selv om det kan være 10 forskjellige hesteholdere som har ansvaret for hestene.

Med hestehold menes i forskriften driftsenhet, stall eller utedrift som drives som en enhet. Flere anlegg/staller på en driftsenhet kan regnes som ett hestehold. To eller flere staller på forskjellige steder kan også registreres som ett hestehold. Hester i en og samme stall kan imidlertid ikke regnes å tilhøre ulike hestehold, unntatt tilfeller med to næringsmessige atskilte enheter, f. eks. to travtrenere i felles stall.

Hestepensjonat: Virksomheten har det fulle daglige ansvar for hestenes tilsyn og stell. Dersom hesteeierne selv eller gjennom andre regelmessig utfører hele eller deler av stellet eller mosjonerer/trener hestene, regnes virksomheten ikke som hestepensjonat.

Treningsstall: Virksomhet som kun trener egne hester, omfattes ikke. Hestepensjonat, hestesenter og treningsstall omtaler "virksomheter". I dette ligger at driften har et visst omfang. Det er ikke rimelig å kreve tillatelse til å drive hestepensjonat ved f.eks. kortvarig opphold for en enkelt hest, eller av virksomhet som bare tar imot hester på sommerbeite.

Til § 4 Generelt

Bestemmelsene omfatter både stell og pleie av hestene og konstruksjon og vedlikehold av bygninger og utearealer der hester holdes.

Det må tas hensyn til at hester er flokkdyr med behov for sosialt samvær med artsfrender. Hester i en flokk har i tid sterkt sammenfallende aktiviteter, og alle dyr må derfor f.eks. kunne ete eller ligge samtidig.

Til § 5 Kompetanse

Utdanningsopplegg som vil bli vurdert, kan være landbruksskole, videregående skole med hestefag, stallmesterkurs og spesielle kurs fra næringen. Realkompetanse (praktisk arbeidserfaring) vil også kunne godkjennes.

Det vil bli gitt informasjon om hva som vil bli godkjent som kompetansegivende utdanning og realkompetanse når dette er vurdert nærmere.

Til § 6 Hestepass og helsekort

Hestepass utstedes av instans godkjent av Mattilsynet for føring av dyreregister/stambok for hest. Dette er de fleste av de godkjente raseforeningene. Norsk Hestesenter utsteder pass til reinrasede hester av de norske rasene. Det norske travselskap utsteder pass til de to traverrasene. Også for ikke stambokberettigede hester etableres det en ordning for utstedelse av pass. Liste over godkjente instanser finnes på Mattilsynets hjemmesider.

Helsekortet skal være merket med hestens navn og registreringsnummer og inneholde ordnede oppteignelse over alle medisinske behandlinger, ført av behandlende veterinær og hesteholder. Forslag til helsekort finnes i vedlegg 1 og er også tilgjengelig på Mattilsynets hjemmesider.

Tilsyn med etterlevelse av kravet om hestepass og helsekort.

[Forskrift om reinavla \(godkjente/registrerte\) dyr av hestefamilien](#) krever at alle registrerte dyr av hestefamilien født etter 31. desember 1997 skal ha fått utstedt hestepass. Overgangstiden for det *generelle* kravet om hestepass i forskrift om velferd for hest har vist seg å være for kort, bla. pga begrenset kapasitet hos passutstederne, og det vil ta noe tid før en kan forvente at alle hester har hestepass. Tilsynet bør begynne med å kreve hestepass hos de virksomhetene som trenger tillatelse etter § 28 og gi dem en rimelig frist for å oppfylle bestemmelsen. Kravet til føring av helsekort må likevel forutsettes oppfylt.

Hestepasset skal følge hesten ved inn- og utførsel og ved slakting.

Til § 7 Bygning, rom m.m. og § 24 Innredning av stall

Det skal ikke være flere hester på stedet enn at kravene til bygninger, rom og innredning til enhver tid er oppfylt for hver enkelt hest. Hold av flere hester enn det er stallplasser til, der hester er ute og inne på skift, skal ikke anses som å oppfylle forskriftens krav.

De mål som angis nedenfor, er normer basert på nåværende kunnskap om hesters behov.

Dørbredde og dørhøyde

Mange hester kvier seg for å passere trange åpninger og kan komme til skade hvis de skynder seg igjennom. Hestene må lett kunne gå igjennom dører og passasjer med hodet i normal holdning, uten å slå borti kantene og uten risiko for å hekte fast salutstyr eller seletøy. Man må være obs på dørhåndtak o.l. Døråpninger bør være minst 1,20 m brede og 2,20 m høye. Målene kan reduseres noe til ponnier.

I liggehaller og løsdriftsystemer bør dørene være slik plassert og utformet at ikke enkelte hester kan hindre andre i å komme ut og inn. Døråpninger bør derfor være så brede at to hester lett kan passerer hverandre, minst 2,20 m. Det er en fordel med to alternative dører, gjerne i hver sin ende av samme langvegg.

Skillevegger

I bokser gir skillevegger med sprinkler helt ned god mulighet for sosial kontakt mellom hestene, men forutsetter at hestene er rolige og kjenner

hverandre. Skillevegger med tett underdel som hindrer spark, og vannrette eller loddrette sprinkler over vil være mest egnet i de fleste tilfeller.

Avstanden mellom sprinkler må være slik at hestene ikke kan sette fast ben eller hode, og bør være under 5 cm for små hester og under 8 cm for store, eller mer enn 15-18 cm. Det samme gjelder for andre åpninger hestene kan nå, som sprinkler foran vinduer, over skillevegger, under dører og vegger og mellom vegger og innretninger i boksen.

Tette skillevegger helt opp rundt hele boksen anbefales ikke til permanent oppstalling, da dette vil begrense hestens adgang til sosial kontakt og utsyn og gi dårligere klima i boksen. Tett skillevegg mot en eller begge nabobokser kan være en fordel der det er mye utskifting av hester, som lett skaper krancling mellom nabohestene. Samme hensyn kan gjelde ved oppstalling av hingst.

Smale spalter eller små hull i tett del av skilleveggen kan bedre luftsirkulasjonen.

Skillevegger mellom spiltau bør ha tett underdel i en høyde som tilsvarer hestens mankehøyde x 0,9. I fremre del av spiltauet bør det dessuten være sprinkelvegg over.

Glidende bindsel med en passe tung vekt i enden holder bindselet stramt og minsker risikoen for at hesten kan sette seg fast.

Tabell 1 - Størrelse på bokser og spiltau

Angivelsene i tabellen er minimumsmål.

		Boks		Spiltau		Fellesboks* arealkrav pr. hest	Liggeareal ve utegang*
	Mankehøyde (m)	Areal (m ²)	Korteste side (m)	Lengde (m)	Bredde (m)	Areal (m ²)	Areal (m ²)
Ponni	< 1,07	4	1,60	1,80	1,15	4	3,2
	1,08 – 1,30	5	1,90	2,15	1,40	5	4,0
	1,31 – 1,40	6	2,10	2,35	1,50	6	4,8
	1,41 – 1,48	7	2,20	2,45	1,60	7	5,6
Liten hest	1,49 – 1,60	8	2,35	2,65	1,75	8	6,4
Stor hest	1,61 – 1,70	9	2,50	2,85	1,85	9	7,2
Svært stor hest	> 1,71	10	2,70	3,05	1,95	10	8

*Arealkravet reduseres når *unghester* oppstalles gruppevis:

For hester 12-24 mnd. kan kravet til areal pr hest reduseres med 25%

For hester < 12 mnd. kan kravet til areal pr hest reduseres med 50%

Boks som brukes til *følling*, bør ha minst 12% større areal enn beregnet ut fra hoppas størrelse.

Gangbredder

Stallgangen bør være minst 2,5 m (for ponnier minst 2 m).

Mellom spilt og boksrekke/vegg /spilt bør stallgangen være minst 3,0 m bred.

Takhøyde

Takhøyden bør være minst 2,5 m (minst 2,2 m for ponnier), helst 3,0 m eller mer.

Vaskeplass

Vaskeplass skal være egnet til helårsbruk og må derfor være innendørs.

Til § 9 Klima

Generelt

De termiske klimafaktorer omfatter lufttemperatur, lufthastighet, relativ luftfuktighet, strålingstemperatur og temperatur på flatene rundt hestene. De øvrige klimafaktorer knytter seg til luftens renhet, dvs. innholdet av gasser, støv og mikroorganismer.

Hester har stor evne til å tilpasse seg lave temperaturer, bl.a. med å sette pels, forutsatt at temperaturovergangen ikke er for brå, at de får tilstrekkelig med fôr og har en tørr og trekkfri liggeplass. Behovet for bruk av dekken, særlig hvis hestene klippes for å fungere bedre i trening, må vurderes i det enkelte tilfelle.

Lufthastighet og ventilasjon

God ventilasjon må prioriteres fremfor å holde temperaturen oppe.

Kuldegrader i stallen kan imidlertid gi praktiske problemer ved at vannet fryser. Tilleggsvarme kan da være aktuelt.

Ved lav lufttemperatur og samtidig stor lufthastighet kan varmetapet fra dyret bli stort. Lufthastigheten i hestenes oppholdsrom bør normalt være lav og ikke høyere enn 0,2 m/s. I varmt vær er likevel en høyere lufthastighet ønskelig for å få en bedre avkjøling av hestene. Inntaksluften bør ha tilstrekkelig høy og retningsstyrt hastighet slik at luften blir oppvarmet og blandet før den når hestene. Stort romvolum pr. dyr gir bedre mulighet for oppvarming og innblanding av friskluften. Luften i stallen bør skiftes minst 4 ganger pr. time.

Nye styringssentraler for mekaniske ventilasjonsanlegg bør være utstyrt med varsling ved feil på ventilasjonsanlegget.

Relativ luftfuktighet

Luftfuktigheten bør holdes på et akseptabelt nivå som hindrer dannelse av kondens, helst under 80 %.

Gasskonsentrasjoner

De fleste gasser er giftige når konsentrasjonen blir høy nok.

Tabell 2 - gasskonsentrasjoner

Følgende anbefalinger gjelder:

Gass	Anbefalt konsentrasjon ppm	Merknad, grenseverdier
CO ₂	< 2000	Maksimumsnivå 3000 ppm
NH ₃	< 10	Inntil 20 ppm lokalt ved gjødselplass
H ₂ S	0	Inntil 5 ppm under utgjødsling

H₂S skal ikke finnes i målbare konsentrasjoner under normale forhold.

Støv og mikroorganismer

Høyt innhold av støvpartikler i luften kan irritere åndedretsorganene. Støvpartikler kan være bærere av mikroorganismer. Pollen og muggsporer kan være allergifremkallende. Støvkonsentrasjonen bør holdes så lav som mulig og er avhengig av renholdet, lufthastigheten, dyretettheten og støvinnholdet i fôr og strø. Støvinnholdet bør være mindre enn 4 mg/m³ luft. Stort romvolum pr. dyr fører til lavere konsentrasjon av støv og mikroorganismer i luften.

Til § 10 Lys

Lysstyrken bør være minst 75 lux i minst 8 timer pr døgn. Elektriske lysanlegg bør være dimensjonert til å gi en lysstyrke på 75 lux i middel for rommet. Lyspunktene bør plasseres slik at det blir best lys der det er størst behov ved inspeksjon og utføring av arbeidsoperasjoner. Lysarmaturene bør ikke plasseres slik at friskluften støter mot dem og gir nedslag og trekk på hestene.

Tilgang på dagslys

Naturlig lys har betydning for normale hormonsvingninger gjennom døgnet og året og dermed for hestenes velvære. Ved innredning av stall i eksisterende rom, må det tas hensyn til muligheten for innsetning av et tilstrekkelig antall vinduer. Kjellerrom under bakkenivå bør unngås, da slike rom ofte har liten veggflate der det er mulighet for vindu. Kravet til dagslys i stallen kan lempes på ved driftsopplegg der hestene normalt oppholder seg utendørs når det er dagslys. Det forutsettes imidlertid at det er tilstrekkelig tilgang på dagslys for hester som sporadisk må stå inne hele dagen. Helt fravær av dagslys i stallrom aksepteres ikke.

Til § 11 Støy

Vedvarende lydstyrker over 65 dBA bør unngås. Ventilasjonsvifter er vanlige støykilder i staller. Ved installasjon av nye vifter bør det velges lydsvake vifter. Eksisterende anlegg bør lydisoleres.

Til § 12 Brannsikring

Brann starter oftest utenfor husdyrrommet. Spredning av røyk og branngasser inn i husdyrrommet er ofte årsaken til omfattende dyretragedier. Husdyrrommene skal ha riktig utført seksjoneringskonstruksjoner rundt rommene for å hindre spredning av brann, røyk og branngasser – se nærmere om dette nedenfor.

Ventilasjonsanlegget skal konstrueres og dimensjoneres med tanke på å redusere risikoen for inntrekk av branngasser til husdyrrommet ved en eventuell brann utenfor husdyrrommet.

Rømningsveier må ikke sperres og skal være tilgjengelig til bruk til enhver tid. Den utgangen som hestene vanligvis bruker og derfor er vant til, vil i mange tilfelle være den mest effektive rømningsveien. Utgang nummer to må være plassert og utformet slik at den er et reelt alternativ til hovedutgangen.

Driftsbygninger med mer enn 10 hester skal ha brannvarslingsanlegg. Det anbefales å benytte FG-godkjente alarmanlegg.

Strøminntak og tavle/sikringskap er ofte årsak til brann og skal derfor være i eget rom (branncelle av klasse EI30) som ikke har ventilasjon eller åpne kanalføringer til de andre rommene i bygningen.

Elektriske installasjoner i bygg for husdyrhold skal være sikret med jordfeilbryter. Kurs for ventilasjonsanlegg bør utstyres med jordfeilvarsler og være koblet utenom jordfeilbryter.

Elektrisk utstyr skal vedlikeholdes, og det må sørges for nødvendig renhold. Det gjelder særlig for å hindre overoppheting av elektriske motorer, f. eks. vifter.

Hesteholder skal kunne dokumentere skriftlig at pålagt tilsyn med el-installasjoner er gjennomført.

Risikoklasse – Brannklasse – Seksjonering

Risikoklasse bestemmes av risikoen for skade på liv og helse for personer i bygningen. Driftsbygninger for husdyrhold vil i all hovedsak plasseres i risikoklasse 1 – den laveste risikoklassen.

Brannklasse bestemmes ut fra den konsekvens en brann kan innebære for skader på liv, helse, samfunnsmessige interesser og miljø. Dette vil avhenge bl.a. av byggverkets bæreevne mv. ved brann, og antall etasjer. En- og toetasjes driftsbygninger er vanligvis plassert i brannklasse (BK) 0.

Inndeling i brannseksjoner.

For bygninger i risikoklasse 1 og brannklasse 0 stiller Plan- og bygningsloven m/forskrifter ikke krav om seksjonering av bygget. Det anbefales imidlertid sterkt å seksjonere bygget slik at husdyrrommet og fôrlager /tekniske rom bygges som egne brannseksjoner.

Seksjoneringsveggen bør bygges med brannmotstand EI 60 (REI 60) (REI 90 har enda større grad av sikkerhet).

Inndeling i brannceller.

For å sikre et godt vern mot brannspredning bør husdyrrom deles i egne brannceller tilsvarende rominndelinger i husdyrrommet. For husdyrrom utført som branncelle, anbefales vegger og tak med følgende brannmotstand:

Tabell 3 - Krav om brannceller

Bruttoareal i husdyrrommet	Brannmotstand i omsluttende vegger og dekke
Inntil 300 m ²	EI 30
Over 300 m ²	EI 60

Til § 14 Isolatbokser

Isolatbokser skal gjøre det mulig å begrense spredning av smittsom sykdom innen hesteholdet. Antallet bør tilpasses forventet antall sykdomstilfeller for sykdommer av middels smittsomhet, f.eks. kverke. For staller med mer enn 10 hester bør det være minst en isolatboks pr 20 hester i tillegg til forskriftens minstekrav. Dersom anlegget består av mindre, separate staller som kan håndteres som smittemessig atskilte enheter, er behovet for antall

isolatbokser mindre enn i en stor stall med sammenhengende luftrom. Isolatboksen kan ligge i samme bygning eller i en bygning i rimelig nærhet. Isolatboksen(e) kan med fordel brukes til innslosing av nye hester og som gjestetall, men må kunne frigjøres på kort varsel uten at hesten(e) flyttes til de(n) syke hesten(e)s boks.

Til § 16 Luftegårder, beiter, treningsbaner og utearealer

Utearealet må ha størrelse og utforming som gir hestene mulighet mosjon, også i høyt tempo. Luftegårder bør være minst 10m x 30m. Forholdene bør legges til rette slik at flere hester kan gå sammen.

Underlaget må være egnet for hester uten for mye stein og holdes ryddet for gjenstander hestene kan skade seg på. Det må tåle den aktuelle belastningen uten å bli for mye tråkket opp, særlig når det er vått. Om vinteren kan det være behov for å måke snø, både av hensyn til underlaget og for å hindre at gjerdene blir for lave. Ved isete underlag må det settes i verk nødvendige tiltak, f.eks strøing eller skoing av hestene. Gjødning bør fjernes regelmessig av hensynet til hygien og underlaget.

Gjerdene må være godt synlige for hestene og av solide materialer eller strømførende. Sauenetting er lite egnet som hestegjerde pga risiko for at hester kan henge seg fast.

Til § 17 Tilsyn og stell

Hovpleie omfatter både daglig stell og regelmessig beskjæring og eventuelt skoing. Det er viktig at beskjæring og skoning utføres av personer med tilstrekkelig kompetanse slik at hestene ikke påføres unødig lidelse.

Til § 21 Fôr og vann

Hester bør ha kontinuerlig tilgang på drikkevann. Hester må få drikke seg utørste minst 2 ganger pr dag, men oftere når temperatur, bruk, amming eller andre forhold tilsier det.

Hester foretrekker å drikke av et åpent vannspeil. Drikkekar bør gi 8-10 liter vann pr minutt. Snø kan ikke regnes som drikkevann.

Til § 22 Mosjon

Hester har behov for mosjon og for å utøve naturlig atferd. Med "fri bevegelse" menes at hesten slippes løs på egnet område der den kan utøve naturlig atferd. Fordi hester som står oppstallet på spiltau, har mindre bevegelsesfrihet på stallen enn hester på boks, er kravet til fri bevegelse strengere for slike hester. Fri bevegelse skal fortrinnsvis skje utendørs.

Dersom vær eller føre gjør det uforsvarlig å slippe hesten løs ute, f. eks. pga glatt underlag, kan slipping i ridehus midlertidig brukes som erstatning.

Til § 25 Driftsformer med utegang

Utegang skal ikke være en oppbevaringsplass i perioder hestene ikke brukes, men et fullverdig hestehold. De funksjonelle kravene i kapittel II og III gjelder også for denne type hestehold så langt det passer (jfr. bl.a. takhøyde, lys, klima, støy, brannsikring, isolatboks, m.m. - se retningslinjer til § 7). Det er verdt å merke seg at det også ved utegang skal være mulig med individuell foring med kraftfôr (§21). Dette kan løses ved oppbinding og fôrkrybber eller lignende.

Leskurets plassering har stor betydning for om hestene vil bruke det.

Leskuret bør plasseres høyt i terrenget med godt utsyn. Leskuret kan med fordel ha den ene langsiden åpen, eventuelt med et forheng av strimler i

klar plast eller lignende. Den åpne siden bør vende bort fra fremherskende vindretning. I leskur med fire tette vegger må døråpningene vies spesiell oppmerksomhet så ingen hester blir hindret adgang – se nærmere kommentarene til §§ 7 og 24. Alle hester må kunne bruke liggeplassen samtidig.

Uteområdet må være egnet til formålet. Utegang krever relativt stort areal med en grunn som kan drenere vekk vann. Et uteområde som store deler av året er svært gjørmete, er ikke akseptabelt. Se også kommentarene til § 16.

For hester som er i arbeid, må det være en løsning for hvordan svette hester skal tørkes etter bruk før de slippes i utegangen igjen.

Det må legges vekt på hvordan hestegruppen settes sammen for å unngå mobbing og aggressiv atferd.

Til § 26 Registreringsplikt og § 28 Tillatelse

Registreringsskjema for registreringspliktig hestehold og søknadsskjema for søknad om tillatelse etter § 28 er lagt ut på Mattilsynets hjemmesider. For hestehold som krever spesiell tillatelse, er det spesielt viktig å vurdere om hesteholderen har nødvendig kompetanse til å ivareta dyrevelferden på en god nok måte.

Tidsbegrenset tillatelse (5-10 år) kan være en fordel for å fange opp endringer i eier- eller driftsforhold.

Til § 36 Overgangsordninger

I siste setning henvises det til feil paragraf. Hestesenter godkjent etter forskrifter 15. juli 1978 nr. 2 om hestesenter, trenger ikke å søke om ny tillatelse etter **§ 28**, ikke § 10. Dette vil bli rettet opp ved neste gjennomgang av forskriften.

Vedlegg 1 Helsekort for hest

[illegible]

HELSEKORT FOR HEST
040106b

Vedlegg 2

Equestrian Tourism Qualifications (BET)

The **Federation Internationale de Tourisme Equestre (FITE)** was founded in 1975 to promote and develop equestrian tourism, and encourage international co-operation for the benefit of individuals and member states, and for the benefit of the public in general.

FITE represents members interests with national and international authorities on all questions relating, whether directly or indirectly, to equestrian tourism.

FITE seeks to raise the awareness of equestrian tourism by developing relevant and suitable qualifications for the industry - the BETC qualifications at Ride Leader and Centre Manager are accredited by FITE - to promote the industry as safe and well regulated with the public, making equestrian tourism more accessible to an ever widening group.

FITE is also the international Equestre de Competition - promoting this discipline for equestrian tourism at all levels up to World Championships. The sport is designed to encourage training for those professionals working in the industry and to supply a focus for the equestrian tourist.

Secretariat:
c/o The British Horse Society
Stoneleigh Deer Park
Kenilworth
Warwickshire
CV8 2XZ

Tel: 01926 707700
Fax: 01926 707800

EQUESTRIAN TOURISM QUALIFICATIONS

The **Trekking & Riding Society of Scotland**, the Association of Irish Riding Establishments, the **Welsh Trekking & Riding Association** and the British Horse Society have worked very closely together for the last four years to develop qualifications for those working in the equestrian tourism industry, particularly those taking out treks/trail rides/hacks. The first examinations were held in 1997 and already many centres are recognising the benefit of getting their staff trained and qualified. One Centre, which arranged for all its staff to become BET qualified, has received a reduction in its insurance premium of approximately £800 per year.

These qualifications were based very closely on those offered by WTRA and TRSS and the BET Group would like to thank all the participating organisations for their close co-operation in their development. The BHS has generously taken on the role of administrator on behalf of the BET Group, and has also funded previous and continuing development work.

These qualifications were especially developed to provide industry relevant, recognised standards at three levels for those working in equestrian tourism - Assistant Ride Leader, Ride Leader and Riding Holiday Centre Manager.

The **Ride Leader and Riding Holiday Centre Manager** certificates are internationally recognised and accredited by FITE (Federation Internationale de Tourisme Equestre) and successful candidates also receive a FITE certificate.

Everyone, from those who take riding holidays, to those working in the equestrian tourism industry, needs to recognise the importance of these qualifications. Every effort should be made to encourage the public to use only accredited instructors and centres.

An optional residential refresher course is available to all candidates immediately prior to the examination. If candidates do not wish to attend the refresher course, they must arrive the night before the exam to attend the briefing. Application for details and cost of these courses should be made direct to a Centre (listed overleaf). However, it is important that you indicate on the exam application form if you intend to participate. It is strongly recommended that candidates attend the refresher course. Normally the training course will cover the whole syllabus and include riding out on all, or most days. In order to be briefed on the stable routine, the examination training and other relevant matters, candidates must arrive at the examination centre by 6 pm on the evening before the examination. A charge for evening meal, and bed & breakfast may be made, which is not included in the examination fee.

Application forms and syllabi (20p each) are available from the British Horse Society, Stoneleigh Deer Park, Kenilworth, Warwickshire CV8 2XZ, Tel: 01926 707700, and a **British Equestrian Tourism Handbook** is available from the BHS Marketing Department, cost £9.95 + p&p.

Riding Holiday Centre Manager - No date has yet been set for this examination. If you are interested please complete the application form and return to Approvals Office. Once sufficient applications are received, a date will be set. This examination will take place at one of the designated Exam Centres.

Mature persons with many years experience, who wish to apply directly for the Riding Holiday Centre Managers exam, may do so by submitting a full CV to the BHS.

The fees for these examinations for 2005 are as follows:

	£
ASSISTANT RIDE LEADER	115.00
RIDE LEADER	135.00
HOLIDAY RIDING CENTRE MANAGER	200.00

B.E.T. Centres

Callaghstown Riding Centre
Callaghstown
Rathcoole, Co Dublin
Ireland

Contact: Miss Grainne Sugars
Tel: 00 353 1458 9236

Yorkshire Dales Trekking Centre
Holme Farm
Malham, Nr Skipton
North Yorkshire BD23 4DA

Contact: Miss Zana Jackson
Tel: 01729 830352

Burley Villa Equestrian Centre
Bashley Common Road
New Milton
Hampshire BH25 5SM

Contact: Mr Phillip Cremer
Tel: 01425 810278

Scottish Equi Complex
Race Course Stables
Lanark
Starthciyde ML11 9TA

Contact: Mrs Maureen Taylor
Tel: 01555 661853

Crieff Hydro Ltd
Strathern Stables
Crieff
Perthshire PH7 3LO

Contact: Mrs L Simpson
Tel: 01764 655555

Tally Ho Stables
Crouch Lane
Winkfield
Berkshire SL4 4RZ

Contact: Mrs Jenny Yung
Tel: 01344 893700

Leacett Cottage Stables
South Whinfield
Nr Melkintorpe
Penrith
Cumbria CA10 2BS

Contact: Miss Allison Gasgarth
Tel: 01768 862153

British Equestrian Tourism Qualifications *be way ahead*

Equestrian Tourism is one of the fastest growing areas of equestrianism in the UK and on the continent!

The BET qualifications are internationally recognised by FITE - Federation Internationale de Tourisme Equestre. England, Ireland, Wales and Scotland jointly run the qualifications which comprise ASSISTANT RIDE LEADER, RIDE LEADER and RIDING HOLIDAY CENTRE MANAGER. Candidates for all the BET examinations are required to hold a current HSE recognised First Aid Certificate.

ASSISTANT RIDE LEADER

This qualification is designed for someone who is working either full or part-time in the horse industry and is at least 17 years of age. The successful candidate will be competent to take out a two-hour ride or hack by themselves or to assist a Ride Leader with a group of riders. They will be sensible, safe and possess good communication skills to enable them to help first-time or nervous riders on hacks and on the yard.

RIDE LEADER

Persons wishing to take this qualification will be at least 18 years of age. For Entry Requirements please refer to the enclosed syllabus. A Ride Leader will be a confident individual who is able to take sole charge of a group of first-time or experienced riders. They will be very aware of safety issues and have sound knowledge of caring for clients both on a ride and on the yard. If the owner of the centre is absent for a short period of time, the Ride Leader will be capable of taking sole charge of the establishment.

RIDING HOLIDAY CENTRE MANAGER

Candidates for this qualification will be at least 22 years of age. The Riding Holiday Centre Manager is someone to whom persons - clients, employees and horses organisations, can turn to for advice. S/he is capable of operating a riding holiday centre, either as the Manager or owner, from both the practical and financial aspect.

WHICHEVER BET EXAMINATION YOU DECIDE TO EMBARK UPON, WE WISH YOU GOOD LUCK AND HAPPY RIDING!

For further information please contact:
Chris Doran, BET Co-ordinator
Tel: 01926 707794

The British Equestrian Tourism Certificates

The British Horse Society

C/o The British Horse Society
Standish Deer Park
Kendal
Cumbria
LA9 7QZ

Telephone (44) 01926 707 700
Fax (44) 01926 707 800

DATES & FEES FOR 2006

Spring

Friday 24 th March 2006	Burley Villa Riding Centre, Hampshire
Thursday 30 th March 2006	Scottish Equi Complex, Lanark
Thursday 6 th April 2006	Yorkshire Dales Trekking Centre, Yorkshire
Thursday 27 th April 2006	Callaghastown Riding Centre, Dublin
Friday 5 th May 2006	Paro-Le-Broc, Swansea
Friday 12 th May 2006	Leasat Cottage Stables, Cumbria
Friday 26 th May 2006	Tully Ho Stables, Berkshire
Friday 16 th June 2006	Chief Hydro, Scotland

Autumn

Thursday 4 th October 2006	Yorkshire Dales Trekking Centre, Yorkshire
Wednesday 11 th October 2006	Mount Pleasant Trekking, Co Down, N Ireland
Thursday 12 th October 2006	Scottish Equi Complex, Lanark
Thursday 19 th October 2006	Penwin Stables, Cornwall
Thursday 26 th October 2006	The Padbocks, Kent
Thursday 2 nd November	Paro-Le-Broc, Swansea
Thursday 9 th November 2006	Callaghastown Riding Centre, Dublin
Thursday 16 th November 2006	Tully Ho Stables, Berkshire
Friday 17 th November 2006	Chief Hydro, Scotland
Friday 24 th November 2006	Burley Villa Riding Centre, Hampshire

The dates above are for Assistant Ride Leader and Ride Leader Exams. Centre Manager examinations will be held according to applications.

Candidate Fees

Assistant Ride Leader	£118.00
Ride Leader	£139.00
Riding Holiday Centre Manager	£205.00

Candidates will be required to:

- Give a short talk as if to tourists for 15 minutes
- Have a sound knowledge of the business management aspects of running a commercial establishment to include -
- Types/breeds suitable for use and commercial value of the same.
- Knowledge of current relevant legislation concerning the Riding Holiday Centre and licensing.
- Working knowledge of legislation regulating use of land over which a trail passes (byeways, bridleways, etc)
- Tourist accommodation (and for students and staff).
- Staff/Student contracts.
- Insurance
- VAT, PAYE etc.
- Purchase of fodder, bedding, tack and any other related equipment.
- Health and Safety requirements.
- Improving income and diversification.
- Stable construction and yard design.

- Keeping accounts and realise importance of accounting.
- Grassland management.
- Centre layout including reception facilities.
- Advertising for, interviewing and appointing staff.
- Training own staff and visitors/clients.
- Stable management, health monitoring.
- Balancing horse hours/staff hours against income.
- Environmental concerns.
- Planning routes and liaison with landowners.
- Liaise with other activity centres e.g. Swimming pools, restaurants etc. on clients' behalf.
- Advertising, marketing, publicity and public relations.
- Relevant European legislation.
- Knowledge of safe use of machinery used in a centre.
- Knowledge of the selection and examination of horses for purchase.

BRITISH EQUESTRIAN TOURISM QUALIFICATIONS

HOLIDAY RIDING CENTRE MANAGER

1. Entry requirements

Candidates must be over 21 years of age and hold
a) Ride Leader Certificate or have operated a BHS, TRSS, WTRA or AIRE Centre for a minimum of 3 years and
b) Current Health and Safety First Aid at Work Certificate.

2. Description

Holiday Centre Manager is someone who is able to operate, as either Manager or owner, a riding holiday centre both from the practical as well as financial aspects. He or she is an expert to whom others, including tourist organisations etc. can turn to for advice.

December 1999

Registered Charity No. 210004

RIDE LEADER SYLLABUS

		Min Req
1. Preparation for daily routine Implement procedures in preparation for a days operation on a commercial yard	1.1 Demonstrate safe and efficient grooming procedures 1.2 Groom in preparation for exercise 1.3 Identify possibilities of risk and discomfort to self, the horse and others 1.4 Apply safe procedures for self, the horse and others 1.5 Show effective safe methods of working when maintaining control and confidence in the horse 1.6 Show how to maintain different types of bedding 1.7 Discuss how different beddings may affect health 1.8 Ability to organise other yard workers 1.9 Good communication with other yard workers 1.10 Ability to organise daily routine and explain its importance 1.11 Describe the fire precautions system of the centre and what to do in the event of a fire 1.12 Efficient use of time	Compulsory 7 C Compulsory 2 S Supporting Compulsory Supporting Supporting Compulsory Compulsory Compulsory Compulsory Compulsory
2.Preparing horses for exercise Identify the basic principles of fitting tack in everyday use	2.1 Identify ill fitting and inappropriate tack 2.2 Explain the consequences of using ill fitting tack 2.3 Demonstrate safe efficient fitting of tack 2.4 Apply a variety of boots used for protection, found in everyday use 2.5 Show effective fitting of breastplates, martingales and croppers 2.6 Explain the action of a variety of bits in general use 2.7 Fit relevant specialist tack 2.8 Have a sound knowledge of tack for the leisure industry	Compulsory 3C Supporting 4S Compulsory Supporting Compulsory Supporting Supporting Supporting
3.Preparing to ride Mount and dismount, preparing stirrups, reins and girths	3.1 Mount safely and efficiently. 3.2 Dismount safely and efficiently 3.3 Carry out correct girth adjusting procedures mounted and dismounted 3.4 Carry out correct stirrup adjusting procedures mounted and dismounted 3.5 Alter stirrup leathers correctly 3.6 Hold reins correctly 3.7 Demonstrate horse awareness, harmony and efficiency	Compulsory 4C Compulsory 1S Compulsory Compulsory Supporting Supporting Compulsory
4. Ability to ride Ride in a balanced and controlled way at walk, trot and canter	4.1 Walk in a secure balanced position 4.2 Trot in a secure balanced position 4.3 Canter in a secure balanced position 4.4 Show horse awareness and harmony at walk, trot and canter 4.5 Control in all paces 4.6 Apply the natural aids for riding the horse forwards 4.7 Use the natural aids for riding correct circles 4.8 Use the natural aids for riding correct turns 4.9 Riding straight lines 4.10 Discuss further training of the horse 4.11 The ability to deal with young/problematic horses	Compulsory 5C Compulsory 4S Compulsory Supporting Compulsory Compulsory Supporting Supporting Supporting Compulsory
5.Assess a ride Show ability to assess a ride of any level safely and efficiently	5.1 Show awareness of safety throughout assessment 5.2 Show control of ride throughout assessment 5.3 Good customer care 5.4 Correct allocation of horses 5.5 Mount riders 5.6 Adjust girths and stirrups 5.7 Assess a ride 5.8 Good voice and manner with riders 5.9 Effective use of assistant 5.10 Ability to give basic corrective instruction to	Compulsory 9C Compulsory 2S Compulsory Compulsory Compulsory Compulsory Compulsory Supporting Supporting Compulsory

	riders	
	5.11 Good and effective use of time	Supporting
	5.12 Understand and follow brief	Supporting
	5.13 Ability to delegate	Compulsory
6. Riding in the open		
Ride in a balanced, confident manner over all terrain, through gates, and over jumps. Discuss training young horses.	6.1 Confident balanced riding over all terrain	Compulsory 7C
	6.2 Control of horse over all terrain	Compulsory 6S
	6.3 Horse awareness and keeping harmony over all terrain	Supporting
	6.4 Ability to open gate when mounted safely	Compulsory
	6.5 Ability to close gate when mounted safely	Compulsory
	6.6 Control of horse whilst opening/closing gate	Compulsory
	6.7 Control of Ride whilst opening/closing gate	Supporting
	6.8 Awareness of hazards whilst opening/closing gate	Supporting
	6.9 Show efficiency opening/closing gates	Supporting
	6.10 Discuss training young horse to open/close gates	Supporting
	6.11 Jump in a balanced, secure position	Compulsory
	6.12 Control of pace whilst jumping	Compulsory
	6.13 Identify when and when not to use the whip whilst jumping	Supporting
	6.14 Show confidence whilst jumping	Supporting
	6.15 Show horse awareness and harmony whilst jumping	Compulsory
	6.16 Discuss further training of the horse	Supporting
7. Riding on the Road		
Show knowledge, confidence and control riding on the road	7.1 Competence and control of horse on the road	Compulsory 3C
	7.2 Correct and clear use of hand signals on the road	Compulsory 1S
	7.3 Correct and safe positioning of riders at all times	Compulsory
	7.4 Road awareness and understanding of the highway code	Supporting
	7.5 Show courtesy and consideration to other road users	Supporting
	7.6 Competence when dealing with hazards whilst riding on the road	Compulsory
8. Trek Leading		
Demonstrate ability to take out a trek	8.1 Show ability to control the ride at all times	Compulsory 4C
	8.2 Show awareness of maintaining the safety of all riders at all times	Compulsory 3S
	8.3 Show ability to position horses and riders safely at all times	Compulsory
	8.4 Awareness of all riders	Compulsory
	8.5 Awareness of all the horses	Compulsory
	8.6 Show awareness of the conditions and how they may affect horses and riders	Supporting
	8.7 Awareness of the terrain	Supporting
	8.8 Demonstrate a suitable and safe speed/pace for the riders, horses, conditions and terrain.	Supporting
	8.9 Show awareness of hazards	Supporting
9. Riding and leading		
Demonstrate Riding and leading a nervous rider	9.1 Show control of ridden and led horses	Compulsory 3C
	9.2 Show safe efficient method of riding and leading	Compulsory 1S
	9.3 Show safe positioning of horses	Compulsory
	9.4 Inspire confidence in nervous rider	Supporting
	9.5 Show awareness of hazards whilst riding and leading	Supporting
10. Trek Communication and organisation		
Show ability to communicate and organise a trek effectively	10.1 Appropriate riding dress	Compulsory 5C
	10.2 Appropriate riding equipment	Supporting 2S
	10.3 Use safety equipment appropriately	Compulsory
	10.4 Carry appropriate safety and 1st Aid equipment	Supporting
	10.5 Show effective communication with all the riders	Compulsory
	10.6 Show effective communication and ability to organise Assistant	Compulsory
	10.7 Demonstrate ability to give advice and guidance as required	Supporting
	10.8 Good customer care	Compulsory
	10.9 Organisational skills	Compulsory
11. Care of horses after exercise		
	11.1 Demonstrate afterwork care	Compulsory 2C
	11.2 Discuss importance of grooming and afterwork care	Supporting 2S

2.

Groom and care for horse and saddlery after work	11.3 Demonstrate efficient working pace 11.4 Recognise and treat saddles sores and galls 11.5 Discuss prevention of sores and galls 11.6 Care for and store tack	Compulsory Compulsory Supporting Supporting
12. Practical application of clothing Show knowledge of rugs and bandages	12.1 Safe efficient rug and blanket fitting 12.2 Demonstrate the safe efficient method of applying stable bandages for injuries and support 12.3 Correct travel bandaging and/or boots 12.4 Show efficient procedure throughout	Compulsory 3C Compulsory Compulsory Compulsory
13. The foot and shoeing Knows the Farrier's tools and their function, how to remove shoes in an emergency, the basic structure and function of the foot and daily care.	13.1 Describe the external parts of the horses foot 13.2 Explain the function of the frog 13.3 Explain the importance of the white line 13.4 Demonstrate care of the horses foot 13.5 Show how to remove a loose or dangerous shoe 13.6 Demonstrate effective handling of horse and tools 13.7 Recognise when a horse needs to be re-shod 13.8 Show basic knowledge of corrective shoeing	Compulsory 4C Supporting 2S Supporting Compulsory Compulsory Compulsory Compulsory Supporting
14. Travelling Check and prepare vehicle for loading and unloading. Load and unload safely	14.1 Check a vehicle for safety 14.2 Prepare a vehicle to load a horse 14.3 Load a horse safely and efficiently 14.4 Secure the horse safely 14.5 Secure the vehicle safely 14.6 Prepare a vehicle to unload a horse 14.7 Unload a horse safely and efficiently 14.8 Demonstrate how to organise assistance 14.9 Discuss how to load difficult/ inexperienced loaders 14.10 Discuss how to use assistants 14.11 Discuss maintenance of vehicle 14.12 Show efficient working pace	Supporting 6C Compulsory 4S Compulsory Compulsory Compulsory Compulsory Compulsory Supporting Supporting Supporting Supporting Compulsory
15. Horse health Knowledge of treating minor injuries, minor ailments	15.1 Demonstrate how to take TPR and know its significance 15.2 Treatment of minor wounds 15.3 Demonstrate poulticing and explain its uses 15.4 Demonstrate how to control bleeding 15.5 Recognise a lame horse 15.6 Explain various ways of administering medicine 15.7 Give the causes, symptoms and treatment of Colic 15.8 Give the causes, symptoms and treatment of Azorturia 15.9 Give the causes, symptoms and treatment of Laminitis 15.10 Give the principles of sick nursing 15.11 Explain an isolation procedure and the diseases you might use it for 15.12 Describe a suitable worming routine 15.13 Give the indications that would necessitate a visit from the vet 15.14 Give a list of essential health care records	Supporting 7C Compulsory 4S Supporting Compulsory Compulsory Supporting Compulsory Compulsory Compulsory Supporting Supporting Compulsory Compulsory Supporting
16. Grassland Care Know good pasture and its maintenance. Care of horses at grass, fittening and roughing off.	16.1 Give examples of good practice when maintaining good quality grazing 16.2 Describe weed control and pasture maintenance 16.3 Describe acceptable safe methods of feeding groups of horses at grass 16.4 Give an appropriate fittening programme for use when bringing a horse up from grass and into regular work 16.5 Give a suitable programme for roughing off a fit horse	Supporting 2C 1S Supporting Compulsory Compulsory Compulsory
17. Feeding Know the importance of water to the horse Know a variety of feedstuffs and their respective values.	17.1 Explain why water is vital to the horse 17.2 Give the rules of feeding and explain their importance 17.3 Give examples of feedstuffs that have a heating effect 17.4 Give examples of feedstuffs that have a fattening effect 17.5 Give examples of feedstuffs that are suitable for horses	Compulsory 5C Compulsory 3S Compulsory Compulsory Compulsory

Know the principles of feeding old, sick horses and horses at grass in all seasons. Know how to make a feed chart.	in the leisure industry 17.6 Give a suitable supplementary diet for a horse living at grass during the winter 17.7 Give examples of suitable feed for old/sick horses 17.8 Give the reasons for feeding soaked hay 17.9 Name and describe an alternative to hay in the horses diet 17.10 Describe how to make a feed chart	Supporting Supporting Supporting Supporting Compulsory	
18. YARD MANAGEMENT Know how to keep basic accounts. Know safety on the yard.	18.1 Show how to make out VAT invoices 18.2 Discuss receipts, filing, and office administration 18.3 Discuss yard record books e.g Farrier, Client 18.4 Discuss Risk Assessments 18.5 Discuss training of junior staff	Supporting Supporting Supporting Compulsory Supporting	1C 3S
19. TREK MANAGEMENT Know how to plan, organise and take a ride/trek. Know how to deal with problems that may occur, and accidents Map reading	19.1 Explain information required to take bookings 19.2 Discuss principles of mount allocation 19.3 Show knowledge of breeds suitable for different leisure riding activities 19.4 Discuss how to deal with a horse that is sick/lame on a ride or trek 19.5 Discuss dealing with difficult clients Discuss dealing with difficult / young horses 19.6 Explain how to organise lunch stops on day rides 19.7 Discuss how to deal with tired or nervous clients 19.8 Explain how to deal with difficulties and problems that may arise e.g weather, breakages, etc 19.9 Discuss accident procedures 19.10 Demonstrate how to fill in accident report forms 19.11 Discuss how to deal with complaints 19.12 Demonstrate how to give grid references 19.13 Demonstrate how to recognise landmarks on a map 19.14 Demonstrate how to plan a route using appropriate trails on a map.	Compulsory Compulsory Supporting Compulsory Compulsory Supporting Compulsory Compulsory Compulsory Compulsory Compulsory Supporting Supporting	9C 2S

ASSISTANT RIDE LEADER SYLLABUS

			Min Req
1. Preparation for daily routine Implement procedures in preparation for a days operation on a commercial yard	1.1 Give the reasons for grooming	Supporting	15C
	1.2 Groom stabled and/or grass-kept horses	Compulsory	5S
	1.3 Identify all items within the grooming kit	Supporting	
	1.4 Give the uses and purpose of individual items within the grooming kit	Supporting	
	1.5 Show effective grooming	Compulsory	
	1.6 Apply safe procedures	Compulsory	
	1.7 Give the principles of safety when working with horses	Compulsory	
	1.8 Apply safe procedures for self, the horse and others.	Compulsory	
	1.9 Tie horses up safely and efficiently	Compulsory	
	1.10 Show effective safe methods of working whilst maintaining control and confidence in the horse	Compulsory	
	1.11 Show how to approach and catch a horse in the field/stable	Compulsory	
	1.12 Identify a variety of bedding materials	Supporting	
	1.13 Discuss the reasons for using different types of bedding	Supporting	
	1.14 Show or discuss how to maintain different types of bedding	Supporting	
	1.15 Efficient, safe procedures for mucking out	Compulsory	
	1.16 Efficient, safe procedures for skipping out	Compulsory	
	1.17 Efficient, safe procedures for bedding down	Compulsory	
	1.18 Efficient, safe procedures for setting a bed fair	Supporting	
	1.19 Efficient, safe use of stable tools	Compulsory	
	1.20 Keep the yard clean and tidy	Compulsory	
	1.21 Maintenance of a muckheap	Compulsory	
	1.22 Competent use of time	Compulsory	
	1.23 Show efficient working pace	Compulsory	
2.Preparing horses for exercise Name the parts of tack. Put on saddlery in everyday use, recognise tack unfit for use.	2.1 Identify parts of the saddle	Supporting	5C
	2.2 Identify parts of the bridle	Supporting	2S
	2.3 Put on a martingale correctly	Compulsory	
	2.4 Put on a breastplate correctly	Compulsory	
	2.5 Recognise worn, damaged or unsafe tack	Compulsory	
	2.6 Discuss the consequences of worn, damaged or unsafe tack	Compulsory	
	2.7 Use a safe efficient method of tacking up	Compulsory	
	2.8 Show how to fit a numnah	Compulsory	
	2.9 Apply boots used for protection	Supporting	
3.Preparing to ride Mount and dismount, preparing stirrups, reins and girths	3.1 Mount safely	Compulsory	3C
	3.2 Dismount safely	Compulsory	1S
	3.3 Carry out correct girth adjusting procedures	Compulsory	
	3.4 Carry out correct stirrup adjusting procedures	Compulsory	
	3.5 Correct placement of stirrup leathers	Supporting	
	3.6 Correct method of holding the rein	Supporting	
4. Ability to ride Ride in a balanced and controlled way at walk, trot and canter	4.1 Show a secure, balanced position at walk	Compulsory	6C
	4.2 Show a secure, balanced position at trot	Compulsory	2S
	4.3 Show a secure, balanced position at canter	Compulsory	
	4.4 Show control at Walk	Compulsory	
	4.5 Show control at Trot	Compulsory	
	4.6 Show control at Canter	Compulsory	
	4.7 Use the correct natural aids for riding the horse forwards	Compulsory	

	4.8 Use the correct natural aids for riding circles	Supporting
	4.9 Use the correct natural aids for riding turns	Supporting
	4.10 Use the correct natural aids for riding straight lines	Supporting
5. Assess a ride Show ability to assess a ride of any level safely and efficiently	5.1 Show awareness of safety throughout assessment	Compulsory 6C
	5.2 Show control of ride throughout assessment	Compulsory 2S
	5.3 Mount riders	Compulsory
	5.4 Adjust girths and stirrups	Compulsory
	5.5 Demonstrate assessment of ride	Compulsory
	5.6 Good voice and manner with riders	Compulsory
	5.7 Effective use of assistant	Supporting
	5.8 Good and effective use of time	Supporting
	5.9 Ability to understand and follow brief	Supporting
	5.10 Ability to encourage safe riding techniques	Compulsory
6. Riding in the open Ride in a balanced, confident manner over all terrain, through gates, and over jumps.	6.1 Balance Riding up and down hills	Compulsory 7C
	6.2 Confidence Riding up and down hills	Compulsory 3S
	6.3 Control of horse Riding up and down hills	Compulsory
	6.4 Ability to open gate when mounted safely	Compulsory
	6.5 Ability to close gate when mounted safely	Compulsory
	6.6 Control of Horse whilst opening/closing gate	Compulsory
	6.7 Control of Ride whilst opening/closing gate	Compulsory
	6.8 Awareness of hazards whilst opening/closing gate	Supporting
	6.9 Secure position when jumping	Compulsory
	6.10 Effective control of pace whilst jumping	Supporting
	6.11 Identify when and when not to use the whip whilst jumping	Supporting
	6.12 Confidence whilst jumping	Supporting
7. Riding on the Road Show knowledge, confidence and control riding on the road	7.1 Competence and control of horse on the road	Compulsory 3C
	7.2 Correct and clear use of hand signals on the road	Compulsory 1S
	7.3 Correct and safe positioning of riders at all times	Compulsory
	7.4 Show road awareness and understanding of the highway code	Compulsory
	7.5 Courtesy and consideration to other road users	Supporting
	7.6 Awareness of hazards whilst riding on the road	Supporting
8. Trek Leading Demonstrate ability to take out a trek	8.1 Ability to control the ride at all times	Compulsory 7C
	8.2 Awareness of maintaining the safety of all riders at all times	Compulsory 2S
	8.3 Ability to position horses and riders safely at all times	Compulsory
	8.4 Awareness of all riders	Compulsory
	8.5 Awareness of all the horses	Compulsory
	8.6 Awareness of the conditions and how they may affect horses and riders	Compulsory
	8.7 Awareness of the terrain	Supporting
	8.8 Demonstrate a suitable and safe speed/pace for the riders, horses, conditions and terrain.	Compulsory
9. Riding and leading Demonstrate Riding and leading a nervous rider	9.1 Control of ridden and led horses	Compulsory 2C
	9.2 Safe method of riding and leading	Compulsory 1S
	9.3 Safe positioning of horses	Compulsory
	9.4 Inspire confidence in nervous rider	Supporting
	9.5 Awareness of hazards whilst riding and leading	Supporting
10. Trek Communication	10.1 Appropriate riding dress	Compulsory 1C

and organisation Show ability to communicate and organise a trek effectively	10.2 Appropriate riding equipment 10.3 Use safety equipment appropriately 10.4 Carry appropriate safety and 1st Aid equipment 10.5 Awareness of hazards 10.6 Communicate effectively with all the riders 10.7 Communicate effectively with all the Ride Leader or Assistant	Supporting 1S Supporting Compulsory Supporting Compulsory Supporting
11. Care of horses after exercise Groom and care for horse after work	11.1 After-work care 11.2 Explain the importance of after-work care 11.3 Care for a hot, sweaty horse 11.4 Care for a cold, wet horse 11.5 Wash a horse 11.6 Competent use of time 11.7 Clean tack 11.8 Demonstrate a safe efficient method of untacking 11.9 Recognise signs of saddle sores/girth galls	Compulsory 5C Supporting 2S Compulsory Compulsory Compulsory Supporting Supporting Compulsory Compulsory
12. Practical application of clothing Show knowledge of rugs and bandages. Apply rugs and bandages. Prepare horses to travel	12.1 Identify a variety of rugs in common use 12.2 Safe efficient rug and blanket fitting 12.3 Demonstrate the safe efficient method of applying stable bandages 12.4 Demonstrate the safe efficient method of applying travelling bandages and/or boots 12.5 Apply and fit appropriate equipment used for travelling 12.6 Show efficient procedure throughout	Supporting 3C Compulsory 1S Compulsory Compulsory Supporting Compulsory
13. Handling horses safely Turn out, lead and hold horses safely.	13.1 Show effective safe methods of turning out horses 13.2 How to hold for clipping or treatment 13.3 How to stand up/trot up for inspection 13.4 Safe, correct turning of the horse when led 13.5 Show efficient use of time in each task	Compulsory 4C Compulsory Compulsory Compulsory Compulsory
14. The foot and shoeing Knows the Farrier's tools and their function, how to remove shoes in an emergency. Daily care of the foot and recognise when the Farrier is required.	14.1 Daily care of the horses foot 14.2 Outline the Farriers tools and their uses 14.3 Show how to remove a loose or dangerous shoe 14.4 Effective handling of horse and tools 14.5 Recognise the state of wear of shoes 14.6 Explain the importance of regular trimming of unshod hooves	Compulsory 3C Supporting 1S Compulsory Compulsory Compulsory Supporting
15. Travelling Prepare vehicle or loading and unloading. Load and unload safely	15.1 Prepare a vehicle to load a horse 15.2 Load a horse safely and efficiently 15.3 Secure the horse safely 15.4 Secure the vehicle safely 15.5 Prepare a vehicle to unload a horse 15.6 Unload a horse safely and efficiently	Supporting 2C Compulsory 2S Compulsory Supporting Supporting Compulsory
16. Horse health Recognise a horse that is well and in good condition. Recognise a horse that is not well and the importance of reporting it.	16.1 Give the points of the horse 16.2 Recognise good condition 16.3 Recognise a lame horse 16.4 State what you look for at morning inspections 16.5 State what you look for at evening inspections 16.6 Recognise signs of good health 16.7 Recognise signs of ill health 16.8 Give the reasons for reporting when a horse is unwell	Supporting 5C Compulsory 2S Compulsory Compulsory Compulsory Compulsory Compulsory Supporting

	16.9 Recognise breeds and types regularly used in the leisure industry	Supporting	
17. Grassland Care Know good pasture and its maintenance. Care of horses at grass.	17.1 Recognise suitable fencing for horses at grass	Supporting	3C
	17.2 Describe a horse-sick field	Supporting	2S
	17.3 Give ways a horse-sick field can be avoided/remedied	Supporting	
	17.4 Recognise common poisonous plants that may be found in and around grazing land	Compulsory	
	17.5 Describe what to check each day in the field	Compulsory	
	17.6 Explain daily care of grass-kept horses	Compulsory	
	17.7 Describe any special winter considerations to keeping horses at grass	Compulsory	
18. Feeding Know the importance of water to the horse Know a variety of feedstuffs Know the principles of feeding Be able to prepare and feed a variety of feedstuffs	18.1 Give the rules of watering	Compulsory	7C
	18.2 Give examples of different watering systems and their advantages/disadvantages.	Supporting	3S
	18.3 Give and explain the rules of feeding	Compulsory	
	18.4 Identify common feed stuffs	Compulsory	
	18.5 Recognise good/bad quality hay	Compulsory	
	18.6 Recognise good/bad quality haylage	Compulsory	
	18.7 Demonstrate how to soak hay	Supporting	
	18.8 Demonstrate how to feed hay	Compulsory	
	18.9 Discuss the dangers of feeding poor quality fodder	Supporting	
	18.10 Demonstrate how to fill and tie a haynet	Compulsory	
	18.11 Describe how to prepare a bran mash for feeding	Supporting	
	18.12 Describe how to prepare sugar beet for feeding	Compulsory	
19. Yard Management Know accident procedures Fill in an accident form Know safety on the yard.	19.1 Describe the fire precautions system of a centre and what to do in the event of a fire	Compulsory	2C 1S
	19.2 Describe accident procedures	Compulsory	
	19.3 Demonstrate how to fill in an accident report form	Compulsory	
	19.4 Describe importance of incident book	Supporting	
	19.5 Show safe lifting and carrying procedures	Supporting	
20. Trek Management Know how to meet and greet clients, and take a ride/trek. Know how to deal with problems that may occur.	20.1 Demonstrate the ability to communicate easily, in a friendly manner	Compulsory	9C 4S
	20.2 Discuss the importance of greeting clients	Compulsory	
	20.3 Discuss telephone technique	Supporting	
	20.4 Discuss information required from riders before a trek	Compulsory	
	20.5 Discuss receiving different methods of payment	Supporting	
	20.6 Discuss how to deal with difficult customers	Compulsory	
	20.7 Discuss complaint procedures	Compulsory	
	20.8 Discuss how to deal with a horse that is sick/lame on a ride or trek	Compulsory	
	20.9 Explain how to organise lunch stops on day rides	Supporting	
	20.10 Discuss how to care for horses during a lunch stop	Compulsory	
	20.11 Discuss how to deal with tired or nervous clients	Compulsory	
	20.12 Explain how to deal with difficulties and problems that may arise e.g weather, breakages, etc	Compulsory	
	20.13 Discuss organising riders of differing abilities	Supporting	
	20.14 Discuss use of map for determining trek routes	Supporting	
	20.15 Give a grid reference from an OS map to enable back up support for the trek	Compulsory	

Please return completed application to:
Riding Schools Office, British Horse Society,
Stoneleigh Deer Park, Kenilworth,
Warwickshire CV8 2XZ

Application
Form

BRITISH EQUESTRIAN TOURISM

Date Received _____
Cheque _____
Postal Order _____
Cash _____
Credit Card _____
Debit Card _____

EXAMINATION FEE 2006:

Please refer to 'Dates List'
or tel: 01926 707700

List Centres in order of
preference:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

Date and Centre booked: _____

(Please tick appropriate box)

- ☐ ASSISTANT RIDE LEADER
☐ RIDE LEADER
☐ CENTRE MANAGER

Mr/Mrs/Miss/Other: _____

Surname: _____

Previous Surname: _____

Forename(s): _____

Date of Birth: _____ Place of Birth: _____

Home Address: _____

Telephone Number: _____

Height: _____ Weight: _____

Qualifications already held - Date of exam and Centre name & address: _____

Correspondence address if different from above: _____

Telephone Number: _____

I confirm I will attend a training/refreshers course on: _____

at (Centre): _____

WITHDRAWAL FROM EXAMINATIONS: Candidates wishing to withdraw from, or re-arrange, examinations should be aware that the closing date of an examination is 14 days before the exam date. Written confirmation of withdrawal or re-arrangement must be received in the BHS Approvals Office no later than 14 days before the exam date. Candidates who apply for, and obtain, a place at the requested examination within the "closed" 14 day period will be unable to postpone or cancel without loss of the fee involved. Withdrawal refunds are limited to 80% of the fee paid.

DISABILITY OR INJURY: Should you suffer from either a long-standing or recent injury or disability that might affect the result of this examination, this form should be accompanied by a brief history and supporting doctor's certificate.

THIS FORM MUST BE SIGNED: This is to certify that I take the examination at my own risk, that in the event of my receiving an injury I have no claim against the British Horse Society, and I accept that the Examiners' decision is final.

Signed: _____ Witness (Signature): _____

You must enclose copies of relevant certificates with this application:

ASSISTANT RIDE LEADER

Birth Certificate
BHS Riding & Road Safety, Test Certificate
Current Health & Safety First Aid at Work Certificate

RIDE LEADER

Birth Certificate
Current Health & Safety First Aid at Work Certificate
Assistant Ride Leader Certificate

RIDING HOLIDAY CENTRE MANAGER

Birth Certificate
Current Health & Safety First Aid at Work Certificate
Ride Leader Certificate or comprehensive CV (see pre-requisites)

IMPORTANT NOTES

- 1 DRESS:** A properly well-fitted hat to current BSI or Euro standard must be worn.
- 2 WITHDRAWAL FROM EXAMINATIONS:** Candidates who are well below standard may be asked to retire from the examination by the Chief Examiner, to avoid risk of an accident to candidates and/or to school horses (applicable for all examinations).
- 3 BAD WEATHER CONDITIONS:** Candidates are advised that in the event of ice and snow examinations may be cancelled or postponed. Whilst the Riding Schools Office will try to notify all candidates, candidates are advised to telephone the centre the day before if there is doubt in view of the weather. If the examination does take place, candidates who fail to arrive for any reason (and this includes the weather conditions), are liable to forfeit their fee. Candidates are, therefore, advised to bear this point in mind when choosing to book their examination during the winter months.
- 4 EXAMINATION CANCELLATIONS:** All examinations are subject to cancellation/alteration/postponement should circumstances make it necessary.
- 5 CANDIDATES WHO HAVE TO WITHDRAW FROM AN EXAMINATION** in the 14 day "closed" period, **DUE TO INJURY OR ILLNESS**, should send a medical certificate to the Approvals Office; this must be received by the office **no later than 14 days after the date of examination**. The examination may then be transferred to a later date or the candidate may request a full refund of the examination fee.
- 6 WITHDRAWAL RE-ARRANGEMENT:** Candidates should be aware that the closing date of an examination is 14 days before the exam date. Written notification must be received in the Approvals Office **no later than** 14 days before date of exam.
- 7** All Exams held in the UK must be taken in English. In exceptional circumstances it may be possible to complete the written paper orally, e.g. if dyslexic. This **must** be requested at the time of application and supported by written evidence.
- 8** Candidates may not take any examination if they are pregnant.
- 9** It is a condition of acceptance of entry for any examination that the examiners' decision is final.

Additionally Accredited Units

325	Contribute to the management of stations under supervision	1. Handle and present stallions under supervision
2. Establish and maintain the care of stallions
326	Train ponies to improve polo-cross performance	1. Contribute to the design and implementation of daily exercise programmes for ponies
2. Ride schooled ponies
3. Introduce stick and ball to ponies
327	Maintain and repair structures and surfaces	1. Maintain structures and surfaces
2. Repair structures and surfaces
328	Prepare and maintain horses on grazing land	1. Prepare grazing land for the introduction of horses
2. Maintain horses on grazing land

In order to gain the complete qualification the candidate must achieve all the Mandatory Units 301 to 306 and one group of optional units.

Additional units may be required for employment purposes, but do not form part of the qualification.

The full NVQ/SVQ National Occupational Standards are available from the BHS at a cost of:-

Level 1	-	£ 1.50
Level 2	-	£ 2.50
Level 3	-	£ 5.00

For further information, please contact:-

NVQ/SVQ Administrator
The British Horse Society
Stoneleigh Deer Park
Kenilworth
Warwickshire
CV8 2XZ

Tel: 08701 202244 Fax: 01926 707800

E-mail: exams@bhs.org.uk
Web site: www.bhs.org.uk

g:\exam\mq\1\Leather 05/2004 - 406

The British Horse Society

Scottish/National Vocational Qualification

in the Horse Industry
at Levels 1, 2 and 3
with

The British Horse Society

GUIDANCE NOTES FOR CANDIDATES

GUIDANCE NOTES FOR CANDIDATES

CONTENTS

PAGE

1. NVQs and SVQs in the Horse Industry:
What are NVQs and SVQs?
So how do I get an NVQ or SVQ?
Can NVQs/SVQs be transferred to other Qualifications?
Structure of NVQ and SVQ Units
4. Qualification Structure for NVQ/SVQ Level 1 Horse Care
5. Qualification Structure for NVQ/SVQ Level 2 Horse Care
6. Qualification Structure for NVQ/SVQ Level 3 Horse Care
and Management
9. BHS Address

Qualifications and
Curriculum Authority

Lantra
National
Training
Organisation

NVQs and SVQs in the Horse Industry

What are NVQs and SVQs?

They are qualifications that were introduced by the government to produce a clear, coherent and comprehensive system of vocational qualifications that are directly relevant to the needs of employment and the individual. In other words, they are awards which have been designed and developed to specifically relate to people who work with horses and are achieved through continuous assessment of performance in the workplace.

The Qualifications and Curriculum Authority (QCA) accredit the awards in England, Wales and Northern Ireland for NVQs and the Scottish Qualifications Authority (SQA) in Scotland for SVQs. The British Horse Society (BHS) has been accredited by QCA and SQA as an Awarding Body for these awards. The qualifications are available at Levels 1 and 2 in Horse Care and Level 3 in Horse Care and Management and are made up of a number of mandatory units and an optional unit at Levels 2 and 3. Candidates will be awarded the full qualification when they have been assessed and verified as being at the required standard, until certification is available for candidates who wish to complete individual units or are unable to complete the full award. Other Awarding Bodies include the British Horseracing Training Board (BHTB) and City and Guilds.

The 'National Occupational Standards' which define the awards, have been developed in conjunction with the equine industry and Lantra, who are the Sector Skill Council for the Environmental and Land based sector. Lantra are licensed by the UK Government to deliver forward the new skill, training and business development agenda for the sector.

The standards define the practical skills, knowledge and understanding and level of competence required by individuals in order to perform tasks in particular areas of work. They cover a wide variety of stable management tasks and routines including units involving management and health and safety requirements. The optional units at Level 2 and 3 include:- breeding exercising horses; schooling horses; driving; working heavy horses; trekking; care of performance horses; assisting riders with special needs (Level 2 only); polo; breeding; competition groom and coaching riders.

The information contained in this document gives an outline of the qualification structure at Levels 1, 2 and 3. A copy of the full National Occupational Standards are available for purchase from the BHS at £1.50 for Level 1, £2.50 for Level 2 and £5.00 for Level 3. Alternatively you can download them from the Lantra website at www.lantra.co.uk.

So how do I get an NVQ or SVQ?

Gaining an NVQ or SVQ is completely different from obtaining a BHS Stage exam, for which you apply to take the exam on a specific date and on the day you either pass or fail, with NVQs and SVQs you are assessed on a continuous basis at your place of work. Candidates register for the award through an accredited Centre, which is an administrative Centre. Centres generally have a number of assessment locations where candidates are based and where they will be trained and assessed for the qualification. Centres will be responsible not only for the registration and maintenance of the progress of candidates, but also for ensuring that adequate numbers of trained Assessors and Internal Verifiers are available.

Candidates will be allocated an Assessor, who may or may not be based at the place of work. The Assessor is responsible for planning when assessments are to take place, collecting and collating the assessment evidence, judging whether the evidence is to the required standard or not, making and recording assessment decisions. There are a number of assessment methods available and candidates will be involved in the planning of their assessments with the Assessor.

The most frequent and preferred form of assessment is from 'naturally occurring evidence' generated from the day to day activities involved in looking after horses, i.e. mucking out and general yard duties, turning out and bringing in, grooming, cleaning tack, feeding, exercising, working, working up and unloading, etc. Thereby candidates can demonstrate to the Assessor that the necessary practical skills and knowledge have been acquired and can be performed regularly to the required standard. Other forms of assessment can include:-

- Assignments and projects
- Questioning in written and oral form
- Witness testimony
- Simulation
- Accreditation of prior learning
- Reports from other members of staff
- Judgement of other Assessors

The evidence required to achieve the award must come from real work that the candidate has undertaken, the evidence must be reliable, sufficient, valid and authentic. However a mix of assessment methods may be used to judge a candidate's competence. Only when the candidate is able to perform consistently to the required standard and sufficient assessment evidence has been produced, can the candidate be signed off as being at the required level.

Following assessment a proportion of assessment evidence will be sampled and verified for reliability and quality by an Internal Verifier. In addition, a small number of External Verifiers will ensure the even application of standards throughout the country. Internal Verifiers will visit candidates at their assessment location to check that assessments have been completed and to offer help and advice if required.

Assessments are recorded in the candidates 'Record of Achievement' (ROA) booklet, which is issued following registration. This will be signed by the candidate, Assessor and Internal Verifier once the candidate has been assessed and verified as being at the required level, on completion of unit(s) or the whole qualification. This will then be forwarded to the Centre's External Verifier who will check to ensure all the processes have been correctly completed, sign and date the paperwork and send the certification request on to the BHS where a certificate will be issued to the candidate. Candidates must be registered for a minimum of 10 weeks before a full level certificate can be issued.

Candidates should be aware that unit certificates are available if they are unable to complete the full award, or if they wish to be registered for individual units only. Certificates of unit credit will be issued, letting units successfully completed by the candidate. No unit may be credited until each element, including all its performance criteria have been satisfied, assessed and internally verified.

Can NVQs/SVQs be transferred to other qualifications?

If you have successfully achieved Level 2 or Level 3 with the Riding / Schooling optional unit, you are eligible to apply for direct entry into the BHS Stages exams:-

NVQ / SVQ Level 2 to either BHS Stage 2 or Stage 3

NVQ / SVQ Level 3 to either BHS Stage 2, Stage 3 or Stage 4

Qualification Structure for NVQ/SVQ Level 1

Horse Care Level 1 is a qualification which must stable or stud staff should be capable of achieving within the first three months of entering the industry. Competence at this level will involve the candidate applying knowledge and skills in the performance of a range of varied work activities, most of which will be routine and predictable.

The NVQ/SVQ Level 1 for Horse Care covers the basic skills of working with horses in the equine sector. All the work covered by the qualification will be carried out under supervision. This is reflected in the unit titles that describe 'assisting with' specific tasks and functions. The qualification will provide a good grounding in horse care. There is also an additionally accredited unit concerning riding quiet horses in an enclosed area.

The qualification consists of five mandatory units, which when credited to candidates, will be a valuable guide to their ability to carry out a particular task in a stable yard or stud. It is desirable that candidates should obtain the majority of their training and assessment in the workplace. The Level 1 qualification should be regarded as a foundation level, or stepping stone, for trainees or inexperienced workers (stable lads/stable girls, stud hands), to demonstrate that they are able to carry out a basic range of routine tasks related to the care and use of horses under supervision.

Mandatory Units

UNIT NO.	UNIT TITLE	ELEMENT
101	Assist with the care of horses	1. Assist with leading and watering horses 2. Assist with grooming and washing horses
102	Assist with cleaning the stables and yard	1. Assist with cleaning stables 2. Assist with cleaning the yard
103	Assist with putting on, taking off and cleaning equipment	1. Assist with putting on and taking off tack 2. Assist with putting on and taking off horse rugs 3. Assist with cleaning tack and horse clothing
104	Assist with handling horses	1. Assist with leading and controlling a horse for inspection 2. Assist with catching and moving horses
105	Maintain health, safety and good working relations	1. Maintain health and safety in the workplace 2. Maintain good working relations with others

Additionally Accredited Unit

This unit is available to candidates who have an interest in achieving a riding unit. However it does not form part of the qualification.

106	Ride horses in an enclosed area	1. Mount and dismount quiet horses 2. Ride a quiet horse
-----	---------------------------------	---

In order to gain the qualification the candidate must successfully achieve all the Mandatory Units 101 to 105.

Candidates wishing to access the BHS examinations through the direct entry process may do so towards either the Core or Riding sections, there is no longer a requirement to enter the 'complete' examination. In order to apply for the Preliminary 'teaching Test' candidates must hold either the complete BHS Stage 2, Stage 3 or Stage 4. All candidates must be BHS Gold members at the time of application and all applications must be submitted with evidence of:-

- BHS Riding and Road Safety Certificate
- NVQ/SVQ Level 2 or Level 3 Certificate
- Direct Entry to BHS Stage 3 or 4 requires copy of Birth Certificate

Candidates who are unsuccessful in their attempt at a BHS exam will be permitted to re-apply a second time only. In the event of a second failure, candidates will be required to proceed in the usual way through the BHS exam system.

Some of the units contained in Levels 2 and 3 regarding management and health and safety may also be contained in standards for other occupational areas. They are therefore transferable and can be used as credit towards those other qualifications.

Structure of NVQ and SVQ Units

The NVQ/SVQ units of competence are made up as follows:-

UNIT NUMBER	UNIT TITLE	ELEMENT
-	Sequential, relating to the level of the award	-
-	Depicting what the unit concerns	-
-	Describes the results of an activity, not the procedures that are followed. They are expressed in terms which apply across different qualifications.	-
-	These are statements by which the Assessor judges the evidence that a candidate can perform the activity specified in a competent manner and to a level acceptable in employment.	-
-	The essential knowledge required to underpin competent performance of the Element. It is used with all of the above.	-
-	Makes explicit the situations and circumstances to which the elements and performance criteria apply. This could include differences in physical location, equipment, materials etc.	-
-	They help to define the level at which competence is deployed.	-
-	Expresses how evidence should be collected, e.g. over a given period of time, on three separate occasions etc. Assessors will select the most suitable method to assess particular tasks.	-

Qualification Structure for NVQ/SVQ Level 2

Horse Care Level 2 is the basic qualification for employment in the horse industry and can normally be achieved in approximately 15 - 18 months. Competence at this level will involve the application of knowledge and skills in a significant range of varied work activities performed in a variety of contexts. Some of these activities may be complex and non-routine tasks, there is some individual responsibility and working in a group or team may often be a requirement. A person with this qualification should work for limited periods without supervision and ride a variety of straight forward horses, if the riding option has been completed.

The qualification consists of eight mandatory units and one optional unit which, when credited to candidates, will be a valuable guide to their ability to carry out a particular task in a stable yard or stud. It is desirable that candidates should obtain the majority of their training and assessment in the workplace.

Mandatory Units – the candidate must achieve all of these units

201 Prepare and clean stables	1. Prepare stables for horses 2. Clean and maintain stables
202 Maintain the health and well-being of horses	1. Feed and water horses 2. Monitor the health and well-being of horses 3. Restrain horses using specified methods
203 Prepare horses for use	1. Fit and remove horse clothing 2. Plan and trim hooves 3. Clean and groom horses for appearance
204 Prepare and maintain horses on grazing land	1. Prepare grazing land for the introduction of horses 2. Maintain horses on grazing land
205 Prepare and provide non-ridden exercise and off-ride care	1. Fit tack for exercise 2. Lunge quiet horses under supervision 3. Care for horses after they have exercised
206 Load and unload horses under supervision	1. Load horses under supervision 2. Unload horses under supervision
207 Ensure your own actions reduce risk to health and safety (Employment NTO, Unit A)	1. Identify the hazards and evaluate the risks in your workplace 2. Reduce the risks to health and safety in your workplace
208 Maintain effective working relationships	1. Maintain and develop personal performance 2. Establish and maintain effective working relationships with others

Optional Units – the candidate must achieve one of these units

210 Assist with reproduction, parturition care and young stock	1. Assist in teasing and covering 2. Assist with foaling 3. Assist in handling mares and foals 4. Assist with the preparation of breeding stock for sales
---	--

212 Exercise horses under supervision	1. Ride horses on the road 2. Ride horses in the open 3. Ride and lead quiet horses
213 Ride schooled horses under supervision	1. Ride schooled horses on the road 2. Ride schooled horses 3. Jump schooled horses
214 Drive horses under supervision	1. Apply harnesses and hitch horses 2. Drive quiet horses 3. Clean and maintain vehicles and harnesses
215 Assist with leading a truck	1. Assist with pre and post trek procedures 2. Assist the trek leader during a trek
216 Assist with the specialist care of performance horses	1. Assist with the on-going care of performance horses 2. Assist with the care of performance horses after strenuous exercise 3. Assist with the care of performance horses during competitions
217 Assist riders with special needs	1. Prepare horses and riders with special needs 2. Assist with mounting and dismounting 3. Assist with riding

In order to gain the complete qualification the candidate must achieve all the Mandatory Units 201 to 208 and one optional unit.

Qualification Structure for NVQ/SVQ Level 3

Horse Care and Management Level 3 is the first level of qualification where a qualified person assumes responsibility for others and/or may run a small yard. Competence at this level will involve the candidate being able to apply a broad range of knowledge and skills to varied work activities performed in a wide variety of contexts, most of which may be complex and non-routine. They may be responsible for supervising and guiding staff, organising work routines and have a wide range of horse knowledge.

The qualification consists of six mandatory units and one group of optional units which, when credited to candidates, will be a valuable guide to their ability to carry out a particular task in a stable yard or stud. It is desirable that candidates should obtain the majority of their training and assessment in the workplace.

Mandatory Units – the candidate must achieve all of these units

301 Plan and monitor routine care	1. Plan diets and implement feeding regimes 2. Monitor and maintain stocks of feed and bedding
302 Promote and maintain the health and well-being of horses	1. Promote the health and well-being of horses 2. Deliver basic health care treatment to horses
303 Prepare horses for work	1. Tack up horses for specialist work 2. Prepare horses for public appearance 3. Clip horses

304	Maintain the health and well-being of horses during transportation	1. Prepare for transportation 2. Care for horses during and after transportation	320	Provide trekking opportunities	1. Prepare to lead a trek 2. Lead a trek 3. Carry out post trek activities
305	Maintain activities to meet requirements (METO, Unit A1)	1. Maintain work activities to meet requirements 2. Maintain healthy, safe and productive working conditions 3. Make recommendations for improvements to work activities	Group F 314	Polo Option Contribute to the design and implementation of a work programme for horses	1. Contribute to the design and implementation of daily exercise programmes for horses 2. Exercise and improve the performance of horses using lunging or long reining
306	Ensure your own actions reduce risks to health and safety (Employment NTO, Unit A)	1. Identify the hazards and evaluate the risks in your workplace 2. Reduce the risk to health and safety in your workplace	321	Contribute to the training of polo ponies	1. Contribute to the training of schooled ponies 2. Ride and lead ponies 3. Carry out pre and post play routines
Optional Units – the candidate must achieve one of these groups of units					
Group A 314	Exercising Option Contribute to the design and implementation of a work programme for horses	1. Contribute to the design and implementation of daily exercise programmes for horses 2. Exercise and improve the performance of horses using lunging or long reining	Group G 307	Breeding Option Contribute to the training of young horses	1. Introduce young horses to equipment 2. Contribute to training from the ground and backing
315	Work horses to improve fitness	1. Ride horses for exercise 2. Ride and lead horses for exercise	314	Contribute to the design and implementation of a work programme for horses	1. Contribute to the design and implementation of daily exercise programmes for horses 2. Exercise and improve the performance of horses using lunging or long reining
Group B 314	Schooling Option Contribute to the design and implementation of a work programme for horses	1. Contribute to the design and implementation of daily exercise programmes for horses 2. Exercise and improve the performance of horses using lunging or long reining	Group H 312	Breeding Option Contribute to getting the mare in foal and maintain stud documentation	1. Contribute to getting the mare in foal 2. Maintain stud documentation
316	Exercise schooled horses to maintain training	1. Ride schooled horses to maintain training 2. Jump schooled horses to maintain training	313	Contribute to the management of the mare and foal	1. Attend to the mare and foal during foaling 2. Care for the mare and foal
Group C 318	Light Horse Driving Option Prepare driving horses and vehicles for use and contribute to the daily exercise programmes for driving horses	1. Prepare driving horses and vehicles for road use 2. Contribute to the design and implementation of daily exercise programmes for driving horses	Group I 315	Coaching Option Work horses to improve fitness	1. Ride horses for exercise 2. Ride and lead horses for exercise
319	Drive horses on the road	1. Carry out road driving manoeuvres 2. Attend to horses and vehicles after driving	322	Prepare for coaching sessions (SPRTO)	1. Collect and analyse information to plan sessions 2. Produce coaching plans to meet participants needs 3. Make arrangements for coaching sessions
Group D 314	Heavy Horses Option Contribute to the design and implementation of a work programme for horses	1. Contribute to the design and implementation of daily exercise programmes for horses 2. Exercise and improve the performance of horses using lunging or long reining	323	Conduct coaching sessions (SPRTO)	1. Prepare participants for coaching sessions 2. Instruct participants 3. Coach participants to improve performance 4. End coaching sessions 5. Review the effectiveness of coaching sessions
317	Work heavy horses	1. Work a pair of heavy horses 2. Prepare and use specialised heavy horses in woodland maintenance	Group J 314	Competition Option Contribute to the design and implementation of a work programme for horses	1. Contribute to the design and implementation of daily exercise programmes for horses 2. Exercise and improve the performance of horses using lunging or long reining
Group E 314	Trekking Option Contribute to the design and implementation of a work programme for horses	1. Contribute to the design and implementation of daily exercise programmes for horses 2. Exercise and improve the performance of horses using lunging or long reining	324	Provide specialist care to performance horses	1. Assist with the exercise and care of performance horses 2. Care for performance horses after strenuous exercise 3. Assist horses to competition 4. Care for horses after competition

Hest i turistnæring

Rapporten tar for seg dagens bruk av hest i turistnæring og drøfter potensial for videre næringsutvikling. Hovedkonklusjonen er at det er et potensial, men det må arbeides videre med kvalitetssikring av alle deler av hesteturistproduktet, og med profesjonalisering av næringsaktørene og organiseringen.

Det trekkes opp status for næringen i dag, både når det gjelder den næringsmessige siden (produkt- og markedssituasjonen) og ulike aspekter ved selve hesteholdet. Turistproduktet er framfor alt turridning, og bedriftene er små, spredt lokaliserte og driver stort sett i sommersesongen.

Innovasjonsaktiviteter drives i stor grad av Bransjeforeningen Hest i Turistnæring, men også der er ambisjonene større enn gjennomføringsevnen som begrenses av spredt lokalisering og liten tid.

Kvalifikasjonskrav og kvalitetssikring i andre land blir drøftet, og sett i forhold til situasjonen i Norge. Det forslås å formalisere kvalitetssystemet HiT har utviklet, og å arbeide videre med profesjonalisering og organisasjonsutvikling innenfor hesteturistnæringen.

Rapport nr.: 2/2007
ISBN nr: 978-82-7356-604-1